

Møte onsdag den 16. desember 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 34):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2015–2016), jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016))
2. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Nordland fylke, Tone-Helen *Toften*, har tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om velferdspolis for representanten Kåre *Simensen* i dagene 17. og 18. desember.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, *Ingalill Olsen*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag om nødvendig fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:56]

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2016, kapitler under Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16) (Innst. 12 S (2015–2016), jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 55 minutter, og at taletiden blir fordelt slik:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 25 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Venstre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter og Miljøpartiet De Grønne 5 minutter.

I tillegg gis en taletid på totalt 10 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fire replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalspersoner og seks replikker med svar etter medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på taler-

listen utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trond Giske (A) [10:02:33] (komiteens leder): «Når mørket no har sænka sæ», og adventstida er her, er det tid for Stortingets viktigste debatter, bevilgninger og prioriteringer på budsjettet for neste år. Det er nå vi virkelig skal vise hva vi står for, om vår politikk bidrar til at folk kan si: «Det går likar no».

Dessverre går det motsatt vei. Arbeidsløsheten i Norge er den høyeste på 22 år. Pessimismen er økende i næringslivet, nordmenn opplever en kraftig svekket kjøpekraft på grunn av svakere krone, og bruken av oljepenger øker kraftig.

Vi skulle ha den laveste arbeidsløsheten i Europa, sa daværende statsminister Jens Stoltenberg. En tilsvarende ambisjon uttrykkes ikke hos Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen. Vi er ikke lenger et «soleplassland».

Samtidig mangler det ikke på pengebruk. I det framlagte budsjettet øker oljeavhengigheten kraftig. Vi har brukt mer oljepenger på tre år under Høyre og Fremskrittspartiet enn den rød-grønne regjeringen brukte på åtte. Det kunne ha gitt et budsjett der regjeringen virkelig satset på kunnskap, tok kampen mot frafall i skolen på alvor og virkeliggjorde en skole der alle barn kan lykkes. En skulle tro at på budsjettkonferansen var det i en slik situasjon skolen som tok «seiern hjem i dag». En skulle tro at satsing på studieplasser, kunnskap og kompetanse var veien til omstilling og svaret på økt ledighet. I stedet velger regjeringen å la titusenvis av ungdommer gå «365 fri». Selv i et budsjett dryppende av oljepenger makter ikke kunnskapsministeren å få til en eneste stor satsing på skolefeltet – det som tidligere var en av Høyres fanesaker.

Dette er et av de minst ambisiøse og mest handlingslammede kunnskapsbudsjettene for grunnopplæringen Skole-Norge har sett på lenge. Summerer man opp de nye tiltakene i regjeringens forslag på grunnopplæring, er beløpet rundt 200 mill. kr. Høyres tidligere fanesak er avspist med 0,83 pst. av økningen i oljepengebruken.

Jeg tviler ikke på at det finnes folk i regjeringen som er opptatt av skole. Men de som bestemmer budsjettet, er definitivt ikke blant dem. Dette blir enda mer spesielt ved at den økte bevilgningen til privatskoler er større enn alle andre nye satsinger på skole til sammen – 210 mill. kr.

Selv ikke den opptrappingen som er gjennomført, og som har Stortingets enstemmige støtte til videreutdanning for lærere, klarer kunnskapsministeren å finansiere med friske midler. Kuttet regjeringen har gjort i grunnstipendet, betaler alene for mer enn hele økningen som er bevilget til etter- og videreutdanning. Tar man med kutt i kulturskole-timer, frukt og grønt og bostipend, er regjeringens kutt på over 1,4 mrd. kr. Regjeringen tar penger fra elevene for å betale videreutdanning for lærere, og overskuddet sendes til skatteuttak til dem som har mest fra før.

Arbeiderpartiet velger en annen retning. Vi foreslo i vårt alternative budsjett å satse 1,7 mrd. kr mer enn regjeringen på kunnskap. Over en milliard av dette skal gå til å styrke grunnopplæringen.

Mye er bra i norsk skole, men vi har også utfordringer som må løses. En av fire elever slutter før de har fullført en videregående opplæring. Det gjør frafallet til en av samfunnets store utfordringer. Vi ønsker å bruke over 400 mill. kr ekstra på tidlig innsats for å gi alle elever et godt grunnlag gjennom flere lærere for de yngste elevene og en lese-, skrive- og regnearanti. Svaret på frafallet i videregående finner man ikke i videregående, men i grunnskolen, og en vil finne det tidlig i grunnopplæringen.

Vi ønsker også å handle på det området som er viktigst for en del tusen elever, nemlig å gjøre skolen trygg for alle: Stopp mobbingen! Djupedal-utvalget har lagt fram en rekke forslag til hvordan dette kan gjøres, men foreløpig er ingen fulgt opp med handling. Vi bruker 60 mill. kr på å komme i gang. Det skulle vi gjerne hatt Stortingets flertall med på. For dem som rammes, er dette blodig alvor.

Vi vil styrke rentekompensasjonsordningen for skolebygg og svømmeanlegg med 25 mill. kr, dvs. en økning i rammen på 5 mrd. kr. Vi prioriterer 15 mill. kr til etter- og videreutdanning innen IKT for lærere, og vi bruker 50 mill. kr på etter- og videreutdanning for ikke-kvalifiserte lærere i skolen.

Halvparten av elevene i videregående skole går på yrkesfag, men bare en av tre ender opp med et fagbrev. Vi ønsker å bruke 265 mill. kr mer enn regjeringen på å gi yrkesfagene et reelt løft og gi økt lærlingtilskudd, fem ganger mer enn regjeringens økning, bruke 100 mill. kr på å oppgradere utstyr og 39 mill. kr mer på yrkesfaglærerne. Vi må også fylle dette med innhold, og det må sies at det er på grensa til – ja, til uttrykk som ikke kan brukes i stortingsalen, når kunnskapsministeren og statsministeren legger fram et såkalt lærerløft uten å nevne yrkesfaglærere. Titusenvis av folk i skolen må føle dette som enten innsiktsløst eller en voldsom devaluering av deres jobb og deres innsats.

Også i år skal Venstre og Kristelig Folkeparti ha ros for å ha trukket regjeringen i riktig retning. Deres satsinger handler på mange områder om det samme som våre: tidlig innsats, løft for yrkesfagene og bedre kommuneøkonomi, som gjør kommunene i stand til å løfte skolen. Det hjelper lite å gi øremerkede midler til økt lærertetthet på 1.–4. trinn hvis kommunebudsjettet krever kutt i skolebudsjettene og redusert antall lærerstillinger.

Noe har Venstre og Kristelig Folkeparti fått gjennomslag for, særlig på økt lærertetthet på 1.–4. trinn. De hadde fått til mer – og raskere – sammen med oss, men klarer gjennom budsjettforliket likevel å begrense skadevirkningene av den regjeringen de selv har satt inn.

Heller ikke på høyere utdanning er regjeringens satsing imponerende. Statsråden har gjort det til sin viktigste flaggsak å slå sammen institusjoner. Fra å være partiet som tidligere var veldig opptatt av å beskytte universitetsbegrepet, er vi nå på vei mot en situasjon hvor forskjellen mellom universitet og høyskoler forsvinner. Alle blir etter hvert del av et universitet. Sammenslåing er svaret på utfordringene.

Arbeiderpartiets innvending er at struktur i seg selv ikke forandrer noen verdens ting. Det er innhold, kvalitet på forskning, gjennomføring og kvalitet i utdanningen,

kultur, ledelse og ressursutnyttelse som gjør institusjonene bedre. Her gjør regjeringen svært lite. Tvert imot forteller de sammenslåtte institusjonene nå at regjeringen har satt av lite eller ingenting til de prosessene sammenslåingene krever. Sammen med en kritisk underfinansiering av framtidens lærerutdanning og et generelt rammekutt ikledd overskriften effektivisering kan høyere utdanningsinstitusjoner komme i en vanskelig situasjon i 2016.

At regjeringen også bare foreslår noen få ekstra studie-plasser i en tid med rekordhøy ledighet og stort behov for kompetansebygging, er rent ut forståelig. Når det gjelder studie-plasser og satsing på infrastruktur og bygg i universitetssektoren, har denne statsråden allerede skrevet seg inn i historien som en av de svakeste.

Skal høyere utdanning innfri forventningene vi har, må vi også gi dem verktøyene. «Det er itjå som kjem tå sæ sjøl».

Høyre prøver av og til å framstå som «forelska i lærer'n». Det ser imidlertid ikke ut som om kjærligheten er gjengjeldt. Tvert imot har vi under Høyres styre både i departementet og KS fått økte konflikter, hardere konfrontasjoner og mer uro i skolen. Den siste uroen dreier seg om kompetansekravene i skolen. Lærerne og organisasjonene varslers nå at det som ikke skulle innføres fullt ut før om 15 år, altså i 2030, allerede nå slår ut for dagens lærere, stikk i strid med det statsråden selv opplyste i stortingsproposisjonen om kompetansekravene. Derfor har Arbeiderpartiet tatt initiativ til at denne saken behandles på nytt i Stortinget gjennom et representantforslag som ligger i komiteen. Vi har i likhet med lærerne en rekke spørsmål til statsråden og varsler allerede nå at dersom han ikke kan gi gode svar, og har feilinformert Stortinget om konsekvensene av sine forslag, vil vi kreve en endring i vedtaket.

Saken hører imidlertid ikke hjemme i budsjettbehandlingen i dag og fortjener en grundigere behandling enn gjennom et benkeforslag som det i dag gis rom for. Arbeiderpartiet vil derfor avvise å konkludere i dag, bl.a. fordi konklusjonen da vil bli en helt annen enn den titusenvis av lærere håper på, for stortingsflertallet har allerede varslet at de støtter statsråden. Dette må vi gå grundig gjennom. Titusenvis av lærere står i fare for å bli avskiltet 15 år før denne reformen skulle settes ut i livet. Statsråden kan ha gitt feil informasjon til Stortinget om at dette ikke skulle ha konsekvenser for dagens lærere. Det er mange spørsmål som må besvares når vårt Dokument 8-forslag kommer til behandling på nyåret, og det ser både vi og lærerne fram til.

Med dette tar jeg opp de forslagene Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV står sammen om.

Presidenten: Dermed har representanten Trond Giske tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Kristin Vinje (H) [10:12:28]: Jeg merker meg at representanten Trond Giske bruker store ord og mesteparten av sin tid til å snakke nedsettende om regjeringens arbeid. En av de tingene i budsjettproposisjonen som regjeringen foreslår, er å beholde seks kategorier for uttelling for av-

lagte studiepoeng. Jeg merker meg at Arbeiderpartiet er kritisk til at vi ikke ønsker å redusere antall kategorier til fire. Arbeiderpartiet er kritisk fordi vi ikke følger anbefalingene til finansieringsutvalget på dette punktet. Mitt spørsmål til representanten Giske er: Hva mener egentlig Arbeiderpartiet ville være riktig? Har Giske noen egne meninger om dette i det hele tatt, eller er det viktigere å kritisere regjeringen? Jeg presiserer: Vil Arbeiderpartiet ha fire eller seks kategorier?

Trond Giske (A) [10:13:19]: Vi snakker ikke nedsettende om regjeringen, vi bare forteller hva regjeringen har gjort. At Kristin Vinje tolker det som å snakke nedsettende om regjeringen, forteller mer om innholdet i det regjeringen gjør, enn hva vi forteller, for det er ikke ett ord i det jeg sa i mitt innlegg, eller i det vi skriver i proposisjonen, i innlegget eller i innstillingen – om budsjettet – som ikke er riktig. I den grad det er nedsettende, er det fordi regjeringens politikk ikke er god nok.

Når det gjelder finansiering av høyere utdanning, mener vi at regjeringen starter i helt feil ende. Man burde jo startet med: Hva er målene vi skal oppnå? Deretter burde man spurt: Hvordan skal vi lage en finansiering og en struktur som sørger for kvalitet? For eksempel kommer melding om kvalitet i utdanningen først i 2017. Vi har ønsket oss en full gjennomgang av finansieringen for å få en transparent og åpen diskusjon om hvordan vi finansierer høyere utdanning, hvordan vi belønner kvalitet, og det er vanskelig å konkludere på alle disse punktene før vi får den gjennomgangen, men det har Høyre så langt sagt nei til.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:14:30]: Komitelederen og representanten Giske har ikke akkurat blitt kjent som studentenes beste venn de siste ti årene. Han satt selv i en rød-grønn regjering i to perioder, hvor de i den første perioden lovte å minimum prisjustere studiestøtten, og hvor de i den andre perioden lovte elleve måneders studiefinansiering. Ingen av disse løftene ble holdt.

I saken om studentsamskipnadene som ble behandlet tidligere i år, hvor Giske stemte mot at studentene skulle ha flertall i styret, sa han at det ikke var en viktig sak, og at det var en mikroskopisk forskjell på om studentene hadde flertall eller ikke. I finansdebatten for to uker siden brukte representanten store deler av taletiden sin på å fortelle at posisjonen bare snakket om «små ting». Jeg regner derfor med at Giske nå i dag bare har snakket om det han oppfatter som store ting.

Er grunnen til at samarbeidspartienes enighet om innføring av elleve måneders studiestøtte ikke nevnes, at det er «små ting»?

Trond Giske (A) [10:15:28]: For det første er det som vedrører studentenes økonomi absolutt mest, at de kommer seg gjennom studiet og blir ferdig i tide. Det medfører ikke bare 60 000 kr spart i studielån, men det innebærer et års ekstra inntekt, og det er for enkelte opp mot en halv mill. kr i året. Kvalitet i høyere utdanning, hvor 40 pst. nå blir forsinket, er virkelig nøkkelen til bedre studiefinansiering, men der gjør regjeringen så å si ingenting.

Det andre er at de får en studieplass, at når ungdomsledigheten er det som øker raskest, gir vi dem en mulighet til å studere, vi gir dem en mulighet til å få kompetanse og kvalifisere seg til nye arbeidsplasser. Det er det andre store. Med respekt å melde: Den kunnskapsministeren som gjennom tidene har økt studiefinansieringen mest, var faktisk undertegnede, da studentene i min tid som kunnskapsminister fikk 10 000 kr ekstra i stipend. Å øke kostnadsnormen omtrent i takt med prisstigningen er lite imponerende i sammenligning.

Anders Tyvand (KrF) [10:16:44]: Jeg merket meg at representanten Giske sa at Kristelig Folkeparti ville fått til en mer solid satsing på økt lærertetthet hvis vi samarbeidet med Arbeiderpartiet. Da lurer jeg på hvorfor ikke SV fikk til det etter å ha samarbeidet med Arbeiderpartiet i åtte år i regjering. Jeg merker meg også at Arbeiderpartiet nå har begynt å snakke om behovet for flere lærere, at Arbeiderpartiet har begynt å snakke om behovet for en lærernorm også i skolen. Men i budsjettalternativet til Arbeiderpartiet er det ikke noe spor av dette, og det er heller ikke noen øremerkede midler til flere lærerstillinger, selv om partiet hengt seg på Kristelig Folkepartis gjennomslag etter at forliket ble kjent.

Det jeg lurer på, er hva som er Arbeiderpartiets egentlige politikk? Ønsker Arbeiderpartiet en norm for lærertetthet? Er Arbeiderpartiet villig til å prioritere økt lærertetthet? Eller kommer partiet bare til å henge seg på Kristelig Folkepartis gjennomslag også framover?

Trond Giske (A) [10:17:44]: Ja, vi har programfestet at vi ønsker en norm for lærertetthet, først og fremst for de yngste elevene, fordi det er der forskningen viser at lærertetthet og gruppestørrelse har størst betydning. Og igjen, ros til Kristelig Folkeparti for å få gjennomslag for øremerkede bevilgninger til lærertetthet på 1.–4. trinn, på tross av at Høyre sier lærertetthet ikke virker – det er ganske imponerende, det er nærmest å få det umulige til å bli mulig. Men i bunn og grunn er det kommuneøkonomien som avgjør. Det hjelper lite å øremerke på toppen hvis det fjellet av økonomi i kommunene som avgjør skolesatsing, blir svekket. I vår tid økte kommunebudsjettene med 70 mrd. kr. Nå er det skatteuttak som settes først. Og det skal Kristelig Folkeparti ha, de har nesten ikke en krone til skatteuttak i sitt alternative budsjett. Kommuneøkonomi og skole settes foran. Det er der jeg mener at Kristelig Folkeparti kunne vunnet mye mer i et samarbeid med oss enn ved å skadebegrense det Høyre og Fremskrittspartiet driver med.

Iselin Nybø (V) [10:18:53]: Jeg oppfatter det slik at da den rød-grønne regjeringen styrte, var finansieringen av høyere utdannings- og forskningssektoren noe varierende. De startet med det berømte hvileskjæret, og det var også noen stipendiater som ble delt ut, men det var ofte kriser i næringslivet og behovet der som styrte det.

Samtidig opplever vi nå at sektoren er veldig fornøyd med den satsingen som er, og at sektoren selv opplever at det er en økning, det er en annen drive, det er noe

annet som skjer med finansieringen av høyere utdanning og forskning. Så det jeg lurer på, er om Arbeiderpartiet er enig i det, eller om de kan anerkjenne at det nå er en annen drive, en annen satsing på høyere utdanning og forskning når det gjelder finansiering og viljen til å satse.

Trond Giske (A) [10:19:46]: Den virkelighetsbeskrivelsen som gis, er rett og slett feil. Den rød-grønne regjeringen fikk mye anerkjennelse for det såkalte Kulturløftet, hvor kulturbudsjettene økte kraftig. Men sannheten er at forskningsbudsjettene økte like kraftig. Realveksten i forskningsbudsjettet under den rød-grønne regjeringen var – så vidt jeg husker – på mellom 30 og 40 pst., slik at det var et skikkelig løft. Selvsagt kunne man gjort mer, og det gjør vi jo år for år, men i en situasjon hvor man altså har økt oljepengebruken helt dramatisk, egentlig, hvor vi betaler mer av våre løpende utgifter enn noen gang fra olje, skulle man tenkt at forskning, utdanning og utvikling var noe man satte pengene inn på, men i stedet er det altså på skatteutt. Så skjønner jeg at Venstre tenker at hvis de ikke hadde hatt en hånd på rattet, kunne det vært verre, og det hadde det helt sikkert vært, men jeg mener likevel at vi kunne fått til mer sammen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kristin Vinje (H) [10:21:06]: I tider hvor vi blir utfordret både økonomisk og på andre måter, er det svært betryggende, og ganske betegnende for regjeringen, at en av budsjettets hovedprioriteringer nok en gang er kunnskap. Det legges også betydelig vekt på å sørge for at folk får seg en jobb å gå til.

For tredje gang har de fire samarbeidspartiene kommet til enighet om et budsjett der kunnskap er blant hovedprioriteringene. For tredje gang siden regjeringen tiltrådte høsten 2013, har skole, utdanning, forskning og innovasjon vært blant regjeringspartienes fremste prioriteringer, og hvert år har disse temaene blitt ytterligere styrket i samarbeid med Venstre og Kristelig Folkeparti.

Norge er i den mest utfordrende situasjonen på flere tiår. Oljeprisen har falt, og arbeidsledigheten har økt. Vi har en flyktning- og migrasjonskrise. Europa utsettes for terror. Familier og enkeltpersoner opplever usikkerhet. Situasjonen krever politisk ansvarlighet, og det er viktig for Høyre at Norge styres trygt. Derfor er det bra at samarbeidspartiene har blitt enige om et ansvarlig og fremtidsrettet budsjett som bidrar til arbeid, aktivitet og omstilling.

Alle partiene er for kunnskap. Vi er enige om at læreren er den viktigste enkeltfaktoren som påvirker elevenes evne til læring. Vi er stort sett enige om de store linjene i forskningspolitikken. Likevel mener jeg det er noen forskjeller partiene imellom. Det handler kanskje mest om evnen til å prioritere og til å holde stø kurs over tid. Mens regjeringen har løftet videreutdanning av lærere til nye høyder, har opposisjonen fulgt etter. Mens regjeringen etter litt over to år i regjering har nådd målet om at offentlige bevilgninger til forskning skal være på 1 pst. av BNP, har opposisjonen også fulgt etter i sine alternative budsjetter. Poenget er at i kunnskap er det regjeringen som går foran, leverer

sterke budsjetter og markerer seg på feltet, og det tror jeg folk har fått med seg. Det har lærerne fått med seg, det har studentene fått med seg, og det har forskerne fått med seg.

En av våre prioriteringer handler om å styrke elevenes ferdigheter i realfag. Norge er blant de landene som har færrest timer i naturfag, og for å gjøre elevene bedre i stand til å møte de utfordringene vi kommer til å måtte løse i fremtiden, blir det flere naturfagtimer på barneskolen.

Vi vet at vi trenger flere fagarbeidere, og derfor videreføres og styrkes regjeringens yrkesfagløft i samarbeid med partene i arbeidslivet. Målet er bedre kvalitet og at flere gjennomfører utdanningen. Hele bredden av kunnskapsfeltet fra barnehage til forskning, innovasjon og verdiskaping blir prioritert. Det er en rød tråd som følger en logikk fra år til år, og samlet sett bidrar dette til å ruste oss for fremtiden.

Når det gjelder høyere utdanning og forskning, har regjeringen gjort flere strukturelle grep og styrket finansieringen kraftig siden skiftet i 2013. Vi får f.eks. 388 flere stipendiatstillinger i 2016. Regjeringen foreslår også en betydelig vekst i forskning og utvikling – 2,1 mrd. kr mer, en realvekst på over 4 pst. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning følges opp. Blant annet styrker regjeringen verdensledende fagmiljøer med 75 mill. kr. Ordningen med fri prosjektstøtte, FRIPRO, styrkes med 50 mill. kr, og Sentre for fremragende utdanning styrkes med 25 mill. kr. Det ligger inne en økning på mer enn 130 mill. kr til deltakelse i Horisont 2020 og 25 mill. kr til infrastruktur på forskning. Næringsrettet forskning er kraftig styrket gjennom både FORNY-programmet og Brukerstyrt innovasjonsarena.

Jeg vil også nevne at vi står overfor en omfattende prosess, der Den norske kirke er i omstilling. Det er en nødvendig, men krevende prosess, og derfor er det bra at regjeringen har videreført de ekstraordinære omstillingsmidlene til Kirken som kom i revidert før sommeren, og i budsjettforliket er denne bevilgningen ytterligere styrket.

«Mens stadig flere europeiske land strammer inn på forskningsbudsjettene sine, har den norske regjeringen valgt å sende et tydelig signal ved å levere et offensivt forskningsbudsjett.»

Dette sa administrerende direktør i Forskningsrådet, Arvid Hallén til Ukeavisen Ledelse da budsjettet ble presentert.

Det er kunnskap vi skal leve av i fremtiden. Budsjettet vi behandler i dag, er et fremtidsrettet budsjett, det representerer nok et skritt på veien mot en fremtid der vi vet at vi må skape flere, nye kunnskapsbaserte arbeidsplasser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marianne Aasen (A) [10:25:48]: Som det er nevnt tidligere i debatten, ser vi nå rekord i oljepengebruk. Det brukes mye penger over dette budsjettet, så det har vi i og for seg nok av.

Da er det underlig at satsingen på den offentlige grunnskolen er såpass lav som den er, særlig når kunnskap og utdanning er en av fanesakene til denne regjeringen – når man hører etter. Det brukes 166 millioner friske kroner på

den offentlige grunnskolen i dette budsjett, når en inkluderer kuttene i grunnstipendet – mens privatskolene, derimot, satses det på. Der er det 210 mill. kr mer. Hvordan kan Høyre forsvare at man prioriterer å satse mer på privatskoler enn på den offentlige grunnskolen, hvor det er langt flere elever?

Kristin Vinje (H) [10:26:42]: Jeg synes det er en merkelig måte å fremstille Høyres budsjetter på.

Det er ingen tvil om at skole er en prioritering i dette budsjettet. Blant annet vet vi – og det tror jeg vi er enige om – at gode lærere er en forutsetning for å satse på skolen. Og er det noe vi har satset mye på, er det å styrke videreutdanning av lærere, samtidig som vi setter skolene i stand til å kunne levere gode budsjetter. Vi øker antall naturfagtimer i skolen. Vi har en realfagsatsing som vi vet vi må ha, fordi vi vet at en av utfordringene i skolen er at det er altfor mange barn og unge som ikke klarer f.eks. matematikk og naturfag. Derfor prioriterer vi det. Så jeg synes ikke det er grunn til å si at vi ikke satser på skole.

Vi har også en sterk kommuneøkonomi, som setter kommunene i stand til å gjennomføre minst like mye skolepolitikk som det de gjorde under den rød-grønne regjeringen.

Anders Tyvand (KrF) [10:27:50]: Høyre snakker mye om skole og utdanning, men det er ett skoleslag vi ikke så ofte hører Høyre snakke om. Det er kulturskolen. Kulturskolen er et nasjonalt skoleslag som bidrar til å styrke kulturkompetansen hos barn og unge, som gir opplevelser innen kunst og kultur, og som også er viktig for å sikre rekruttering av kulturutøvere – både til amatørfeltet og med tanke på profesjonelle utøvere.

Jeg er veldig glad for at vi i budsjettforliket har kommet fram til at vi skal styrke Kulturskolerådet og arbeide med å implementere ny rammeplan for kulturskolene. Det tror jeg er viktig. Jeg er likevel interessert i å høre om partiet Høyre har noen ambisjoner for kulturskolen, og hva de ambisjonene i så fall er.

Kristin Vinje (H) [10:28:38]: Jeg og Høyre mener at kunst og kultur har en viktig plass i opplæringen, det er det ingen tvil om. Derfor er det bra at vi også bruker noen offentlige midler til å støtte opp under arbeidet med kunst og kultur i grunnsopplæringen.

Derfor har regjeringen tatt noen grep – omdisponert midler på dette feltet og jobber med å implementere en ny rammeplan i kulturskolene. Jeg synes det er positivt at vi i budsjettforliket fikk til en styrking av kulturskolene gjennom at vi kunne gi ekstra i utviklingsmidler til Kulturskolerådet.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:29:26]: I Oppland og Sogn og Fjordane – i hvert fall etter det jeg har sett – mangler over halvparten av lærerne studiepoeng i et av de tre fagene norsk, matte og engelsk, etter at de fikk disse nye kravene med tilbakevirkende kraft. Tallene er hentet fra GSI. I et fylke som Oppland vil det utgjøre om-

trent hele tilbudet til regjeringa i ett år, og vi har altså 19 fylker.

Flertallet har nå pålagt lærere i disse fagene plikt til videreutdanning. Jeg har lyst til å spørre representanten om hun synes det er fornuftig at det er disse fagene som skal ta opp alle plassene til videreutdanning, og hvorfor Høyre ikke har lagt inn penger i kommunebudsjettet sånn at kommunene kan få kompensert for de ekstrautgiftene de nå eventuelt vil bli påført, fordi lærerne nekter å ta sin andel i videreutdanninga.

Kristin Vinje (H) [10:30:18]: Jeg synes det å satse på videreutdanning og stille klare, faglige krav til lærere er noe av det viktigste vi kan gjøre, fordi det handler om å ha faglig kvalifiserte, gode lærere som kan utdanne barna våre. Det å stille nye krav til kompetanse samtidig som vi legger opp til en storstilt mulighet for kommunene til å kunne gjennomføre videreutdanning av lærere, er to sider av samme sak, som gjør skolen i stand til å kunne nå dette målet. Vi har sett at over 5 000 lærere deltar i videreutdanning bare i år, og hvis vi holder på med det i en tiårsperiode fremover, vil vi komme veldig langt med å innføre kompetanseheving blant alle norske lærere.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:31:16]: Representanten Vinje skryter av regjeringas evne til å prioritere forskning. Likevel bruker ein rekordmykje oljepengar – 7 mrd. kr meir enn vi i SV føreslår i vårt alternative budsjett. Delen som går til forskning i budsjettet har ikkje auka noko særleg, så det er ei interessant prioritering. Vi prioriterer altså vesentleg meir til forskning, men vi har mindre oljepengar å rutte med.

Når det gjeld evne til å prioritere, er den største enkeltsatsinga på forskningsbudsjettet for neste år, slik som det blir foreslått frå regjeringa, oljeforskning. No har vi nettopp vore gjennom ein desember med Paris-forhandlingar og djervare klimamål – 1,5 grad. Meiner representanten Vinje at den største enkeltsatsinga framover også bør vere oljeforskning?

Kristin Vinje (H) [10:32:17]: For det første er det grunn til å gå gjennom tallene når det gjelder satsing på forskning fra NIFU. Der kan man tydelig se hva slags økning forskningen har som andel av statsbudsjettet, etter at en overtok makten etter åtte år med SV i Kunnskapsdepartementet. Det er en betydelig skjerpning når det gjelder investeringer i forskning og utvikling i budsjettet, og det vil man se av tallenes klare tale.

Når det gjelder enkeltsatser, vil jeg si at hovedprioriteringene i forskningsbudsjettet er fremragende miljøer, det er internasjonalisering, og det er næringsrettet forskning. Ja, så prioriterer vi også å forske på olje- og gasssektoren. Det er fordi det er en av de viktigste næringene vi har i Norge. Det er viktig at vi har en kunnskapsbasert utvikling av også den virksomheten, som er en viktig næringsvei – som et viktig innspill i den globale klimaprosessen, fordi norsk olje- og gassnæring er mer klimavennlig enn noen annen olje- og gassnæring i verden, og den vil være viktig også fremover.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Bente Thorsen (FrP) [10:33:38]: Det er et godt budsjett vi nå skal vedta – et budsjett som tydelig bærer preg av at Norge står overfor store utfordringer i årene som kommer.

Fremskrittspartiet mener at gode rammevilkår for næringslivet og en god utdannings- og forskningssektor er grunnsteinene i velferdssamfunnet og en forutsetning for å trygge arbeidsplasser og verdiskaping. En god utdanningssektor er viktig for den langsiktige omstillingen av norsk økonomi, og Fremskrittspartiet er glad for satsingen på utdanning og forskning i neste års budsjett.

Den store britiske statsmannen Edmund Burke skrev: «Ren sparsommelighet er ikke økonomi. Utgifter, store utgifter, kan være en essensiell del av en god økonomisk politikk.» Det er en god observasjon, som også gjelder i dag. I dette budsjettet er utgiftene store, men utgiftene innen forskning og utdanning er investeringer som vil sikre verdiskaping og velferd for Norges befolkning.

Både bedrifter og offentlig sektor vil i framtiden ha stort behov for dyktige medarbeidere med fag- og yrkesutdanning. Derfor satses det på å bedre yrkesfagutdanningene. I Yrkesfagløftet er det en rekke tiltak som Fremskrittspartiet har kjempet for å få iverksatt i mange år, tiltak som vil bidra til arbeid, aktivitet og omstilling. Det gis alternative opplæringsløp som f.eks. praksisnære opplæringsprogrammer i bedrifter. Praksisbrevordningen utvides, tilbudet til elever som vil kombinere fagbrev og studiekompetanse, videreutvikles, og det er satt i gang arbeid for å yrkesrette fellesfagene i yrkesfaglige utdanninger. Man styrker muligheten for at yrkesfagelever kan veksle mellom opplæring i skole og bedrift.

Regjeringen og samarbeidspartiene har økt lærlingtilskuddet med 15 000 kr på to år. Hvert år er det mellom 6 000 og 8 000 elever som ikke får lære plass. Dette er arbeidskraft Norge trenger. At elever ikke får lære plass, er en av årsakene til at de mister motivasjon og faller ifra.

Fremskrittspartiet er glad for regjeringens satsing på yrkesfag og tydelige mål om å skaffe flere lære plasser slik at flere gjennomfører videregående opplæring og får et fag- og svennebrev. Derfor har regjeringen laget en strategi som skal øke antall lærlinger i statlige virksomheter gjennom skjerping av krav til bruk av lærlinger for å vinne offentlige anbud. Fremskrittspartiet forventer at dette vil gi flere lære plasser, men her må også kommunene og arbeidslivet bidra med å ta inn flere lærlinger.

Fremskrittspartiet er fornøyd med satsingen på yrkesfaglærere. Hospiteringsordningene utvides slik at bedriftene kan bidra til faglig oppdatering for yrkesfaglærere. Videre kan fagfolk som har lyst til å bli lærere nå få et stipend som gjør det mulig å kombinere utdanning og eventuelt deltidsjobb. Dette er tiltak som vil bedre kvalitet i skolen og gi gode vilkår for framtidig verdiskaping.

Mange norske elever har i dag store problemer med realfagene. Det er noe Fremskrittspartiet lenge har pekt på, og derfor er vi glade for at regjeringen så tydelig prioriterer å få realfagskunnskapene opp på et høyere nivå. Det innføres én ekstra naturfagtime på mellomtrinnet, i tillegg øker

regjeringen satsingen på realfagskommuner. Realfagsløftet er i full gang, og i etter- og videreutdanningstilbudet til lærerne prioriteres matematikk og naturfag.

Dagens samfunn er i stadig utvikling. Livslang læring og kompetanseutvikling er derfor nødvendig innen alle utdanningsområder og de fleste typer yrker. Derfor er det viktig at det finnes et godt tilrettelagt utdanningstilbud uansett hvilken fase vi er i, og uansett hvor vi bor i landet. Fremskrittspartiet ser derfor fram til regjeringens stortingsmelding om livslang læring og utenforskap, som legges fram til våren.

Fremskrittspartiet er positiv til både nettbasert og desentralisert utdanningstilbud som bl.a. studiesentrene tilbyr. Dette tilbudet har gjort at mange som ellers ikke hadde hatt mulighet til å ta høyere utdanning, nå har fått det. Samtidig ser vi at det er behov for å klargjøre roller og for å utløse potensialet som ligger i studiesentrene. Vi viser derfor til rammeuavhengige vedtak i innstillingen og ser fram til å få en sak i Stortinget om dette.

Det er en helhetlig tankegang bak kunnskapssatsingen i budsjettet. Norge må ha gode utdanningstilbud i alle ledd, fra barnehage og grunnskole til fagskoler, universiteter og voksenopplæring. Norge som kunnskapssamfunn er komplett avhengig av at elevene fra grunnskolen får tilegnet seg kunnskap til å mestre utfordringene de møter i yrkesutdanninger, studier og arbeidsliv. I denne sammenhengen er regjeringens lærerløft spesielt viktig. Her vil jeg også rose skoleeierens satsing, som tillater at over 5 000 lærere nå får delta på tilbud om videreutdanning. De gode lærerne skal bli enda bedre, og det innføres karakterkrav i matte ved opptak til lærerutdanningen, slik at både status og kompetanse heves. Læreren er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring. Derfor er det vedtatt skjerpet krav om fordypning til lærerne som underviser i basisfagene.

I et så kompetansebasert næringsliv som det vi har i Norge, er det viktig at det satses på kunnskap i alle ledd. Forholdene må legges til rette for både yrkesfag og akademiske fag. Studentene er blant gruppene som tilgodeses i budsjettet. Deres mangeårige kamp for 11 måneders studiestøtte er nå over, takket være regjeringspartiene og samarbeidspartiene. Den historisk høye satsingen på bygging av 2 200 studentboliger videreføres.

Sammen med samarbeidspartiene ble det bevilget midler til 500 nye studie plasser i forbindelse med revidert budsjett for 2015, og ca. 500 nye studie plasser opprettes nå i 2016. Dette vil bidra til et omstillingsdyktig og mangfoldig næringsliv og en effektiv offentlig sektor. Det opprettes 55 nye studie plasser i medisin og psykologi.

Som en del av tiltakspakken for økt sysselsetting opprettes det 350 nye studie plasser i PPU. 60 av disse er tildelt UiS. Dette vil legge til rette for ingeniører og fagarbeidere som ønsker å gå inn i skolen. Tilbudet er blitt tatt svært godt imot blant ingeniører i Rogaland, som er rammet av arbeidsledighet som følge av endringer i oljesektoren.

Økt ledighet må møtes med tiltak for langsiktig omstilling, men også med tiltak som gir rask sysselsetting. Regjeringens styrkede satsing innen BIA for å stimulere til økte investeringer i forskning og innovasjon i næringslivet vil gi langsiktige effekter. Men det satses hel-

digvis også på tiltak som vil gi rask effekt, f.eks. DEMO 2000-programmet, som retter seg mot prosjekter der ny teknologi demonstreres gjennom piloter og utprøving på felt. Pilotprosjektene innebærer et tett samarbeid mellom leverandørbedrifter, forskningsinstitusjoner og oljeselskaper. Dette bidrar til nyskaping i offshoresektoren, bl.a. til energieffektivisering, sikrere drift og reduserte kostnader hos leverandører og operatører på norsk sokkel. Samlet vil dette programmet kunne utløse aktivitet, forskning og innovasjon for over en halv milliard kroner. Dette er konkrete og praktiske verdiskapingstiltak som Fremskrittspartiet er svært fornøyd med at regjeringen setter i gang med.

Vilje til omstilling og forskning på fornybar energi er viktig, men Fremskrittspartiet er også glad for at det i dette budsjettet satses på petroleumsforskning. Det er viktig å ta inn over seg at olje og gass vil være verdiskapende bransjer i mange år framover, selv om oljeprisen nå er lavere enn vi har vent oss til at den skal være.

Regjeringen bruker muligheten vi har nå til å gjøre de nødvendige grep som skal til for å sikre Norges velferd og verdiskaping i en tøff internasjonal situasjon. Det er avgjørende for at vi skal kunne ha velferd også i framtiden.

Jeg vil også takke samarbeidspartiene Kristelig Folkeparti og Venstre for et godt samarbeid om budsjettet. Jeg kommer tilbake med eget innlegg om kirkebudsjettet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Christian Tynning Bjørnø (A) [10:42:23]: Jeg begynner å bli litt lei av at vi hele tiden snakker om at lærerne er skolens viktigste ressurs, samtidig som noen hevder at tilgangen på denne ressursen ikke er så viktig. Bente Thorsen uttalte til Dagsavisen i august at det var useriøst at Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti ville sørge for flere lærere i skolen ved å gjøre som bl.a. Utdanningsforbundet ønsker: å etablere en norm for lærertetthet.

Hun argumenterte med at det var useriøst av flere grunner, bl.a. fordi det ikke var bevist at flere lærere ga bedre resultater. Mitt spørsmål til representanten Thorsen blir da: Mener hun det også er useriøst at vi fra denne sal sørger for at lærertettheten fra 1. til 4. trinn nå økes?

Bente Thorsen (FrP) [10:43:16]: Det er nå en gang slik at det er lærermangel. Og det er nå en gang slik at det allerede er en god del som ikke er kvalifisert gjennom lærerutdanning, i skolen. Der har vi tatt grep og satt inn tiltak for de ufaglærte, slik at de skal få mulighet til å få en fullverdig lærerutdanning. Når det gjelder det å sette inn flere lærere fra 1. til 4. klasse, kan det være et godt grep. Det er mulig at de i småskolen, fra 1. til 4. klasse, har best utbytte av akkurat det som går på å øke lærertettheten – av tidlig innsats fra dag én, med en gang vi ser at de sliter.

Når det gjelder generelt å øke lærertettheten fra 5. til 10. klasse, er jeg mer skeptisk til det. Jeg har heller ikke sett forskning som viser at økt lærertetthet er det beste for denne gruppen.

Anders Tyvand (KrF) [10:44:32]: Jeg kan anbefale representanten Thorsen mye forskning som viser at økt lærertetthet har god effekt. Jeg er glad for at vi, til tross for denne skepsisen fra Fremskrittspartiet, har blitt enige om en solid satsing på økt lærertetthet i skolen.

Men jeg vil spørre om noe helt annet. Verden står overfor den største flyktningkrisen siden annen verdenskrig. Det innebærer at hundretusener av mennesker søker trygghet og tilflukt i Europa, og at tusener av mennesker kommer til Norge. Dette er en krevende situasjon på flere måter for landet vårt, og det er en krevende oppgave å integrere disse menneskene på en god måte i samfunnet vårt. Hvis vi lykkes med oppgaven – og det har jeg tro på at vi skal klare – kan de menneskene som kommer til Norge nå, være en verdifull ressurs for samfunnet vårt. På hvilken måte ser representanten Thorsen for seg at skole- og utdannings-systemet kan benyttes til å sikre god integrering, og hvilke grep mener hun må tas for at vi skal lykkes best mulig med denne jobben?

Bente Thorsen (FrP) [10:45:33]: La meg først si at det er et svært viktig og godt spørsmål representanten kommer med. Det er viktig å få til best mulig og tidligst mulig integrering og å få folk ut i arbeid.

Flyktninger fra land utenfor EU/EØS-området kan oppleve problemer med å få godkjent sin fagutdanning og problemer med autorisasjon eller tilsetting, fordi de mangler elementer i utdanningen. Derfor er nå sentral godkjenning av fagopplæring lagt til NOKUT, som har fått i oppdrag å opprette en egen sentral godkjenning for utenlandsk fagopplæring, f.eks. ved å tilby komplementerende utdanning der det er hensiktsmessig. Det vil gjøre det lettere for flyktninger å få godkjent sine yrkeskvalifikasjoner. I tillegg legges det til rette for at de med høyere utdanning skal få bruke sin kompetanse. Det er gode og viktige tiltak som vil bedre muligheten for både arbeid og integrering.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:46:48]: Representanten Thorsen var inne på at det er bra å gi yrkesfaglærere mulighet til videreutdanning. Det er jeg enig i. Hun sa også at skjerpede krav til dem som skal undervise, er viktig – og det er vi også enig i. Men det vi ikke er enig i, er om loven skal ha tilbakevirkende kraft eller ikke. Nå er det 38 000 lærere som ikke lenger har godkjent grunnutdanning. Alle disse skal ut i videreutdanning de neste ti årene.

Da har jeg lyst til å spørre representanten Thorsen om hun mener det er bedre å ha en vikar i norsk eller matte på ungdomsskolen, som kommer rett fra videregående, eller å ha en lærer med 30 studiepoeng fra lærerskolen og 25 års erfaring?

Bente Thorsen (FrP) [10:47:31]: Det er ca. 38 000 lærere i norsk skole som ikke oppfyller kompetansekravene. Fylkeskommunene og kommunene har fått ti år på seg til å oppfylle kravene for undervisning i matte, norsk og engelsk. Reglene for ansettelsesforhold er de samme som før. Det har versert rykter om at de ikke kunne være ansatt som lærer lenger, men ingen lærer mister jobben sin som følge av de nye reglene. Ut over det er det lagt opp til

et godt utdanningstilbud med over 5 000 studieplasser for videreutdanning av lærere. Til nå har vi ikke fått noen tilbakemeldinger om at dette har ført til spesielle problemer i forbindelse med løsninger med vikarer. I tillegg er det et desentralisert videreutdanningstilbud for lærere som det er mulig å benytte seg av. For Fremskrittspartiet er det viktig at lærere som underviser i disse fagene, har fordypning i fagene.

Iselin Nybø (V) [10:48:46]: Mobbing er noe vi snakker om fra tid til annen. Mobbing i skolen er ikke bare et problem for skolen, det er et problem for hele samfunnet. Vi har sett anslag som viser at så mange som 24 000 barn og unge blir mobbet flere ganger i måneden.

Vi vet at Djupedal-utvalget har jobbet og lagt fram ganske mange forslag, over 100. Dette er noe av det vi tenker det er viktig å fokusere på hele veien, det er dette som hjelper. Det hjelper å fokusere på de problemstillingene. Så jeg har lyst til å spørre representanten Thorsen om hva Fremskrittspartiet ønsker å gjøre for å bli kvitt eller redusere mobbing i skolen.

Bente Thorsen (FrP) [10:49:28]: Igjen et meget viktig spørsmål. Jeg er voldsomt glad for at regjeringen jobber med flere ulike tiltak, bl.a. et antimobbeprogram, som går på forebygging og å tydeliggjøre ansvaret som skoleeierne har. En ny nettportal er under utarbeiding. Der kan foreldre, barn og unge finne praktisk informasjon om hvor de kan få hjelp. I budsjettet er det satt av 30 mill. kr til arbeid mot mobbing, for et godt læringsmiljø. Regjeringens prosjekt Et lag rundt eleven skal vurdere hvordan andre yrkesgrupper, f.eks. helsesøstre eller miljøarbeidere, kan brukes til bl.a. å forhindre og stoppe mobbing. Dette er tiltak som forhåpentligvis vil gi elevene en mye bedre skolehverdag. I tillegg ser jeg fram til videre behandling av Djupedal-utvalgets forslag i Stortinget. Der kommer det mange gode forslag til hvordan vi kan løse mobbeproblematikken i skolen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Anders Tyvand (KrF) [10:50:51]: Hvordan skal Norge møte de utfordringene vi står overfor i framtiden? Hvordan skal vi klare å omstille oss fra en økonomi som er svært avhengig av olje og gass, til en økonomi som er mindre olje- og gassavhengig? Hvordan skal vi møte en framtid der det blir flere eldre utenfor arbeidslivet og færre som er i jobb? Hvordan skal vi klare å dekke framtidens behov for nok arbeidskraft, og hvordan skal vi klare å ivareta velferden i Norge på best mulig måte?

Dette er spørsmål vi politikere er nødt til å stille oss, og et av de aller viktigste svarene er at vi må satse på kunnskap og kompetanse. Men for at denne satsingen skal ha den effekten vi er ute etter, må vi sørge for at det er kvalitet i alle ledd. Vi må se helheten, og vi må se sammenhengene – fra 6-åringen som går inn skoleporten for første gang, til studenten som fullfører en master- eller doktorgrad, eller fagarbeideren som er klar for arbeidslivet med et fagbrev under armen. Det budsjettet vi nå skal vedta,

er et budsjett som etter forliket mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre ser både helheten og sammenhengene, som legger vekt på kvalitet i alle ledd, og som er en tydelig satsing på kunnskap og kompetanse.

La oss begynne med de minste barna, 6-åringene, de som står i startgropa fulle av forventninger og fulle av lærelyst. Det er viktig at disse barna får en god start på skolegangen. Det er viktig at de får positive opplevelser med skolen, og det er viktig at de tilegner seg grunnleggende kunnskaper og ferdigheter i løpet av de første skoleårene. Derfor er det vesentlig at de møter lærere med solid faglig kompetanse, og derfor er jeg glad for at satsingen på etter- og videreutdanning for lærere blir videreført, og at kompetansehevingssløftet for ikke-kvalifiserte lærere i grunnskolen styrkes. Men det er minst like viktig at elevene møter lærere som har tid nok til å gi dem den hjelpen og oppfølgingen de har behov for. I dag er det for mange som får en litt for dårlig start på skolegangen nettopp fordi de får litt for liten tid med læreren sin. Og for dem som trenger litt ekstra hjelp og oppfølging, kommer hjelpen ofte for sent. Dette har Kristelig Folkeparti ønsket å gjøre noe med, og jeg er stolt av at vi i år for andre år på rad får gjennomslag for en solid satsing på tidlig innsats i skolen gjennom flere lærere til de minste elevene. Fra august 2016 styrkes denne satsingen med 320 mill. kr. Med flere lærere i skolen får hver enkelt lærer mer tid til hver elev. Det vil gi flere barn en god start på skolegangen. Flere lærere er også viktig i en situasjon der mange barn nå kommer til Norge som flyktninger.

Hvis vi hopper til den andre enden av utdanningsløpet, er det viktig at vi har utdanningsinstitusjoner som fungerer godt, og som leverer kvalitet innen både utdanning og forskning. De fire samarbeidspartiene styrker universitets- og høyskolesektoren bl.a. gjennom å bevilge nye studieplasser og totalt 338 nye rekrutteringsstillinger. Vi er også midt inne i en universitets- og høyskolereform der flere institusjoner nå slår seg sammen for å skape bedre og mer solide fagmiljøer. Det er bra, og jeg synes det er positivt at flere fusjoner nå er på trappene, og at mange institusjoner har vært offensive, framoverlente og konstruktive. Høgskolen i Buskerud og Vestfold, som er en av de nye høyskolene etter en tidligere fusjon, slår seg sammen med Høgskolen i Telemark i 2016. Det blir spennende å følge med på den nye høyskolen i Sørøst-Norge framover, ikke minst når det gjelder planene om å oppnå universitetsakkreditering. I budsjettforliket ble samarbeidspartiene enige om å tildele høyskolen ti nye rekrutteringsstillinger for å gi kvalitetsutviklingsarbeidet et løft nå i innspurten, og det samme gjelder for Høgskolen i Oslo og Akershus.

Også i privat sektor har flere institusjoner sett verdien av å skape større og mer solide fagmiljøer. Fire private høyskoler blir til den nye vitenskapelige høyskolen VID i januar 2016, og dette kommer til å bli landets nest største private høyskole. Også private utdanningsinstitusjoner vil få en del av de nye rekrutteringsstillingene og studieplassene som ble framforhandlet i budsjettforliket.

I budsjettet ligger det også endringer i finansierings-systemet for universitets- og høyskolesektoren. Det er nok flere av oss som kunne ønsket at dette hadde kommet som

en separat sak til Stortinget, men når det er sagt, har vi kommet fram til fornuftige endringer som jeg tror vil være positive for sektoren, og som jeg tror vil gjøre det mulig for den enkelte institusjon å dyrke sin profil og sitt særpreg. Hovedlinjene videreføres, men ett av grepene som tas, er at det innføres en indikator for bidrags- og oppdragsfinansiert forskningsarbeid. Dette vil både belønne og stimulere til økt samarbeid med næringslivet og offentlig sektor, og jeg tror det vil bidra til å styrke institusjonenes regionale betydning og rolle. Et annet grep er å innlemme flere EU-prosjekter i EU-indikatoren, noe som vil gjøre det mulig for flere institusjoner å orientere seg mot internasjonalt forskningssamarbeid. Det innføres også en indikator for fullførte utdanninger og oppnådde grader for å stimulere institusjonene til tett oppfølging av studentene, med et mål om å få flere til å fullføre på normert tid.

Det som imidlertid gjenstår, er en gjennomgang av finansieringssystemet for de private høyskolene. Dette er en mangfoldig sektor, og jeg mener det er behov for en grundig gjennomgang, noe flertallet i komiteen også peker på i innstillingen. Det er behov for en klargjøring av kriteriene for å motta statlig tilskudd, og det er behov for en drøfting av hvordan vi kan sikre større grad av likebehandling mellom offentlige og private institusjoner, ikke minst når det gjelder bygg og infrastruktur. Jeg tror også vi kan trenge en diskusjon om hvorvidt det kan være fornuftig å se på ulike kategorier innenfor privat høyskolesektor, for det er ingen tvil om at det er stor forskjell på en høyskole som drives på ideelt grunnlag, og en skole som drives med et noe mer kommersielt utgangspunkt.

I tillegg til gode utdanningsinstitusjoner er det viktig at de som er studenter ved institusjonene, enten det er private eller offentlige, også har rammevilkår som gjør det mulig å lykkes. Derfor er det bra at satsingen på flere studentboliger videreføres, og at det nå også innføres elleve måneders studiestøtte.

Men det er ikke alle som skal studere ved universiteter og høyskoler, og godt er det. Er det én ting Norge kommer til å trenge mer av i framtiden, er det gode fagarbeidere. Derfor er det viktig å satse på yrkesfagene, både å få flere til å velge å ta en yrkesfaglig utdanning og å hjelpe flere til å lykkes. Derfor er yrkesfagløftet så viktig for å sikre tettere samarbeid mellom skolene og arbeidslivet, for å sikre mer fleksible løp i fag- og yrkesopplæringen og for å sikre kvalitet og relevans i utdanningen.

En av de viktigste grunnene til at for mange ikke fullfører innenfor de yrkesfaglige studieretningene, er at mange opplever å ikke få lærlingplass. Derfor er jeg glad for at samarbeidspartiene er blitt enige om nok en gang å øke lærlingtilskuddet for å stimulere flere bedrifter til å ansette lærlinger. Dette tilskuddet har nå blitt økt med til sammen 15 000 kr etter at det ble et nytt politisk flertall på Stortinget i 2013.

Jeg vil litt tilbake til skoleelevene. At elevene lærer det de skal, er selvsagt viktig, men det er ikke det eneste som betyr noe. Det er også viktig at de har det bra og opplever at skolen er et trygt sted å være. Det er for mange som opplever å bli mobbet, og jeg må si at jeg venter med både for-

ventning og utålmodighet på regjeringens oppfølging av Djupedal-rapporten.

Så er det viktig at vi har en skolehelsetjeneste som fungerer, og at det er nok helsesøstre tilgjengelig i skolen. Derfor er jeg glad for at vi har fått gjennomslag for å øke bevilgningene til skolehelsetjenesten med 100 mill. kr, og at disse midlene blir øremerket, slik at de faktisk brukes til dette formålet. Det er viktig for å forebygge psykiske problemer blant barn og unge og også for å hjelpe dem som opplever at livet og hverdagen på ulike måter er problematisk, og som trenger hjelp, oppfølging og støtte fra en helsesøster. Denne satsingen kommer på toppen av en økning på 200 mill. kr til det forebyggende helsearbeidet for barn og unge i kommunenes frie inntekter.

For å oppsummere mener jeg at vi har fått et budsjett som ser helheten, som ser sammenhengene, og som er et offensivt budsjett med en solid satsing på skole og utdanning. Så vil jeg komme tilbake til det som handler om kirke- og trossamfunn, i et senere innlegg, og jeg vil til slutt ta opp de forslagene Kristelig Folkeparti står bak.

Presidenten: Da har representanten Anders Tyvand tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Martin Henriksen (A) [11:00:46]: Vi har nettopp fått en ny klimaavtale i Paris. Den sier at man skal jobbe for å unngå at den globale snittemperaturen øker over 2 grader, man skal jobbe for at den skal komme ned mot 1,5 grad. Det krever virkemidler, det krever nye løsninger, og da er forskning en forutsetning for å få det til. Her i salen i dag har Fremskrittspartiet tatt opp viktigheten av petroleumsforskning. Mitt spørsmål til representanten fra Kristelig Folkeparti er om Kristelig Folkeparti er fornøyd med balansen mellom økninga i petroleumsforskning og økninga i klimaforskning i årets utdannings- og forskningsbudsjett, det vi vedtar fire dager etter inngått klimaavtale i Paris.

Anders Tyvand (KrF) [11:01:31]: Jeg mener vi må satse på mange fronter for å klare å løse klimautfordringene, og det er helt opplagt at forskning er særdeles viktig. Men da må vi ikke bare se på den forskningen som går direkte på klima, miljø og miljøvennlig energi, som jo er et av hovedsatsingsområdene i langtidsplanen for forskning. Her er også annen type forskning av stor verdi, ikke minst den næringsrettede forskningen, som kan bidra til mer innovasjon og utvikling av ny teknologi i næringslivet. Jeg tror at oppfølgingen av langtidsplanen, som ligger på i overkant av 800 mill. kr, er en veldig god start. Det er viktig at vi har de konkrete satsingene på klima og miljø, men vi må også se dette i et litt større perspektiv. Det å ha en miljøvennlig – eller minst mulig miljøfiendtlig – oljeutvinning i Norge er også et viktig bidrag.

Kristin Vinje (H) [11:02:45]: Jeg vet at Kristelig Folkeparti er spesielt opptatt av de aller yngste elevene i skolen. Samtidig ser vi at med den økte asyltilstrømmingen som vi opplever, kommer det veldig mange barn og unge i skolealder. Jeg vil gjerne høre hva Kristelig Folkeparti ten-

ker at vi kan gjøre for å gi alle disse barna og unge menneskene et godt utdanningstilbud mens de sitter og venter på at asylsøknaden deres blir behandlet.

Anders Tyvand (KrF) [11:03:18]: Det er et viktig spørsmål og en stor utfordring som samfunnet vårt står overfor. De barna som forventes å skulle ha opphold i Norge utover tre måneder, har rett på et skoletilbud. Jeg tror det er særdeles viktig at vi får gitt dem et skoletilbud så tidlig som mulig. Det er viktig for integreringen, og det er ikke minst viktig for den enkelte, som kanskje har vært på flukt og ute av skolen i lang tid allerede.

I en sånn akutt situasjon, hvor vi nå ser at dette er utfordrende, tror jeg vi må våge å tenke nytt. Det kan være aktuelt å slippe til både frivillige krefter, pensjonister, studenter og andre som ønsker å bidra, men samtidig tror jeg det er viktig å få disse elevene inn i ordinær skole så fort som mulig. Da tenker jeg at type innføringsklasser kan være et veldig godt tiltak. Og så er det viktig, tror jeg, at vi har nok lærere til å ta imot disse elevene når de kommer. Derfor er også satsingen på økt lærertetthet i denne situasjonen veldig viktig.

Bente Thorsen (FrP) [11:04:31]: Det å sette inn tidlig innsats er helt avgjørende for elever. Det er det bred politisk enighet om. Tidlig innsats er et tema som vi har diskutert hyppig i denne sal, og den 20. juni i fjor foreslo representanten innføring av nasjonale bestemmelser for lærertetthet i grunnskolen.

I årets budsjettforlik ble samarbeidspartiene enige om å øke satsingen på tidlig innsats med ytterligere 320 mill. kr for å få flere lærere fra 1. til 4. trinn. Fremskrittspartiet er positiv til dette.

Vi ser også fram til at forskningsresultatene vil tydeliggjøre hvilke tiltak som virker best på ulike utfordringer i forhold til denne satsingen. Samtidig er det slik at det er kommunen som skoleeier som er ansvarlig etter opplæringsloven for å ansette tilstrekkelig med lærere. Mitt spørsmål er om Kristelig Folkeparti fremdeles vil ha statlig norm for lærertetthet i hele grunnskolen, slik at kommunene fratras dette ansvaret. Eller vil de avvente resultatet fra forskningen?

Anders Tyvand (KrF) [11:05:41]: Jeg må først si at den satsingen på tidlig innsats som de fire samarbeidspartiene har blitt enige om, er et særdeles viktig bidrag. Men Kristelig Folkeparti mener fremdeles at det er fornuftig å innføre en nasjonal norm for lærertetthet i skolen, og det er for å sikre alle elever et likeverdig skoletilbud. Vi ser at mange skoler opplever kutt i budsjettene. Jeg tror ikke det er fordi kommunepolitikkerne mener at det i utgangspunktet er god skolepolitikk, men jeg tror det er fordi de opplever det som en nødvendighet. Hvis vi både har en nasjonal norm for lærertetthet og legger inn midler til flere lærerstillinger i budsjettene, vil man kunne få mer tid til hver enkelt elev og et mer likeverdig skoletilbud over hele landet.

Samtidig er det viktig for meg å poengtere at Kristelig Folkeparti ikke ønsker å innføre de gamle klassesdelings-tallene, men at vi ønsker en ressursnorm som sikrer både

nok lærerressurser og nok fleksibilitet på den enkelte skole til å kunne benytte disse ressursene slik man mener det er hensiktsmessig.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:07:22]: Politikk handler som kjent om å prioritere. Det er ofte veldig krevende saker. I Senterpartiets alternative budsjett har vi redusert oljepengetilskuddet med ca. 5,6 mrd. kr sammenlignet med regjeringas forslag. Vi har økt overføringene til kommunesektoren med 6 mrd. kr. Vi foreslo også å øke Kunnskapsdepartementets budsjett med ca. 674 mill. kr mer enn det regjeringas forslag la opp til.

Det er viktig å understreke i en debatt om budsjettet for utdanning at det er kommunene og fylkeskommunene som er skoleeiere – ikke statsråd Røe Isaksen. Ordinær drift av barneskoler og videregående skoler finansieres ikke over Kunnskapsdepartementets budsjett, men av skoleeierne, som er kommuner og fylkeskommuner, gjennom bevilgninger over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Det innebærer at de forholdene som elever, lærere og foreldre er mest opptatt av i det daglige, avhenger først og fremst av nivået i kommuneøkonomien, som at

- antall elever per lærer ikke er for høyt, slik at alle elever får nødvendig oppfølging, samtidig som lærerne har gode arbeidsvilkår
  - det må være tilgang på oppdaterte bøker og utstyr
  - det må være rom for å sette inn vikarer ved fravær
  - rekrutteringa av lærere er god
  - nødvendige styrkingstiltak i undervisninga er mulig
  - det er gode arealer og god kvalitet på inneklimate
- Satt på spissen: Kommunalministeren er altså like viktig for norsk skole som kunnskapsministeren.

Jeg kan derfor heller ikke i år unngå å komme med et par hjertesukk: Senterpartiet er fortsatt skuffet over regjeringas manglende «trøkk» for å gjennomføre de vedtakene Stortinget fattet for yrkesfagene for to og et halvt år siden. Vi synes det er en for tafatt tilnærming, særlig til vekslingsmodellene. Det er tafatt at regjeringa ikke ønsker å stille opp med verken økonomisk kompensasjon til fylkeskommunene eller klare pålegg, slik at tiltakene blir prioritert ved den enkelte skole. «Det er itjånå som kjem tå se sjøl.»

I svar på budsjettspørsmål fra oss om omfanget av vekslingsmodeller og hva regjeringa har lagt inn i budsjettforslaget, bekreftes kritikken vår. Det ligger ikke inne annet enn små penger til forsøk med vekslingsmodeller. Det er ikke en full utrulling av en ordning både lærere og næringslivet har ivret for. Vekslingsmodeller vil selvsagt være mer kostbart enn dagens hovedmodell. Det har også KS bekreftet i svar på oppfølgingsspørsmål fra komiteen etter budsjett høringa.

Gjennom en rekke tiltak i vårt alternative budsjett vil Senterpartiet gjennomføre et reelt løft for yrkesfagene. Vi styrker bl.a. kommunenes frie inntekter, slik at flere fylkeskommuner skal kunne tilby vekslingsmodeller.

Vi øker også bevilgninga til utstyr ved de videregående skolene, særlig rettet mot de ressurskrevende yrkesfagut-

danningene. Dette er viktig for å gjøre utdanningene relevante og for å bedre elevenes mulighet til å fullføre utdanninga og å forhindre frafall.

Apropos frafall: Senterpartiet reagerer kraftig på at regjeringa nok en gang fremmer forslag som vil gjøre det vanskelig for lærlinger å fullføre utdanninga. Forslaget om å behovsprøve bostipendet mot lærlinglønnen vil gå ut over lærlinger som er nødt til å bo på hybel for å kunne ta fagbrev. Dette vil spesielt ramme ungdom i distriktene, som ofte ikke har andre alternativ enn hybel for å skaffe seg en utdanning.

Dette er nok et eksempel på manglende forståelse for yrkesfagene og utfordringene som finnes rundt omkring i landet vårt. Vi vet at dette er en gruppe som allerede er utsatt når det gjelder frafall.

Skal vi øke kvaliteten i opplæringa og graden av gjennomføring, er det avgjørende at vi klarer å øke tilgangen på læreplasser. Det er bra at regjeringa igjen har valgt å øke lærlingtilskuddet, men dette er i grunnen det regjeringa har lagt i potten for sitt såkalte yrkesfagløft. For det er et paradoks at regjeringas 90 mill. kr til yrkesfag i hovedsak går til heving av tilskuddet til bedriftene, videreutdanning av yrkesfaglærere – som er bra – og til slutt til godkjenning av utenlandske fagarbeidere. Det siste har jo strengt tatt ikke noe med å styrke mulighetene for at ungdommene våre gjennomfører fagopplæringa å gjøre. Men det ser jo pent ut på papiret og øker summen til det såkalte yrkesfagløftet.

Til og med strukturendringer er vanskelig å gjennomføre. Senterpartiets forslag om å la elevene fullføre tre års videregående utdanning sjøl om den ikke er sammenhengende, ble nedstemt i vår. Det er altså viktigere for regjeringa at elevene fullfører videregående skole sammenhengende i løpet av tre år, enn at de får fullført en utdanning. Det er bom, bom, bom.

Senterpartiet støtter som sagt økninga av lærlingtilskuddet. I tillegg foreslår vi å redusere arbeidsgiveravgifta for lærlinger med 25 pst. fra neste skoleår. Vi mener det er klokt, ikke minst siden mangelen på lærlingplasser i sentrale strøk, f.eks. i Oslo, er stor.

I tillegg øker vi bevilgninga til tiltak for lærlinger og lærlingkandidater med særskilte behov. Vi registrerer også at regjeringa endelig er i gang med å følge opp vedtaket om å gjennomgå tilbudsstrukturen, men vi synes det går litt smått.

Så til hjertesukk nummer to: Igjen gripes det til utvidelse av timetallet i ett bestemt fag når det skal vises handlekraft. En skulle tro at evalueringa av Kunnskapsløftet hadde gitt regjeringa andre ideer for å svare på behovet for å styrke elevenes læringsutbytte i naturfag. En skulle tro at regjeringas uttalte prosjekt om å styrke læreren ville føre til at en nettopp ville lytte til læreren, for hvis Høyre og Fremskrittspartiet hadde lyttet til lærerne, hadde de hørt at det de etterspør, er ikke flere timer, men mulighet til å gjøre en god jobb i de timene de allerede har. Det er innholdet i skolen som må endres nå, f.eks. redusere antallet kompetansemål i læreplanene, ikke flere timer. Kjernekompetanse og kritisk tenkning er viktig.

Statsråden har allerede i sitt svar på et skriftlig spør-

mål fra meg bekreftet at innføringa av 6-årsreformen har hatt liten effekt på prestasjoner på 10. trinn. Det burde de som stemmer for nok en ny time i et fag vi ikke er «gode nok i», ta ad notam. Derfor støtter vi ikke en timetallsutvidelse nå, men vi vil i stedet bruke pengene på å øke lærertettheten med minst 1 000 flere lærere kommende år. Vi vil gi en ros til Kristelig Folkeparti for å ha kjempet fram penger til dette i forliket.

Lov om kompetansekrav med tilbakevirkende kraft: Jeg har lovet å gjøre det jeg kan for at denne loven blir reversert. Det er ikke noe benkeforslag, og det er ingen overraskelse i dette, for det har vært til komitébehandling i flere uker – og måneder. Det er mange grunner til at vi tar opp denne saken, og lærernes organisasjoner har vært veldig tydelige på dette.

For det første mener vi at denne lovendringa bryter med lærernes stillingsvern. 38 000 lærere har plutselig fått underkjent sin grunnutdanning. Jeg har aldri hørt om noen andre yrkesgrupper som myndighetene har avskiltet på denne måten. I stedet for å fortsette med loven slik den var, og oppnå en positiv lærerstand som ønsker seg videreutdanning, får flertallet omtrent hele lærerstanden mot seg. Det blir ikke lenger en positiv mulighet for videreutdanning.

For det andre: Det blir en budsjettsak når det forutsettes at alle som trodde de hadde en grunnutdanning, finner ut at de blir pålagt en videreutdanning som de må være med på å betale av egen lomme. Kommunene er ikke kompensert for ekstrautgifter til pålagt videreutdanning. Vi mener at vårt forslag om å be regjeringa komme tilbake til Stortinget med en sak som gir alle lærere som er utdannet før 2014, full undervisningskompetanse, ville lagt saken tilbake til regjeringa for en ny vurdering. «Det e ei lypær et sted som itj virke. Og vi grei' itj å finn ut ko'ss ei.» Jeg vil komme nærmere tilbake til akkurat denne saken i mitt neste innlegg.

Så til slutt, før tida renner ut, en liten visitt innom høyere utdanning: I vårt budsjett har vi i første rekke prioritert økning i bevilgningene til regional forskning via de regionale forskningsfondene. De har vist seg mer vellykket enn regjeringa hadde tenkt seg. Vi mener også det er riktig å prioritere grunnforskninga, FRIPRO, og utstyr innen forskning, som i dag er et område med store etterslep, noe som kan virke begrensende på forskningsaktiviteten.

Vi er skuffet over at den store gjennomgangen av finansiering av høyere utdanning ikke ble en egen sak med en egen diskusjon, men at det minimeres til et kapittel i budsjettet. Den store strukturen til regjeringa, der så å si hele den offentlige høyskolesektoren blir radert bort, går igjennom under radaren for de fleste og nesten uten diskusjon.

Vi vet sjølsagt at penger plassert på strategiske områder vil føre til endring hos de enkelte institusjonene. Vi får altså ikke tid til en grundig diskusjon om dette. Regjeringa er opptatt av de verdensledende og eksellente miljøene. Det er vel og bra, men i dette ønsket er det viktig at noen av oss er opptatt av bredden og de lokale og regionale behovene. Det blir ingen Johaug uten alle de andre som deltar på klubbrenn etter klubbrenn, men aldri vinner.

Presidenten: Skal representanten Tingelstad Wøien ta opp forslaget?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:17:18]: Ja, jeg tar opp det forslaget vi har alene, og det forslaget vi har sammen med Venstre og Sosialistisk Venstreparti.

Presidenten: Representanten Tingelstad Wøien har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [11:17:35]: Representanten Tingelstad Wøien og Senterpartiet har gått høyt på banen mot regjeringens lærerløft og de kompetansekravene man nå stiller til lærerne som allerede er i skolen, altså at man skal ha fordypning i de fellesfagene man underviser i. Dette kravet er noe som Tingelstad Wøien og Senterpartiet allerede støtter i lærerutdanningen i dag – altså at alle nyutdannede lærere skal ha fordypning i fellesfagene de underviser i – men mener samtidig at det er urimelig å ha den samme forventningen til lærerne vi har i skolen i dag.

Mitt spørsmål til representanten Tingelstad Wøien er todelt. Tror representanten Tingelstad Wøien at utdanning virker? Tror representanten Tingelstad Wøien at det å ha formell kompetanse i et fag gjør at man lettere og bedre kan undervise i det faget?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:18:23]: Jeg svarer ja på begge spørsmålene. Jeg tror at utdanning virker, og jeg tror det er viktig å ha formell kompetanse.

Det er sånn at de 38 000 lærerne i dag hadde en formell kompetanse helt fram til juni i år, da flertallet stemte imot dette. Det vi synes er dumt og uklokt med dette forslaget, er at en trolig kunne oppnådd akkurat det samme dersom en ikke hadde gitt dette tilbakevirkende kraft, fordi ordninga med etter- og videreutdanning, som den rød-grønne regjeringa startet og denne regjeringa har fulgt opp, har vist seg å være veldig vellykket. Lærere er ikke sånn at de kvier seg for å ta videreutdanning. De kvier seg for å ta videreutdanning hvis de må betale dette sjøl. Men nå har staten lagt inn en stor pott. Jeg tror at vi hadde oppnådd akkurat det samme – positive lærere som hadde stått i kø for å ta videreutdanning. I stedet får vi nå en hel gjeng som blir desillusjonerte, og som tenker at det ikke er noen vits i å søke, for de skal ut av skolen om ti år. Jeg synes dessverre det er et håpløst forslag.

Bente Thorsen (FrP) [11:19:43]: Jeg registrerer at Senterpartiet er skuffet over regjeringens satsing på vekslingsmodell. Det kunne fått meg til å spørre om representanten er fornøyd med sin egen regjeringssatsing etter åtte år i regjering, men det skal jeg ikke spørre om.

I Senterpartiets alternative budsjettforslag foreslås det å kutte tilskuddet til friskoler med 225 mill. kr. Offentlig finansierte skoler fører til at folk flest får reell mulighet til å velge en privat skole. Foreldrenes valgfrihet på skoleområdet er videre en rettighet som er forankret i internasjonale konvensjoner – FN's barnekonvensjon, FN's konven-

sjon om sivile og politiske rettigheter og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon.

Mitt spørsmål er: Hvilke konsekvenser vil dette kuttet få for skolene, for elevenes valgfrihet og for å følge opp internasjonale konvensjoner som ivaretar elevenes valgfrihet?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:20:43]: Først skal jeg svare på det første som representanten Thorsen var inne på – om vi var fornøyd med vår yrkesfagsatsing etter åtte år. Vi må huske på at den rød-grønne regjeringa tok over regjeringsmakten akkurat da Kunnskapsløftet ble innført, dvs. at Kunnskapsløftet måtte virke noen få år før en kunne se om det i det hele tatt hadde noen virkning på yrkesfagene og frafallsprosenten der. Det viste det seg at det ikke hadde. Den rød-grønne regjeringa satte i gang en evaluering av Kunnskapsløftet som ga oss de opplysningene. Derfor la vi også fram en stortingsmelding som Stortinget vedtok i juni 2013, altså for to og et halvt år siden. Den var en oppfølging av dette. Vi kan si at vi tidligere burde ha sett at Kunnskapsløftet ikke virket godt nok for yrkesfagelever, men vi ønsker et fullt trykk når det gjelder yrkesfag.

Når det gjelder privatskolene, har vi for det første fjernet naturfagtimen som regjeringa har lagt inn, og vi har også gått imot utvidinga av godkjenningsgrunnlaget for private skoler, som regjeringa gjennomførte i vår.

Iselin Nybø (V) [11:22:08]: I Senterpartiets alternative statsbudsjett legger de inn 8 mill. kr til nybygg til SEARCH på Høyland i Rogaland. Det har også Venstre, Kristelig Folkeparti og regjeringspartiene lagt inn i forliket. Det er vel og bra. Men i merknadene til budsjettet, når det gjelder stipendiater, skriver Senterpartiet at de er kritiske til at Stortinget bevilger stipendiater direkte til noen institusjoner. De skriver:

«Når fordelingen av stipendiater avhenger av gjennomslag i denne type forhandlinger, kan den enkelte institusjons evne til å påvirke Stortinget bli mer utslagsgivende enn å fordele disse midlene etter nasjonale hensyn.»

Mitt spørsmål er: Hva er den prinsipielle forskjellen mellom å drive politiske prioriteringer til nybygg som SEARCH på Høyland og politiske prioriteringer ved f.eks. å gi ti stipendiater til HiOA for at HiOA skal kunne oppnå en universitetsstatus?

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:23:07]: Etter vår oppfatning burde vi ha noen planer for den slags. Vi bør ha det for nybygg, og vi bør kanskje også ha det for stipendiater – etter strategiske vurderinger. Jeg mener at vi i større grad burde vært flinkere til å ha mål som vi skulle nå, men ikke helt ned til detaljstyring.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Iselin Nybø (V) [11:23:44]: Dette budsjettet er et godt budsjett for kunnskapssatsingen i dette landet. Mye av det som allerede er påbegynt, fortsettes, som f.eks. satsing på videre- og etterutdanning av lærere og satsingen på UH-

sektoren. Men det er også noen nye satsinger som kommer inn i budsjettforliket, som vil være positivt for sektoren. Budsjettforslaget som ble lagt frem av regjeringen, var slett ikke verst, men «det går likar no», ettersom det ble budsjettforlik med Venstre og Kristelig Folkeparti.

Et av de viktigste grepene innenfor grunnskolen er satsingen på videre- og etterutdanning. Dette er en satsing som jeg oppfatter er ønsket både av lærerne og av skoleeierne, og det er et viktig grep for at skolen vår stadig skal bli bedre.

I statsbudsjettet i fjor ble vi enige om å bevilge penger til et videreutdanningsløft for de såkalt ikke-kvalifiserte lærerne i skolen. Tidligere anslag har vist at det er rundt 9 000 ikke-kvalifiserte lærere som jobber i skolen i dag. Disse har svært ulik bakgrunn. Noen har doktorgrad, men mangler pedagogikk, mens andre ikke har fullført videregående opplæring. Flere av de videregående skolene jeg har besøkt tidligere, har fortalt at det har vært vanskelig å få tak i yrkesfaglærere. Det skyldes kanskje at arbeidsmarkedet har vært veldig godt for folk som kan et håndverk. Det er mulig det er en endring i så måte med den vanskelige økonomiske situasjonen som deler av næringen er i nå, men dette gir oss også en mulighet til å få nye folk inn i læreryrket, for mange flere vil nok se hvilket fantastisk yrke dette er. Da er det viktig at vi som politikere støtter opp under denne muligheten.

Da det ble delt ut stipendiater forrige gang vi skulle videre- og etterutdanne ikke-kvalifiserte lærere, viste det seg at det kom inn mange søknader, både fra dem som var i grunnskolen, og fra yrkesfaglærere. Derfor er jeg glad for at man har funnet rom for en slik satsing videre, for jeg tror det har stor betydning for skolen der ute.

I budsjettforliket fikk Venstre også gjennomslag for en prøveordning med gratis SFO på enkelte skoler i Oslo, Trondheim, Drammen og Stavanger. Gratis SFO handler om to ting. I denne omgang handler det først og fremst om å inkludere fattige barn i et av de viktigste fritidstilbudene blant barn. Det er allerede gjennomført forsøk på enkelte skoler i Oslo, og det kan være greit å vise til skolene Tøyen og Vahl. De ligger ikke langt fra hverandre, og de har elever med samme sosioøkonomiske bakgrunn. Men mens den ene har gratis SFO, har den andre egenbetaling, som er vanlig rundt om i landet. På skolen med gratis SFO går alle elevene på SFO, men der hvor det er egenbetaling, er det 43 pst. av førsteklasingene som benytter seg av et slikt tilbud.

Dette viser at prisen har betydning, og at dette er et tilbud som folk ønsker seg, og ønsker å velge for barna sine hvis de har muligheten til det. Jeg er derfor glad for at dette nå utvides til å gjelde flere byer. Men det er kun 20 mill. kr som er satt av i denne omgang. Det er derfor litt begrenset hvor mange elever et sånt forsøk vil omfatte, men det blir opp til departementet å vurdere hvordan disse pengene blir best brukt. Jeg ser for meg at noen av de aktuelle kommunene vil ønske seg en løsning der de kan gi gratis SFO-plass til dem som har foreldre med lav inntekt, og på den måten gi flere barn gratis SFO og være målrettet i det tiltaket.

Samtidig er det sikkert andre kommuner som ønsker å

gi gratis SFO til alle elevene på en skole på ett klassetrinn, som de har gjort i Oslo. Det vil stille alle barn på den skolen likt. Jeg håper at departementet legger opp til en fleksibel ordning, slik at vi kan se hvordan dette fungerer og gjøre oss litt ulike erfaringer.

Det er også et tekstpunkt i budsjettforliket hvor det framgår at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med et forslag om differensiert oppholdsbetaling i SFO, som vi har i barnehagene i dag. Det er noe vi ser fram til.

Men for Venstre er det ikke bare fattigdomsperspektivet som hadde vært verdt et forsøk rundt gratis SFO. Vi hadde i vårt alternative statsbudsjett også lagt inn en post på 40 mill. kr til mer generelle prøveprosjekter. I stor grad organiserer vi skolehverdagen slik den alltid har vært organisert, og det selv om resten av hverdagen har endret seg i betydelig grad. Vi mener derfor det er nødvendig og viktig å tenke nytt rundt skolehverdagen til barn. Gratis SFO kan gi oss en mulighet til det, men det får vi komme tilbake til i senere debatter og i senere budsjetter.

En av de viktigste seirene i dette statsbudsjettet, og et av de store løftene, er elleve måneders studiestøtte. Vi i Venstre er veldig glade for at dette er på plass, og vi ser fram til at det følges opp med en årlig økning i studiestøtten fra 2016 til 2020.

Vi har et mål om at det skal være mulig for alle å være heltidsstudent. Da er det to ting som må på plass. Det er studentboliger, og det er elleve måneders studiestøtte. De siste årene har vi fått på plass en god satsing på studentboliger, og nå er studiestøtten i elleve måneder også på plass. Det er også veldig kjekt som politiker å se hvor godt mottatt dette ble. Med NSO er det ikke bare «mas, mas, over hele linja». De feirer når det er grunn til det. Den dagen budsjettforliket ble presentert og elleve måneders studiestøtte lå inne, ble det spontant arrangert en liten fest på en pub her i nærheten samme kveld. De har arrangert kakefester rundt omkring i landet, ikke minst her på Stortinget i går. Vi ønsker at kunnskap skal være tilgjengelig for alle, ikke bare for dem som har rike foreldre, eller som har muligheten til å jobbe ved siden av studiet. Dette er en viktig seier. Nå har ikke studentene bare råd til «fire pils og en pizza» på fredagskvelden. Nå kan de også unne seg «ei flaske vin i ny og ne».

En av de satsingene som sektoren var rimelig fornøyd med da regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett, var satsingen på stipendiatstillinger. I regjeringens forslag lå det inne 238 nye rekrutteringsstillinger, i tillegg til 50 stipendiatstillinger, i forbindelse med innføringen av femårig master for grunnskolelærere. Det er likevel et stort behov for å fortsette satsingen på stipendiater framover, og rapporten «Etterspørsel etter og tilbud av stipendiatstillinger i Norge frem mot 2020» viser oss at selv om vi har en viss satsing i år, er det et behov for en betydelig satsing også i årene som kommer. Venstre hadde i sitt alternative statsbudsjett lagt inn over 330 stipendiater i tillegg til regjeringens forslag, men vi er godt fornøyd med gjennomslaget på 100 ekstra rekrutteringsstillinger, som kom på plass i forliket.

Spesielt glad er jeg for at 50 av disse går til de tre såkalt nye universitetene. De har hele tiden hatt en lavere finan-

siering enn de etablerte universitetene. Selv om 50 stipendiatstillinger ikke retter opp den skjevheten, er det likevel stillinger som kommer godt med, og som gjør at også disse universitetene kan styrke seg på prioriterte områder.

Jeg er også glad for at vi i komiteen ble enige om at 20 av stipendiatstillingene skulle gå til HiOA og HVBT, for det er to store høyskoler som nå jobber for å få universitetsstatus. Disse stipendiatstillingene er både viktige og kommer veldig godt med i den prosessen.

De nye universitetene og høyskolene har tidligere hatt vanskeligheter med å nå opp i tildelinger når kriteriene har handlet om verdensledende forskning – ikke fordi de ikke har fremragende fagmiljøer, men fordi institusjonen de er tilknyttet, ikke i seg selv har tyngde nok til å nå opp. Derfor er jeg veldig glad for at vi i forliket fikk på plass 7 mill. kr til Center for Cyber and Information Security på Gjøvik. Selv om disse postene ligger under Justisdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet, er det ingen tvil om at dette er en viktig styrking av et eksellent fagmiljø og en viktig satsing på Høgskolen i Gjøvik, som også NTNU vil få stor glede av etter hvert. Det er et av de beste fagmiljøene på sitt felt i Norge, ja kanskje også i verden.

Også de 550 studieplassene som kom på plass i forliket, kommer til å komme godt med. Spesielt i den situasjonen landet er i nå, er det behov for at universitetene og høyskolene kan være med på den omstillingsprosessen som må skje. Det er flere som blir arbeidsledige, og for mange av disse kan det være aktuelt å oppdatere kompetansen sin eller utvide kompetansefeltet noe. Både universitetene og høyskolene er viktige i så måte.

I motsetning til tidligere år ble studieforbundene skånt for kutt i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2016. Det var imidlertid tenkt at 10 pst. av tilskuddet skulle brukes til integrering og bekjemping av utenforskap. Vi i Venstre er også opptatt av integrering og bekjemping av utenforskap, og jeg tror studieforbundene kan spille en viktig rolle i det arbeidet framover. Jeg oppfatter også at studieforbundene selv ønsker å være med og ta et slikt ansvar.

Men jeg merker meg at et flertall i komiteen og på Stortinget ikke ser på en øremerking som den rette veien å gå for å oppnå det målet. Det handler om flere ting, for det første at sivilsamfunnet må ha stor grad av frihet, men også at en slik øremerking vil kunne medføre et byråkrati som det kan være vanskelig for studieforbundene å håndtere.

For min egen del vil jeg også legge til at det kan være enkelte personvernutfordringer knyttet til dette, for jeg ser ikke på det som verken hensiktsmessig eller nødvendig at alle som deltar på et kurs i regi av studieforbundene, skal måtte opplyse om eventuelle handikap eller ensomhetsfølelser. Vi må jobbe sammen med studieforbundene om hvordan vi skal nå målene om mer integrering og bekjempelse av utenforskap. Jeg forutsetter at statsråden tar signalene fra Stortinget og går i dialog med studieforbundene.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Martin Henriksen (A) [11:33:57]: Arbeiderpartiet er for at alle lærere skal ha fordypning i fagene de underviser i, men det vi ser, er at forslaget fra regjeringa om nye kompetansekrav har vært for dårlig utredet, og at det får flere utilsiktede konsekvenser for veldig mange lærere. Arbeiderpartiet har derfor bl.a. foreslått at regjeringa må komme tilbake til Stortinget og redegjøre skikkelig for konsekvensene av dette forslaget. Vi får bare akseptere at Venstre har sagt klart at partiet vil følge regjeringa i denne saken. Med det vi nå vet, og alle de praktiske konsekvensene vi nå får beskrevet, vil Venstre – i det minste – kunne være med på å få en skikkelig gjennomgang av saken i Stortinget?

Iselin Nybø (V) [11:34:46]: Venstre har samme utgangspunkt som Arbeiderpartiet. Kompetansekrav er bra, og at lærerne skal ha fordypning i basisfagene de underviser i, er noe som er ønsket.

Vi vet også at Arbeiderpartiet har levert inn et Dokument 8-forslag som ligger til behandling på nyåret. Det skal vi vurdere, og vi skal vurdere det på en god og grundig måte. Jeg har vært åpen for at vi nå må se på hvordan dette slår ut. Er det noe man kan gjøre for at det kan gå smidigere? Hva er behovene der ute? Det er ikke sånn at vi er helt steile når det gjelder gjennomføringen av dette. Det vi har vært opptatt av, er at vi kanskje tar to skritt tilbake. Vi ønsker å spisse kompetansekravene, men vi skal være åpne for å vurdere ulike måter å finansiere dette på – og om man må gjøre andre ting med studieplassene. Vi gleder oss til å behandle Arbeiderpartiets forslag, som kommer på nyåret. Jeg forutsetter at både Arbeiderpartiet og Venstre skal få en god diskusjon om dette framover.

Kent Gudmundsen (H) [11:35:56]: Norge står i en omstilling der petroleumssektoren ikke vil være den samme drivkraften i økonomien som tidligere. Sammen med Venstre har vi vedtatt mye god politikk som vil bidra til framvekst av nye bedrifter og næringer, og som kan gi oss flere muligheter til å skape spennende arbeidsplasser. Når gründere skal skape noe nytt, er det viktig å huske at Norge ikke kan konkurrere på lønn, men vi kan være smartest. Da er det viktig å huske fagarbeiderne. Gledelig er det da at man igjen styrker lærlingsatsen, som økes for femte gang, og med 15 000 kr per kontrakt.

Sammen med øvrige grep fra regjeringen vil dette være et løft for flere fagarbeidere, og det vil føre til færre ufaglærte i næringslivet. Sånn styrker man norsk næringsliv. Likevel må vi også ha flere av de beste fagarbeiderne. Jeg ser derfor fram til mesterens år i 2016, når den varslede stortingsmeldingen om fagskolene kommer. Siden Venstre er kjent for å fokusere mest på den akademiske delen av utdanningssektoren, er jeg derfor spent på hvordan de vil bidra til at 2016 skal bli yrkesutdanningens og fagskolenes år.

Iselin Nybø (V) [11:36:58]: Jeg ser også fram til at 2016 skal bli fagskolenes og yrkesutdanningens år. Jeg tror det er mange spennende problemstillinger som vi skal få anledning til å diskutere i løpet av 2016. Jeg vil også understreke at Venstre synes det er viktig med gode fagarbei-

dere, for kunnskap handler ikke bare om akademisk kunnskap. Det å kunne et håndverk er ærerikt, og sånn skal det være. Det er ikke alle som kan et fag – et håndverk. Derfor må vi ha gode utdanninger, for når man inviterer rørleggere inn, eller en maler til å male huset, har det betydning at de som kommer, kan jobben de skal gjøre. Jeg er også glad for at vi i forliket har fått på plass en økning i lærlingtilskuddet. Jeg tror det har stor betydning at vi får flere lære-plasser, sånn at flere kan fullføre en god lærlingutdanning.

Bente Thorsen (FrP) [11:38:03]: I deler av landet, ikke minst der som representanten Nybø og jeg kommer fra, opplever man nå en økende arbeidsledighet, som følge av endringer i petroleumssektoren. Det er ikke bare de som jobber i oljeselskapene som mister jobben, men også de i oljeservicebransjen, og vi ser at det gir negative ringvirkninger for bygg- og anleggsbransjen.

Venstre er imot å åpne for oljeboring i Lofoten, Vesterålen og andre aktuelle steder, men snakker mye om grønn omstilling. Hvordan ser Venstre for seg at kunnskapssektoren, og UH-sektoren spesielt, kan hjelpe Vestlandet ut av den krisen som vi er inne i nå?

Iselin Nybø (V) [11:38:45]: Det er riktig, som representanten Thorsen sier, at der vi kommer fra, er det en krise. Det er mange som mister jobben. Det er alvorlig for dem det gjelder, men det er også alvorlig for hele samfunnet på Vestlandet, slik som det er nå.

Det er også riktig at vi ikke ønsker å åpne for oljeboring i Lofoten og Vesterålen, men vi må ha et grønt skifte. Når det gjelder det skiftet, er kunnskapssektoren helt sentral for å få til det. Derfor er jeg veldig glad for at regjeringspartiene var med på f.eks. en økning i studieplasser ved forliket, slik at flere av dem som nå blir arbeidsledige, har muligheten til å få studere, til å få øke sin kompetanse, eller endre sin kompetanse. Jeg mener at den satsingen vi gjør på UH-sektoren generelt, er helt avgjørende for at vi får til et grønt skifte. Ikke minst i vår region er det viktig at vi styrker utdanningsinstitusjonene våre, som UiS, HSH, UiB osv.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:39:49]: Dette var egentlig ganske spesielt. Her behandler vi ei innstilling der Venstre, Kristeleg Folkeparti og regjeringa er heilt einige, og så nyttar da regjeringspartia dette til å ta opp spørsmål i denne replikkvekslinga. Det er sannsynlegvis – trur eg – fordi denne saka er veldig ubehageleg for Venstre, og at ein ikkje ønskjer å få dei kritiske spørsmåla frå opposisjonen.

Dette handlar om kompetansekrava, der Venstre har hamna på vippen. Det er Venstre som sørgjer for at nær-mare 40 000 lærarar no blir avskilta. La meg stille spør-målet på ein litt annan måte: Venstre har tidlegare vore veldig opptatt av å hindre ufaglærte vikarar i skulen. Kvifor avskiltar Venstre no fleire titals tusen lærarar med brei lærarkompetanse?

Iselin Nybø (V) [11:40:45]: Jeg er ikke helt enig i det premisset som representanten Knag Fylkesnes legger til grunn her. For det første oppfattet jeg ganske tydelig at det

ikke blir en jevn votering med tanke på forslaget som Senterpartiet har fremmet, sammen med SV og Kristelig Folkeparti. Jeg oppfattet at Arbeiderpartiet var ganske tydelig i sitt budskap om at de ikke ønsker å gå for det forslaget heller, men at de så for seg at vi skulle få en grundigere debatt om dette, ikke minst knyttet til deres eget forslag, som ligger til behandling på nyåret. Jeg har også sagt, fra Venstres side, at vi skal være med på behandlingen av det forslaget.

Vi ser også at det er noen uheldige konsekvenser, f.eks. for lærere som er utenfor skolen i dag, men som ønsker seg inn igjen. Vi er åpne for at vi kanskje må legge til rette for en annen type søknader på disse videre- og etterutdanningsplassene, men det å ta en ren omkamp i budsjettet på et spørsmål som ble avgjort i vår, går ikke vi inn for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:42:18]: Vegen til kunnskap er mangslungen. Det vil seie at det ikkje finst éin rett veg – ein fasit som ein berre kan gjenta og gjenta for å oppnå ny kunnskap. Det finst ikkje éin måte å lære barn matematikk, norsk eller engelsk på – det er mange. Når SV kritiserer regjeringa for å vere for opptatt av testing, er det fordi det fører til ei einsretting av korleis ein skal lære. For testar, prøver og karakterar styrer undervisninga. Det er nødvendige ulemper som ein ikkje skal overdrive. Det definerer målet og formar prosessen. Amerikanarane kallar dette for «teach to the test». På same måten har vi saman med lærarar, elevar og foreldre vore oppgitt over påstanden til regjeringa om at fleire lærarar ikkje bidrar til betre undervisning. Det handlar nettopp om å gjere det mogleg for lærarane å tilpasse undervisninga til føresetnadene til elevane.

Kunnskapens mangslungne vesen må vi også ta inn over oss i høgare utdanning og forskning. Heller ikkje her blir den beste forskinga skapt etter eit mønster. Det finst ingen «quick fix», ein ny tellekant eller nytt økonomisk incentiv som plutselig utløyser eit hav av kreativitet. Som det kom fram under Forskarforbundets konferanse om akademisk fridom: Tellekantane bidrar til å einsrette forskinga. Saman med stadig meir ivrige økonomiske incentiv skapar dette eit krysspress som svekkjer den akademiske fridomen. Kvifor er den akademiske fridomen så viktig? Fordi han kviler på erkjenninga om at kunnskapens vegar er mangslungne. Ja, vi skal stille overordna krav, og ja, vi skal ha nokre større nasjonale prosjekt. Men krava skal ikkje bli så omfattande at forskingsmiljøa opplever at dei blir stadig mindre i stand til å ta egne retningsval. Ei undersøking presentert på akademikarkonferansen viste nettopp det. Forskarane føler at deira akademiske fridom er svekt. Det er eit paradoks at regjeringa i forskingspolitikken er veldig opptatt av å styre forskinga, men i næringspolitikken bevegar regjeringa seg i retning av næringsnøytralitet. I næringslivet er det umogleg for politikarar å plukke vinnarar, medan det i forskinga er fullt mogleg. Der veit ein til og med korleis vinnarane skal skapast. Kva med ei litt meir balansert tilnærming i både forskingspolitikken og i næringspolitikken?

Desse erkjenningane om utdanning og forskning dannar utgangspunktet for SVs alternative budsjett. Vi føreslår dei første stega i retning av ein heildagsskole med fleire lærarar og skolelekser. Læraropptappinga startar vi frå første til fjerde trinn. 1 814 fleire lærarar vil satsinga vår innebære. Det er det første steget i retning av ei lærarnorm for heile grunnskolen på skolenivå, der læraren frå første til fjerde trinn i snitt ikkje har meir enn 15 elevar, medan det i resten av grunnskolen er eit tak på 20 elevar. Det vil gi lærarkollegiet og skolane ein heilt unik moglegheit til å tilpasse undervisninga føresetnadene til elevane.

Vi vil at all utdanning tar utgangspunkt i elevanes interesser, aktivitetar, behov og liv. Som elles i samfunnet burde skolen kunne utfordre heile mennesket, praktisk, estetisk og teoretisk. Skolen måtte bli forbunde med samfunnet rundt – vere ei forlenging av det vanlege livet. Nettopp derfor føreslår vi å flytte heimeleksene til skolen. Forskning tyder på at heimelekse kan ha negativ læringseffekt og gi lågare motivasjon for elevar som slit på skolen. Det er stor forskjell på kva slags oppfølging elevane får heime. Dessutan veit vi at heimelekse seint på kvelden etter at alle dei andre aktivitetane er gjennomførte, fører til stress for både barn og foreldre, og kan bidra til svekt lærelyst. Meir av det viktige øvingsarbeidet i skolen bør difor leggjast inn i skoledagen som skolelekser med lærar til stades. Det er gjort gode erfaringar i fleire prøveprosjekt, og vi føreslår ein nasjonal forsøkspott for å gjere det mogleg for alle skolar over heile landet å søkje om midlar til forsøk. Delar av potten må brukast til følgjeforskning og fagleg evaluering av forsøka.

Det er denne samanhengen med elevanes liv som gjer at vi føreslår heildagsskole for dei lågaste trinna. Det er eit paradoks at alle partia i denne salen ikkje har noko problem med at elevane har ein heildagsbarnehage som for mange varar heilt til klokka er fem, men har store problem med to timar ekstra på dei lågaste trinna, frå fire timar til seks timar – spesielt når alle veit at majoriteten av elevane faktisk er på skolen enda lenger, på SFO. To timar ekstra vil gi rom for øvingsarbeid, for ein skikkeleg matpause og meir fysisk aktivitet, meir kultur, praktiske og estetiske aktivitetar – alt saman noko dei fleste partia er opptatt av, men ikkje evnar å prioritere inn i skoledagen.

Kommuneøkonomien blir det snakka for lite om i utdanningsdebattar. Spesielt nemner ikkje regjeringa kommuneøkonomien særleg ofte. Men det er altså i kommunane og fylka at vi finn skolane. I desse budsjettider høyrer vi stadig om kommunar som må kutte i skolen på grunn av stadig dårlegare kommuneøkonomi. I det alternative statsbudsjettet til SV føreslår vi 5,8 mrd. kr meir til kommunane enn regjeringa. Da har vi brukt 7 mrd. kr mindre av oljepengane. Ein vesentleg del av den satsinga vi gir til kommunane, går til å styrkje nettopp skolane.

13 pst. av all norsk forskning går til petroleumsrelatert forskning. I budsjettet til regjeringa er den største enkeltsatsinga petroleumsforskning. Eg registrerer at Arbeidarpartiet spurde Kristeleg Folkeparti om å prioritere annleis. Men SV er det einaste partiet som faktisk prioriterer ned petroleumsforskning og bruker desse midlane til å styrkje fornybar forskning. Vi snakkar her om å fase ut dei særskilde sat-

singane over Forskningsrådet. Oljeforskarane kan framleis søkje på dei generelle midlane som alle andre, men vi er altså det einaste partiet som finn det problematisk at oljeforskinga tar ein så stor del av den totale norske forskningsinnsatsen. Det er bedrøveleg. Vi kan ikkje leve i ei boble og snakke om grønt skifte, og når det kjem til stykket, er vi ikkje villige til å prioritere. Det grøne skiftet må også kome i forskinga. Da burde i alle fall satsinga på fornybart og framtidens løysingar få like mykje, men oljeforskinga får altså meir enn alle dei andre til saman.

Vi behandlar i dag ei innstilling der regjeringspartia og Venstre får ei anledning til å snu i spørsmålet om kompetansekrav. Arbeidarpartiet har varsla at dei heller ikkje kjem til å støtte dette. SV støttar heilhjarta regjeringas innføring av kompetansekrav, men vi er sterkt imot at det skal ha tilbakeverkande kraft. Titusentals lærarar har plutselig blitt avskilta. Det er lærarar som har jobba i tiår som dyktige lærarar i norsk, engelsk, matte eller samisk, og dei må betale sjølv for å tilfredsstille krava. Det er ikkje mange år sidan denne salen hylla allmennlæraren som poteten i skolen. Plutselig er denne utdanninga lite verd.

Til slutt vil eg ta opp ei større prinsipp sak, som i denne innstillinga berre handlar om 3 mill. kr.

Målet med støtta til Sameskolen i Hattfjelldal er å bidra til å halde oppe, utvikle og styrkje samisk identitet, språk og kultur. Den norske samepolitikken er forankra i Grunnlova § 108 og i ei rekkje internasjonale konvensjonar som Noreg har forplikta seg til å følgje. Det pålegg derfor norske styresmakter – uansett kva for type regjering vi har – å leggje til rette for at samane kan sikrast å utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Undervisningstilbodet som vi finn ved Sameskolen, er eit av få i sørsamisk språk og kultur, og er ein viktig bidragsytar til at Noreg opprettheld forpliktingane sine. Når vi samtidig veit at sørsamisk kanskje er det mest utsette samiske språket, er det ei ganske vanvitig avgjerd som regjeringa no tar. Det er heilt uklart kva alternativet kjem til å bli, og det er heilt uklart kva som er den eigentlege grunnvinga for dette vedtaket.

Til slutt vil eg vil berre leggje til at dette heng saman med den generelle samepolitikken som regjeringa fører. I alle dei større satsingane som har skjedd på f.eks. utdanningsfeltet, har det vore eit fråvær av satsing på samiske utdanningar. Det verkar som om det skal vere ein norsk vekst og samiske kutt i politikken til denne regjeringa. Eg finn ikkje ord for kva intensjonen bak dette kan vere. Det er no fare for at dette kan ha bidratt til å øydeleggje framtida til sørsamisk språk. Det trur eg ikkje vi kan vedkjenne oss i eit land som Noreg, når vi overalt har forplikta oss på at dette er noko vi skal ta ansvar for.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslagene til SV i innstillingen?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:52:18]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Torgeir Knag Fylkesnes tatt opp de forslagene han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Norunn Tveiten Benestad (H) [11:52:37]: I komiteens innstilling tar SV og representanten Knag Fylkesnes til orde for å tone ned petroleumsforskningen fordi norsk næringsliv må omstille seg og vi må stimulere til nye næringer. Vi hørte det samme i innlegget nå, og også i den tidligere replikkvekslingen etter representanten Vinjes innlegg.

Men likevel velger SV i innstillingen å kutte bevilgningene til Forskningsrådet under Nærings- og fiskeridepartementets budsjett med 50 mill. kr. På denne posten finner vi bl.a. programmet for kommersialisering av forskningsresultater, noe som jo skal bidra til å utvikle nye bedrifter og næringer. Da lurer jeg på hvordan en representant fra SV med så sterk interesse for næringsliv kan forklare dette?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:53:25]: Vi gjer ei rekkje omprioriteringar i det som var budsjettforslaget frå regjeringa. Vi har ei utfasing av dei særskilte satsingane på petroleumsforskning som går over Forskningsrådets budsjett. Vi flytter også midlar og omprioriterer dei til ulike andre satsingar, f.eks. ei større marin satsing, og verdiskapingsprogram for fisk f.eks. løfter vi opp, men elles også andre typar satsingar, enten det er på havvind eller ulike andre teknologiområde. Så eg trur nok at om representanten Tveiten Benestad ser våre prioriteringar samla, vil ho sjå at vi kjem vesentleg styrkt ut når det gjeld forskning, men også innovasjon utover det regjeringa har føreslått i budsjettet sitt. Eg vil seie at det i alle fall er eit første steg i retning av eit grønt skifte, noko eg meiner er fullstendig fråverande i regjeringas forslag til budsjett.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:54:36]: Jeg har lyst til å ta opp tråden fra finansdebatten, som var for et par uker siden i denne salen, der Venstres Iselin Nybø spurte SVs Snorre Serigstad Valen om satsingen innenfor forskning og høyere utdanning, som vi begge er enige om er viktig, regner jeg med.

Der fikk hun til svar at SV ikke har satset på flere stipendiater eller økt basistilskudd til de høyere utdanningsinstitusjonene fordi SV i år faktisk har prioritert hardt – egentlig et befriende og ærlig svar fra en SV-representant, og definitivt en ny retning hva gjelder måtehold og økonomisk edruelighet. Det synes jeg SV fortjener honnør for.

Samarbeidspartiene synes imidlertid det var viktig å prioritere rekrutteringsstillinger enda litt høyere enn hva regjeringen la opp til. Kan vi lese ut fra dette at SV og Knag Fylkesnes er såre fornøyd med regjeringens store satsing på rekrutteringsstillinger og basistilskudd? Det hørtes ikke helt sånn ut i representantens innlegg.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:55:39]: Vi har ikkje rekna om våre satsingar til stipendiatstillingar eller postdoc.-stillingar osb. Dette ønskjer vi faktisk å overlata til fagmiljøa å definere – enten det er Forskningsrådet eller dei som mottar desse pengane etter søknad til Forskningsrådet.

Hadde vi rekna om dette, ville det antakeleg blitt vesentleg fleire stipendiatstillingar enn det regjeringa har kome fram til. Det er berre å sjå på kor mykje pengar vi

faktisk løyver til formålet. Men vi har altså ikkje gått inn og sagt at dette vil innebere så og så mange stipendiatstillingar.

Det er ei lei utvikling no i høgare utdanning og forskning at ein styrkjer dei mellombelse stillingane og så bygger ein ikkje opp grunnstrukturen i Forsknings-Noreg – ein utdannar mange, men når dei er ferdige, er det uklart kva type framtid dei faktisk skal ha. Det gir seg bl.a. utslag i mangel på satsing på studieplassar. Det ville ført til mange nye akademiske stillingar på universiteta. Regjeringa kjem ikkje med nokon nye studieplassar – det blir redda litt av støttepartia.

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:56:45]: Da har jeg bare et enkelt oppfølgingsspørsmål: Hva er det da som har forandret seg fra i fjor? I SVs alternative budsjett for 2015 tallfestet man ekstra stipendiater, og man sa at man ønsket å gi 300 mill. kr ekstra i basistilskudd til de høyere utdanningsinstitusjonene. Er det da slik at det er regjeringens store satsing på dette som har gjort at SV i år ikke tallfester dette for neste år?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:57:09]: Eg kan godt talfeste, og eg kan love representanten Bjørnstad at våre tal ialfall vil vere høgare enn regjeringas tal. Eg trur òg dei vil overstige tala i forliket mellom regjeringa og samarbeidspartia. Det er rett og slett slik at vi ikkje har prioritert denne gongen å talfeste i nøyaktig detalj kor mange stipendiatstillingar dette er. Kvifor skal vi, som storting, sitje og definere kor mange stipendiatstillingar det skal vere? Kvifor kan vi ikkje overlata dette til fagmiljøa sjølve? Det er ein lei tendens at ein skal styre i det små frå Stortinget. Det er noko vi har kritisert regjeringa for, anten det gjeld incentiv eller tellekantar eller om ein skal definere kva ein skal bruke ulike midlar til. Det er SV sterkt imot. Men viss representanten ønskjer det, kan eg illustrere dette med eit tal, berre for å vise at det er store tal dette er snakk om – under den føresetnaden at representanten ikkje tenkjer at vi føreslår akkurat det talet til stipendiatstillingar.

Anders Tyvand (KrF) [11:58:22]: Jeg vil over på et litt annet tema.

Sosialistisk Venstreparti er et parti som i den offentlige debatten tidligere har blitt beskyldt for å ville feie alle spor av religion under teppet. Selv om partiet står i en ideologisk tradisjon som har hatt et litt anstrengt forhold til menneskers tro, håper jeg ikke at det er tilfellet, spesielt ikke med en representant i kirkekomiteen som selv er filosof, og som jeg opplever har stor respekt for at mennesker har ulik religiøs oppfatning og identitet. Det som er sikkert, er at SV vil kutte i tilskuddet til både Kirken og ulike tros- og livssynsamfunn, noe som vil svekke trossamfunnens mulighet til å utøve sin virksomhet og være aktive fellesskap for sine medlemmer.

Mitt spørsmål er om SV mener det er viktig at vi har en politikk i Norge der vi understøtter trossamfunnene økonomisk, og hvorfor SV har valgt å kutte over 120 mill. kr til Kirken og trossamfunnene?

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:59:26]: Det er eit godt spørsmål frå representanten, og det gir meg anledning til å seie litt om kvar SV står i desse spørsmåla.

SV ønskjer å ha ein infrastruktur og bruke statlege og offentlege midlar på å leggje til rette for trusutøving og ulike formar for livssyn. Vi er veldig opptatt av at det skal vere likestilling, men vi ønskjer at det skal vere ein infrastruktur i Noreg for det. Dette er viktige spørsmål for folk. Eg har sjølv stor respekt for ulike trusretningar og deira plass i samfunnet, men vi brukar kolossalt med midlar på dette i Noreg i dag. Dette gjer at ein overdriv religionens plass i samfunnet til eit nivå eg meiner ikkje reflekterer den plassen han faktisk har i folks liv. Vi lever faktisk i ei tid der folk trur at krigane ein har i Midtausten, utelukkande er grunna i religion – medan det er sosiale forhold som gjer det. Ein har ei altfor overdriven orientering mot religion, og eg meiner at det finansielle nivået som vi har på det i dag, er for høgt.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:00:51]: Budsjettet vi behandler i dag, er et budsjett for arbeid, aktivitet og omstilling. Vi bruker mer penger fordi Norge er i en spesiell økonomisk situasjon, men vi fortsetter også satsingen på kunnskap. Det er også helt i tråd med det handlingsregelen opprinnelig sa, nemlig at pengene måtte vris over til langsiktige investeringer på bl.a. kunnskap.

Som land står vi overfor en rekke store utfordringer – globalisering, økonomiske utfordringer, miljøutfordringer, asyl- og flyktningstrøm – og kunnskap er en avgjørende del av svaret på alle disse utfordringene; for omstilling i næringslivet, for å utvikle ny teknologi for å få klimagassutslippene ned, for å gjøre noe med sosialpolitikken og ikke minst for å gjøre noe med integreringspolitikken.

Kunnskap, skolen, høyere utdanning er avgjørende for at barn skal kunne lese og skrive, men det er også avgjørende for sammenhengskraften i samfunnet, det at vi kan føle oss som ett folk uavhengig av hvor vi er fra. I dag er det for store forskjeller gjennom hele utdanningssystemet vårt, det er for store forskjeller mellom elever. Vi vet f.eks. at utgangspunktet ditt hjemmefra – om foreldrene dine har lang eller kort utdanning, mange eller få bøker i bokhylla – er viktigere for skolegangen din enn det meste annet.

Vi vet også at selv om det er mange barn med minoritetsbakgrunn som gjør det fantastisk bra i skolen, så ligger de i snitt langt under majoritetsbarn når det gjelder f.eks. leseferdigheter. Det er for store forskjeller mellom skoler. Det er for store forskjeller mellom skoler hvor de klarer å løfte alle barna, eller i hvert fall har en ambisjon om det, og skoler hvor de lar for mange barn henge etter, og det er også systematiske forskjeller mellom kommuner og fylker. En av de største bekymringene jeg har som kunnskapsminister, er ikke skolen i noen profilerte storbyer i Norge, men det er skoler hvor de år etter år lar elevene gå igjennom uten at de har lært det de skal.

Også i universitets- og høyskolesektoren er det for store

forskjeller, for store forskjeller hva gjelder kvalitet, når det gjelder studentens tidsbruk, når det gjelder forventninger til hva studentene skal levere, og når det gjelder prioritering og satsing på forskning.

Vårt svar på dette – regjeringens svar og samarbeidspartiens svar – er «et godt kunnskapsbudsjett». Jeg ville nok kanskje tatt i enda litt mer hvis jeg skulle si det selv, men dette er ikke mitt sitat, det er et sitat fra fagforeningsleder Petter Aaslestad i Forskerforbundet. Det er et budsjett som prioriterer tidlig innsats. Vi viderefører en historisk satsing på videreutdanning. I løpet av to år har vi nesten tredoblet antallet på videreutdanning. Vi styrker en realfagsstrategi – ikke bare med å ha en ekstra naturfagtime, for vi ligger nesten på bunnen når det gjelder timer til naturfag, men også gjennom en målrettet strategi for at flere elever skal lære seg å regne bedre, men også bli bedre i naturfag. Vi har en målrettet lesestrategi som særlig skal nå de elevene som henger etter.

Når det gjelder yrkesfagløft, er det bra at regjeringen på slutten av den rød-grønne perioden la frem en stortingsmelding. Nå følges det opp. Lærlingtilskuddet økes igjen av regjeringen – og enda mer av samarbeidspartiene. Vi innfører og lanserer et yrkesfaglærerløft, som vi også sa vi skulle gjøre. I år starter vi med 20 mill. kr, som skal styrke yrkesfaglærernes kompetanse, og det skal rekruttere flere fagarbeidere inn til skolen. Så bevilger vi penger til en godkjenningsordning for personer med utenlandsk fagutdanning. Det er noe partene sterkt har etterspurt, og det er selvfølgelig også viktig for yrkesfagene.

Når det gjelder høyere utdanning, er det kvalitet som er i høysetet, og da er det ikke uvesentlig hvor mange stipendiatstillinger man gir. Universitetene og høyskolene styrkes med 338 flere stipendiater i 2016. Noen av dem er midlertidige og knyttet til regjeringens tiltakspakke, men det er en kraftig styrking. Vi er inne i store strukturendringer i universitets- og høyskolesektoren. Det må også finansieres, og det gjør regjeringen. Vi skal innføre en ny femårig masterutdanning, har flertallspartiene sagt. Ikke alle partier i Stortinget er for det, men vi er for det og mener at det vil være et kvalitetsløft for skolen, og da må vi også styrke lærerutdanningene, som vi gjør med 62 mill. kr. I tillegg er det midler både til PPU-plasser, flere studieplasser og mye annet.

Når det gjelder forskningspolitikken, fortsetter regjeringen med det vi sa vi skulle gjøre. Det spesielle er jo ikke bare at man la frem en langtidspan for forskning og høyere utdanning. Det spesielle er at samarbeidspartiene og regjeringen faktisk har fulgt opp, og at man hadde forpliktende, konkrete opptrappingsplaner, som ikke bare er fulgt opp hvert år, men som også blir forsterket gjennom budsjettforliket. Det er store satsinger på stipendiater, som jeg har nevnt, det er store satsinger på vesentlige samfunnsutfordringer, og det er også store satsinger på å gjøre forskning om til arbeidsplasser, for å si det litt enkelt.

I tillegg fortsetter vi med en økning av studietilskuddene, mer enn prisstigningen slik at studentene hvert år vil få mer enn de har fått tidligere. Samtidig har flertallspartiene bestemt at de skal ha 11 måneders studiestøtte. Når vi kombinerer det med et rekordnivå på 2 200 nye student-

boliger, mener jeg vi ser et offensivt kunnskapsbudsjett som legger et godt grunnlag for fremtiden.

Så må jeg også få lov til å bruke et par ord på noen av forslagene som har kommet fra opposisjonen. Jeg har tenkt å begynne med å si noe pent, og det er at jeg synes at Arbeiderpartiets alternative budsjetter er langt bedre nå i opposisjon enn kunnskapsbudsjettene de leverte i posisjon. Det synes jeg er bra. Når det er sagt, så er det et langt stykke mellom retorikk og realitet.

La meg ta noen eksempler, hvis vi går inn i tallene i budsjettet: Arbeiderpartiet sier at de skal ha 3 000 studentboliger; det er underfinansiert. Arbeiderpartiet sier at de skal ha 3 000 nye studieplasser og sier at det skal bidra til å løse vesentlige samfunnsutfordringer, men hvis man ser på tallene, så er det finansiert studieplasser av billigste art – med andre ord et stort gap mellom retorikk og realitet. Arbeiderpartiet sier at de skal ha flere fagskoleplasser; også det er underfinansiert. Det kombineres da med en rekke helt uforståelige kutt, f.eks. kutt i nettopp ordninger som skal gjøre forskningen vår om til arbeidsplasser. Jeg er enig i at forskning har en egenverdi, men det er jo også viktig at forskning gir oss noe å leve av i fremtiden. Når man f.eks. kutter i FORNY med store beløp, så er det nettopp kutt i det å gjøre forskningen – kunnskapen – til arbeidsplasser. Partiet kutter i tillegg til å følge opp elever som faller ut av skolen, og har uspesifiserte kutt som kan ramme realfagssatsing og lese- og skrivesatsing, uten at det sies noe nærmere om det.

Retorikken er om mulig enda litt pussigere. Jeg hørte flere representanter her nevne at økningen var så stor til privatskolene i neste års budsjett, men det er en konsekvensjustering på noe over 200 mill. kr i år. Og det er jo interessant å se på de historiske tallene: I budsjettet 2007–2008 – da var det for øvrig de rød-grønne som satt i regjering, hvis noen trenger å bli minnet om det – økte utgiftene til privatskoler, som er akkurat samme ordning, med 338,8 mill. kr. I budsjettåret 2009–2010 økte det med 256 mill. kr. I det rød-grønne budsjettet for 2013–2014 økte bevilgningene til privatskoler med 380 mill. kr – en rekordhøy økning. Så ikke bare forsøker man å skåre et politisk poeng på en konsekvensjustering, men økningen i vår periode er faktisk under snittet av økningen til privatskolene i den rød-grønne perioden. Det mener jeg vitner om at man er mer opptatt av retorikken enn av realiteten i politikken.

Vi er ikke ferdig, og det er viktig å si. Det er ikke slik at med dette budsjettet er alle regjeringens løfter eller ambisjoner oppfylt, eller alle samarbeidspartiens løfter og ambisjoner oppfylt. Men vi tar hvert eneste år – gjennom budsjettet som legges frem, og gjennom budsjettforliket med samarbeidspartiene – ett steg i retning av det vi lovet, nemlig at budsjettet hvert år skulle prioritere kunnskap og skulle prioritere kunnskap og omstilling høyere enn det som er gjort tidligere.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Trond Giske (A) [12:10:13]: Det var merkelig og jeg vil si nesten på grensen til litt pinlig å høre på statsrådens innlegg. Jeg tror han er den første statsråden i høst som

bruker over halve sitt hovedinnlegg til å snakke om opposisjonen istedenfor å snakke om sitt eget budsjett, og det tror jeg forteller litt om et budsjett som er veldig langt unna de løfter, de forventninger og det imaget man skaper om at man er et skoleparti. I årets budsjett hadde man 100 ganger mer til skatteuttak enn til økning på grunnopplæringen – jeg tror tallet i år er rundt 50. Man prioriterer rett og slett ikke skole.

Det mest merkelige er snakket om omstilling, hvor man bruker rekordmye oljepenger, altså like mye i løpet av tre år som vi brukte i løpet av åtte, og likevel ikke får mer plass til studenter. Burde ikke flere studieplasser være en helt åpenbar strategi for å møte arbeidsløsheten og gi folk kompetanse til å ta nytt arbeid der det skapes?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:11:14]: For det første mener jeg det er riktig også som statsråd å delta i debatten og korrigere noen feiloppfatninger, f.eks. om økningen av midlene til privatskoler, som er blitt nevnt flere ganger.

Så er jeg helt enig i at det kan være fornuftig å øke bevilgningen til antall studieplasser. Det lå jo noe inne i regjeringens budsjett, bl.a. til flere PPU-plasser og noe annet, og samarbeidspartiene har også økt mer, bl.a. til viktige teknologiutdanninger og informatikkutdanninger. Det jeg påpekte, er at det må være et samsvar mellom hva man sier når det gjelder antall plasser, og hva man bevilger. Hvis man bevilger til f.eks. 3 000 studieplasser og sier at det skal gå til viktige velferdsfag – da må man anta at det er lærer og sykepleier eller viktige teknologifag som informatikk, f.eks. – men så finansierer det som om det skal gå til fagene i den laveste betalingskategorien, så henger det ikke sammen.

Trond Giske (A) [12:12:16]: Selv i et direkte spørsmål i replikkordvekslingen klarer altså statsråden igjen å snakke stort sett om opposisjonens budsjett. Fra 2017 får vi håpe at det også blir regjeringens budsjett, og da kan han gjerne fortsette med det – som opposisjonsrepresentant.

Men igjen, la oss stille spørsmål om regjeringens og statsrådets innsats. For en god stund tilbake fikk vi Djupe-dal-utvalgets innstilling, med en masse forslag for å hjelpe noen av dem i Norge som har det vondt, mange tusen som gruer seg til å gå på skolen hver dag, og som utsettes for langvarig og systematisk trakassering. Foreløpig er svært lite av dette fulgt opp. Man har sendt det på høring. Hvorfor gjør ikke statsråden noe med en gang? Han sendte et lovforslag til Stortinget som spesifikt sa at det ikke endret loven. Dette er et område som er lite egnet for innholdsløs symbolpolitikk, her må det handles. Vil statsråden beklage overfor alle dem som rammes at han ikke har gjort mer, men i stedet sender tomme lovforslag til Stortinget?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:13:24]: Nå synes jeg for det første vi skal la tidligere debatter om lovforslag ligge, særlig når det var et bredt flertall – inkludert Arbeiderpartiet – som stemte for det representanten Giske beskriver som et tomt lovforslag.

Men det jeg vil si til alle de barna og alle foreldrene som

opplever mobbing i skolen, er at vi har enormt mye igjen å gjøre, og jeg er minst like utålmodig som dem. Det er en av grunnene til at da vi kom inn i regjering og så at den forrige regjeringen hadde satt ned Djupedal-utvalget – som var veldig bra, for her holder det ikke bare med bevilgninger, vi må gå gjennom anti-mobbepolitikken vår fra A til Å – så vi samtidig at de hadde fått for lang frist. Vi var mer utålmodige og ba derfor Djupedal-utvalget fremskynde og legge frem tidligere. Så jobber vi nå i departementet så raskt vi kan med å se på det som kan være helt grunnleggende og omfattende endringer av store systemer. Jeg har også varslet en del ting vi gjør allerede nå. Jeg har sagt at vi kommer til å innføre det noen har kalt mobbebøter. Vi skal rydde opp slik at det blir lettere for foreldrene å finne veien, og vi bruker også store midler i årets budsjett på anti-mobbetiltak.

Anders Tyvand (KrF) [12:14:40]: Det er forsøkt å skape et inntrykk av at friskolene får et voldsomt løft i neste års statsbudsjett. Det er ikke riktig. Man kunne nesten sagt dessverre, for økonomien i friskolene er relativt trang, og jeg ser fram til at departementet vil følge opp tidligere anmodninger fra komiteen om å vurdere hvordan kostnader knyttet til husleie og bygg kan innlemmes i tilskuddsgrunnlaget til friskolene.

Jeg vil stille et spørsmål som handler om en bestemt type friskoler, nemlig skoler som mottar det såkalte toppidrettstilskuddet. Det er stor forskjell på hvordan dette tilskuddet slår ut for ulike skoler, og jeg tror at alle disse skolene nå ser behovet for en større grad av likebehandling. Men det er bare Kristelig Folkeparti og Venstre som er inne i merknaden i budsjettinnstillingen, der vi ber departementet om å foreta en gjennomgang av denne praksisen. Vil statsråden likevel foreta en slik gjennomgang, og hvis ikke – hvorfor?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:15:44]: Jeg behøver ikke kommentere det i representantens spørsmål som jeg er helt enig i, nemlig det som har med bevilgningene til privatskolene – eller friskolene, som det nå heter – å gjøre.

Når det gjelder toppidrettsgymnasene, er det helt riktig at det er forskjellige tilskudd til forskjellige toppidrettsgymnas. Jeg må si at jeg tror nok ikke det er nødvendig med en gjennomgang. Regjeringen, og dermed også flertallspartiene, gjorde noe med dette i sitt første budsjett. Da ble det lagt penger på bordet for å få en større likebehandling. Det har vi ikke fått prioritert i år. Dette er i stor grad et prioriteringsspørsmål og rett og slett et spørsmål om bevilgninger. Når mange gode tiltak skal prioriteres opp mot hverandre, var ikke dette et tungt nok tiltak i år. Samtidig kjenner jeg problemstillingen veldig godt, og jeg jobbet med den selv da jeg satt på Stortinget. Skien i Telemark har et veldig godt toppidrettsgymnas, og jeg forstår godt kritikken som kommer fra de toppidrettsgymnasene som ikke har det samme finansieringsutgangspunktet som de andre.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:16:52]: Til alles overraskelse skal jeg ikke spørre statsråden om kompetansekrav, men jeg skal si til statsråden at jeg synes det er

bra at han har gått med på Kristelig Folkepartis forslag om å øke lærertettheten på de laveste trinnene i grunnskolen.

Som statsråden vet, har jeg akkurat stilt et skriftlig spørsmål til statsråden om virkningen for læringsutbytte av et ekstra skoleår og om det viste om det hadde noe læringsutbytte på 10. trinn at vi hadde innført 6-åringsreformen. Statsråden svarte at det var en undersøkelse. Det var lite forskning, men det var en undersøkelse som viste at det ikke hadde noe økt læringsutbytte at vi hadde innført et helt år. Siden vi vet forsvinnende lite om 6-åringene i skolen og ikke har noen oversikt over hvor mange elever det er per lærer i 1. klasse, og når vi vet at en ikke har noe utbytte på 10. trinn, blir mitt spørsmål om statsråden vil sørge for at det blir en statistikk over hvor mange elever det er per lærer for de aller minste.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:17:57]: Det er et veldig godt spørsmål. Dessverre må nok svaret mitt bli nei. Jeg mener at de tallene vi har i dag, er gode nok som en indikasjon, men det er helt riktig at vi har ikke rapporteringskrav som gjør at vi vet nøyaktig hvor store klasser det er over alt på nasjonalt nivå, eller som at vi vet nøyaktig hvor mange lærere det er til enhver tid i enhver klasse. Grunnen til at jeg er skeptisk til å gjøre det – jeg skulle gjerne visst det, det hadde vært nyttig informasjon – er rett og slett at vi er nødt til å sette noen grenser for hva vi ber kommuner og skoler å rapportere om. Jo mer informasjon vi ønsker om dette, jo mer må den enkelte lærer eller den enkelte skole rapportere inn. Jeg er veldig redd for at et slikt system kunne lett blitt uhåndterbart.

Når det er sagt, tror jeg også det finnes gode måter å få bedre informasjon på. For eksempel er det store problemet med 6-åringsreformen, som det var mange kritiske stemmer til, at den ble satt i gang uten at den samtidig ble koblet med et forskningsopplegg fra første stund.

Iselin Nybø (V) [12:19:07]: Statsråden og Venstre er enige om at kompetansekrav er viktig og bra for skolen. For vår del handler det om at kunnskap betyr noe, at det å ha de studiepoengene utgjør en forskjell. Og spesielt i skolen må vi legge til grunn at utdanning faktisk har betydning.

Samtidig har denne saken skapt mye uro, og en av de tingene som jeg oppfatter at mange bekymrer seg for, er at det ikke skal være nok kapasitet i videre- og etterutdanningen til å sørge for at de lærerne som har behov for det, og som ønsker det og har anledning til det, kan få den videre- og etterutdanningen som trengs innen de ti årene som er satt.

Så mitt spørsmål til statsråden er: Er det god nok kapasitet, eller er dette noe vi må komme tilbake igjen til ved senere budsjetter? Og er det andre tiltak statsråden ser for seg at vi kan gjennomføre for å få denne prosessen til å gå litt smidigere?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:20:12]: La meg først si at jeg ser frem til å svare på alle spørsmål som Stortinget måtte ha om denne saken når den kommer opp til behandling. Jeg skal svare på spørsmålene nå også. Sva-

ret er ja, det er nok kapasitet. Men forutsetningen for hele denne ordningen er at kommunene bruker den dispensasjonsadgangen som de har. Det var ikke en dispensasjonsadgang som kom nå, men som var der allerede med de gamle kompetansekravene. Den må brukes. Så er det ca. 40 000 lærere som – hvis alle ønsker det, og hvis man bruker systemet – vil trenge videreutdanning. Vi har sagt ti år som en ramme i utgangspunktet, og det gjør at med god planlegging vil det være mulig både å sende alle disse lærerne gjennom videreutdanning og å ha kapasitet på toppen til å gi videreutdanning til andre lærere, både innenfor andre fag og til lærere som allerede har studiepoeng, men som ønsker faglig påfyll. Så vi mener at systemet er dimensjonert for det. Men det forutsetter at kommunene bruker dispensasjonsadgangen som de har.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:21:16]: Utanfor her no står det ei stor gruppe samar, som representerer det sørsamiske miljøet i Noreg. Det er eit kjempelite miljø, språkbrukarane blir stadig færre, det er eit språk som ligg på kanten av stupet. Kanskje kan det hende at det er vanskeleg å redde språket. Det betyr at alle tiltak må setjast inn for å bidra til å redde det. Vi veit kor viktig språk er for identitet – som berar av kultur, og rommar alle dei ulike formene for praksisar som har bygd seg opp gjennom historia. Som konservativ burde i alle fall ministeren ha respekt for det. Likevel går ein med på krav som kostar mange hundre millionar, som man sjølv ikkje trur på, som fleire lærarar. Men når det kjem til dei litt over tre millionar kronene som skal redde sameskulen i Hattfjelldal, er det veldig, veldig vanskeleg, og regjeringa varslar heller ingen klare løysingar. Kva vil ministeren seie til det sørsamiske miljøet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:22:23]: Jeg er helt enig i alt det representanten Knag Fylkesnes sier, både om verdien av språk, om vårt ansvar for å sørge for at også sørsamisk blir ivaretatt, og om vårt ansvar for å sikre at i alle språksatsinger er også samisk en naturlig del. Jeg hørte representanten tidligere si at man satset på norsk, men ikke på samisk. I alle satsinger vi har, hvor norsk som språk er inkludert, hvor norskfaget er inkludert, er også samisk inkludert.

Når det gjelder skolen i Hattfjelldal, er det to ting som er viktig. Det første er at den skolen, som er en internat-skole, har ikke hatt elever på skolen på flere år. Det koster mye penger å opprettholde et internat, opprettholde et bygg, der det ikke er elever. Det andre er at den skolen har elever for fjernundervisning – og det er viktig – og de elevene som i dag har et tilbud om fjernundervisning i sørsamisk via skolen i Hattfjelldal, skal selvfølgelig også få et undervisningstilbud i sørsamisk videre, via fjernundervisning. Det er fem tilfeller av det i dag i forskjellige deler av skolen.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Marianne Aasen (A) [12:23:44]: Først en liten kommentar til statsrådens innlegg, diskusjonen offentlig/privat satsing. Poenget var vel i og for seg ikke at det ble brukt

penger på privatskoler, poenget var at det ble brukt mindre penger på den offentlige skolen. Og i de private skolene går det få, i de offentlige skolene går det mange.

Utbygging og utvikling innen universitets- og høyskolesektoren, som jeg skal snakke om, har lagt grunnlaget for det kunnskapssamfunnet vi lever i, og slik må det fortsette. Arbeiderpartiet støtter satsing på forskning, men vi er bekymret for manglende satsing på visse sektorer, for de opplever kutt i forskningen. Dessuten satses det for lite på bredden av fagmiljøer, særlig de store profesjonsfagene, som skal sikre god forskningsbasert undervisning og utdanning av sykepleiere, helsepersonell for øvrig, lærere og ingeniører over hele landet.

Arbeiderpartiet mener det er nødvendig med nye rekrutteringsstillinger, men antallet regjeringen foreslår, er for lavt til å dekke det reelle behovet i hele sektoren. Dessuten savner vi en begrunnelse for fordelingen av disse. Høyskolene når i liten grad opp i konkurransen om disse stillingene. Vi vil opprette hundre rekrutteringsstillinger utover regjeringens budsjettforslag innen fag som utdanner kandidater til velferdsstatens yrker.

Frafallet i høyere utdanning er stort, selv om ikke det diskuteres like mye som frafall i utdanningssystemet ellers, og kvaliteten er variabel. Arbeiderpartiet er kritisk til at kunnskapsministeren gjør lite for å bedre studiekvaliteten på landets universiteter og høyskoler. Riksrevisjonen har påpekt det. Det forrige stortinget ba regjeringen gjøre noe med det. Ingenting ser ut til å skje før valgåret 2017. Vi mener det haster. Derfor foreslår vi å innføre et system med incentivmidler det neste studieåret for å prøve ut en mentorordning, der faglig ansatte får et særskilt ansvar for å følge opp studentene gjennom utdanningen. Da vil disse institusjonene kunne gjøre en innsats for å få ned frafallet og bedre kvaliteten.

Kvalitet og kunnskap skal gjennomføres av satsing knyttet til velferdsstatens utfordringer. Det er behov for mer forskning og innovasjon innen velferdsfeltet. Forskningsrådet bør derfor ha et eget forskningsprogram for profesjonsforskning, særlig knyttet til sykepleie, lærerutdanning, barnevernsutdanning og andre fag i offentlig velferdsproduksjon. Vi har satt av 65 mill. kr til et slikt program.

Mange institusjoner står nå midt i store endringer. De ble kommandert ut på frierferd for å finne partner, og spørsmålet var kanskje: «Vil du værre med mæ hjem i natt?» Og noen fikk napp. Derfor er det en del som nå står i sammenslåingsprosesser, og hensikten er selvfølgelig at dette skal bedre kvaliteten på både utdanning og forskning. Men det koster med sånne strukturendringer, og det vil ta tid før resultatene kommer. Flere institusjoner har vært tydelige på det, og NTNU alene mener at deres fusjon vil komme opp i 250 mill. kr. Da er det «mandag hele året, det er ingenting å le av». Beløpet på 250 mill. kr er betydelig større enn det regjeringen bevilger. Om det blir slik, gjenstår å se, men jeg forventer at regjeringen følger opp. Sammenslåingene bør skje uten at det svekker studiekvaliteten eller forskningssatsingen.

Så til situasjonen for bygg og infrastruktur. Det mangler en oversiktlig konkret plan for nødvendige investerin-

ger og nybygg i universitets- og høyskolesektoren. Og det er underlig at den nylig vedtatte langtidsplanen for forskning og høyere utdanning ikke omfatter bygg og infrastruktur. Dessuten kuttes det jo 30 mill. kr fra regjeringen, Venstre og Kristelig Folkeparti, og det viser at de ikke tar denne situasjonen på alvor. Det fører til lite forutsigbarhet for sektoren og en politisk dragkamp i budsjettene på bekostning av langsiktige nasjonale prioriteringer. Arbeiderpartiet mener det er behov for en plan for det totale investeringsbehovet i universitets- og høyskolesektoren. Derfor foreslår vi en slik plan i dag.

Det er uheldig at det nye finansieringssystemet blir behandlet som en del av statsbudsjettet. Denne typen prinsipper bør være gjenstand for en mye grundigere behandling. Og hvorfor vil ikke regjeringen begrunne hvorfor de lar flere av ekspertgruppens forslag ligge? Det gjelder bl.a. inndeling av ulike kostnadskategorier for de ulike utdanningene, hvor det ble anbefalt fire kategorier, ikke seks. Vi mener regjeringen bør komme tilbake med den saken etter dialog med relevante universitets-, høyskole- og fagorganisasjoner.

Dessuten er det ekspertgruppens forslag om å innføre utviklingsavtaler – hvorfor er ikke det innfaset i budsjettet? Hvorfor konkluderes det ikke? Vi mener det bør gjennomføres og at dette arbeidet bør starte umiddelbart.

Jeg tenker jeg slutter her, for nå er vel tiden ute. Jeg kommer tilbake med et nytt innlegg, tenker jeg.

Henrik Asheim (H) [12:28:50]: I 2013 gikk de fire samarbeidspartiene sammen til valg på å realisere kunnskapssamfunnet. Det var nødvendig fordi vi er et av de landene som bruker mest i verden per elev, men som dessverre ikke får gode nok resultater tilbake. Det er for store forskjeller mellom elevenes prestasjoner, for mange faller fra før de har fullført videregående skole, og sosial bakgrunn spiller en for stor rolle i hvor godt elevene gjør det på skolen. Med dette som bakteppe var og er det behov for en ny og mer offensiv politikk.

I tillegg vet vi at Norge nå skal gjennom en omstilling. En omstilling vi egentlig står midt oppi allerede, og som betyr at i enda større grad enn tidligere vil våre elever og studenter måtte være ute i verden og konkurrere med studenter og elever fra andre land som har et skolevesen hvor de lærer mer, og hvor det er mindre sosiale forskjeller.

Dette er det tredje kunnskapsbudsjettet disse fire samarbeidspartiene vedtar. Gjennom de tre budsjettene har man nå sett et taktskifte på stadig flere områder. Vi vet f.eks. at 20 pst. av elevene som går ut av ungdomsskolen, scorer på eller under kritisk grense i matematikk. Vi vet at 65 pst. av dem som stryker i et fag på Vg1 på videregående skole, stryker i et realfag. Derfor har disse fire partiene gått sammen om en realfagsstrategi hvor vi i dette budsjettet vedtar en ekstra time naturfag i barneskolen, innfører og utvider ordningen med realfagskommuner og satser på tidlig innsats også for realfag, slik vi gjorde med stor suksess i leseopplæringen. Vi faser ytterligere 1,5 mrd. kr inn i rentekompensasjonsordningen som nå er på 15 mrd. kr, fordi elevene og lærerne fortjener et godt arbeidsmiljø.

Vi vet at yrkesfagsundervisningen i norsk skole ikke

har vært god nok. Derfor gjennomfører vi og trapper videre opp et yrkesfagsløft, bl.a. ved å stille krav til at de som leverer tilbud til staten, skal ta imot lærlinger, og for fjerde gang øker vi lærlingtilskuddet. Som en parentes til det: Arbeiderpartiet foreslår å innføre økt lærlingtilskudd fra høsten, ikke fra januar slik vi foreslår. Heldigvis blir ikke det vedtatt, for det ville vært en veldig ulykke for lærlingene som ville ha læreplass i løpet av våren. Bedriftene vil da naturligvis utsette å ta imot lærlinger fordi den nye ordningen slår inn fra høsten. Nå kommer den fra 1. januar med de fire samarbeidspartiernes stemmer.

I tillegg bygger vi rekordmange studentboliger, og vi innfører nå 11 måneders studiestøtte. Vi har et forskningsbudsjett som hylles av Akademikerne, den samme organisasjonen som under den forrige regjeringen måtte sende ut pressemeldingen «Fra hvileskjær til havari» da den rødgrønne regjeringen la frem et riktig så dårlig forskningsbudsjett.

Men vår aller viktigste satsing, både gjennom disse tre budsjettene og i årene som kommer, er læreren. Vi vet hvor viktig en god og faglig kompetent lærer er for elevenes prestasjoner. Derfor har man satt i gang, fortsetter å trappe opp og fortsetter å love å trappe opp det gedigne lærerløftet: med økte opptakskrav til lærerutdanningen, med kompetanseløft for dem i skolen som ikke har en fullført lærerutdanning, med eget yrkesfagslærerløft som kommer i dette budsjettet, vi innfører master på lærerutdanningen fra 2017, og det blir tidenes videreutdanningsløft, med 5 000 lærere hvert år som får videreutdanning.

Ja, vi innfører et kompetansekrav, et krav som man allerede stiller til lærerne som utdanner seg på lærerutdanningen i dag, nemlig at du skal ha fordypning i fellesfagene du underviser i. Det er noe vi også krever at kommunene i løpet av ti år skal gi til alle de flinke lærerne vi allerede har i skolen. Vårt løfte er at man som forelder eller elev skal vite at læreren du møter i klasserommet, har fordypning og relevant kompetanse i fellesfaget læreren er der for å undervise i. Det er vårt klare løfte.

Jeg vil gjøre en tydelig markering av at hvis det er slik at Senterpartiet mener at det ikke er viktig, at utdanning ikke virker, at det ikke har noe å si hvilken kompetanse læreren i klasserommet har i fagene læreren skal undervise elevene i, så er det en konflikt jeg gjerne søker.

Representanten Martin Henriksen sa i en replikkordveksling i sted – det er jeg svært glad for at han sa – at han var for de samme kompetansekravene. Det er veldig bra, men da er det veldig pussig at Arbeiderpartiet ikke vil stille de samme kravene til kommunene som oss, nemlig at de skal gi dem det. Men slik vinger altså Arbeiderpartiet videre i kunnskapspolitikken. Heldigvis har vi de fire samarbeidspartiene, i flertall, som vedtar offensiv kunnskapspolitik.

Sivert Bjørnstad (FrP) [12:34:05]: Etter at en blå-blå vind feide inn over landet i 2013 og førte til at Høyre og Fremskrittspartiet dannet regjering sammen, har dette virkelig satt sine spor innenfor kunnskapspolitikken, og særlig innenfor høyere utdanning og forskning. Da vi stod her for ett år siden, snakket de fleste om en da nylig framlagt

langtidsplan for forskning og høyere utdanning, og at man gledet seg til behandlingen av den og oppfølging i senere års budsjett. Jeg var blant disse. Nå står vi her igjen og kan konstatere at planen allerede neste år følges opp med godt over 800 mill. kr, som bl.a. skal finansiere over 300 rekrutteringsstillinger, 100 mill. kr mer til FRIPRO og rundt 130 mill. kr mer til stimulerings tiltak for økt deltakelse i Horisont 2020. Hvileskjæret er definitivt over.

Realveksten på FoU-budsjettet er på over 4 pst., og for første gang bruker vi over 1 pst. av BNP på offentlig finansiert forskning og utvikling. Det er en milepæl. Selv om det hjelper på at BNP-veksten har avtatt noe, hjelper det enda mer på med et stortingsflertall som faktisk prioriterer dette feltet.

Politikere og andre stemmer i den offentlige debatten snakker mye om omstilling og et grønt skifte. Det siste ble sågar kåret til årets nyord av Språkrådet i forrige uke. Er det noe vi vet, så er det at om man skal omstille et samfunn, er det kombinasjonen av kunnskap, teknologi og marked som må drive det fram. Vi kan ikke subsidiere oss ut av lave investeringer i petroleumssektoren, slik noen i denne salen tror.

Steinalderen sluttet ikke fordi man gikk tom for stein, men fordi mennesket fikk mer kunnskap og utnyttet de erfaringene man hadde opparbeidet seg. Vi som samfunn har også gjort oss noen erfaringer som stolt olje- og gassnasjon. Selv om steinalderen ikke sluttet fordi man gikk tom for stein, var det heller ikke slik at man kastet resten av steinen man hadde, på bålet i ren protest. Det skal vi heller ikke gjøre med de resterende olje- og gassreservene. Derfor er det godt nytt at Forskningsrådets Demo 2000-program styrkes betraktelig neste år – både fordi vi kan bli enda bedre på å utvinne hydrokarboner, og fordi resten av verden, en verden i vekst, kommer til å trenge «mykje lys og mykje varme» i årene framover. Allikevel må vi forbedre oss på en framtid hvor olje og gass kommer til å spille en mindre rolle for norsk økonomi enn de har gjort de siste par tiårene. Derfor er det godt å se at de verktøyene vi har i skrinet for å skape nye næringer og arbeidsplasser gjennom forskning og innovasjon, styrkes – og at de faktisk blir brukt av næringslivet.

De siste årene har satsing på tiltak som Brukerstyrt innovasjonsarena, SkatteFUNN og FORNY2020 blitt kraftig forsterket samtidig som det har vært en solid vekst i budsjettene til de høyere utdanningsinstitusjonene. Innovasjon og utvikling skjer overalt, både ved universiteter og høyskoler, i store og små bedrifter og blant kompiser i «fire fine lænestola» i en garasje. Det må til om vi skal omstille samfunnet. Derfor er det bra at de virkemidlene blir styrket, men derfor er det også synd at Arbeiderpartiet kutter i et så viktig program som FORNY2020.

En sak Fremskrittspartiet har kjempet for i mange år, er bedre studiefinansiering for landets studenter. Det å kunne ha mulighet til å være heltidsstudent er en av de største forutsetningene for at flere skal fullføre på normert tid, noe som er et mål for alle partiene. Det er også mer produktivt for samfunnet om man bruker noen ekstra timer på lese-salen i stedet for at de timene i mange tilfeller blir brukt på en jobb som er lite relevant for studiet.

Al Gores «hockey stick» har fått et nytt bruksområde. Det har de siste to årene vært et taktskifte i studiefinansieringen, to år hvor man faktisk har justert den ut over prisvekst. Nå skal dette økes enda mer etter avtalen om innfasing av elleve måneders studiestøtte. Det er et stort løft som mange har snakket om i mange år. Nå skjer det endelig. Det må være «løkka i livet».

Christian Tynning Bjørnø (A) [12:38:55]: I dag diskuterer vi regjeringens tredje statsbudsjett, og da vi fikk budsjettet i oktober, var jeg spent: Kanskje er det nå de kommer, de nye, store satsingene? Men det var lite nytt. På nytt er det etter- og videreutdanning av lærere det går i. Det er en selvfølge at den satsingen som alle partier i denne salen er enige om – øre for øre – blir videreført. I tillegg var det litt naturfag.

Men hva med alt det andre som skolen skal drive med? Hva med alle de andre forutsetningene som må være på plass for at læring skal skje? Hva med elevenes psykososiale læringsmiljø? Hva med å videreutvikle IKT-kompetansen? Har ikke regjeringen egne ambisjoner når det gjelder tidlig innsats? Blåser de i å legge til rette for det brede læringssynet, for helse og fysisk aktivitet? Hva med tiltakene som skal gi læreren bedre tid til å hjelpe hver enkelt elev med å nå sine mål?

På nytt må vi kunne si at Høyre-Fremskrittsparti-regjeringens budsjett for grunnskolen er et snevert skolebudsjett. Men heldigvis har vi en regjering som ikke har flertall, og som må forhandle i Stortinget for å få i havn et budsjett. Jeg sender en liten takk til høyere makter for at vi har Kristelig Folkeparti og Venstre, som har fått vridd en liten del av budsjettet i en litt mer riktig retning. Jeg tenker da spesielt på midlene som er satt av til flere lærere i 1.-4. trinn. Vi skulle bare ønske at det var lagt litt mer penger på bordet, slik at man kunne gjort et reelt og merkbart løft, som sikrer at alle elevene i skolen får hjelp til å lære seg de grunnleggende lese-, skrive- og regneferdighetene tidlig i barneskolen.

Forskning viser at det er nær sammenheng mellom læringsutbytte, ernæring og fysisk og psykisk helse. Det handler om å legge til rette for at læring skal kunne skje. Derfor foreslår Arbeiderpartiet på nytt å øremerke styrking av helsesøstertjenesten. Vi vil ha mer fysisk aktivitet i skolen, og vi tror faktisk at et eple om dagen ikke bare holder doktoren borte, men at det også bidrar til et klarere hode som er litt mer beredt for læring.

Altfor mange skolebarn starter dagen med en klump i magen, en følelse av ikke å være gode nok, en følelse av ensomhet. For ni måneder siden presenterte Djupedal-utvalget sine anbefalinger for å bekjempe mobbing i skolen. Vi hadde derfor store forventninger til at ministeren virkelig skulle ta grep på dette feltet i statsbudsjettet, men det var tynne greier. Det meste er videreføringer, og så er det denne nettportalen da. Arbeiderpartiet er utålmodige og foreslår å bruke 60 mill. kr mer enn regjeringen på tiltak for å bekjempe mobbing. Dette er penger som skal gå til et bedre skole-hjem-samarbeid, kommunale beredskapsteam i alle kommuner, flere miljøarbeidere og skolebasert kompetanseutvikling, fordi det haster med å komme videre.

Men jeg skal være helt ærlig, for det må man jo være i denne salen: Disse tiltakene er viktige, men det blir som en dråpe i havet sammenlignet med den innvirkningen kommunebudsjettene har på elevenes og lærernes hverdag. Tusenvis av nyvalgte kommunepolitikere sitter i disse dager og skal vedta skolebudsjettene for neste år. KS' budsjettundersøkelse bekrefter på nytt at det kuttes i skolen, for lærerne og elevene. Cirka 40 pst. av landets rådmenn mener det er verre å lage budsjett i år enn i fjor, og ca. 50 pst. mener det er like vanskelig. Rådmannen i Stavanger foreslår på nytt i år å kutte 20 mill. kr i skolebudsjettet. I Halden ligger kuttet an til å bli over 10 mill. kr.

Arbeiderpartiet øker overføringene til kommunene med nesten 4 mrd. kr mer enn det regjeringen foreslo. Jeg synes det er forunderlig at regjeringen, på tross av at vi har mer penger å bruke enn noen gang, og at man prioriterer milliarder i skattekutt, ikke klarer å gjøre nødvendige prioriteringer for kommunene. Jeg må få gjenta: Det hjelper ikke stort med et par ekstra lærere i småskolen dersom kuttet i andre enden spiser opp den satsingen. Et kutt på 10 mill. kr i en kommunes skolebudsjett er ikke først og fremst et kutt i viskelær, skrivebøker og museumsbesøk – det er et kutt i lærerstillinger. Det blir færre lærere til å hjelpe elevene med å nå sine mål.

Kent Gudmundsen (H) [12:43:53]: Norge står overfor den mest utfordrende situasjonen på mange tiår, både med tanke på håndteringen av asyltilstrømmingen og også for å møte framtiden uten en petroleumssektor med like stor drivkraft i økonomien som før. Situasjonen krever politisk ansvarlighet, slik at det kan gå «likar no». Da er det godt at vi har en regjering som tør å ta politiske grep, og som sikrer nødvendig omstilling. Da er det godt at vi har en regjering som sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti har en ansvarlig økonomisk politikk som styrker norsk konkurransekraft for å sikre bærekraft i velferdssamfunnet, i motsetning til Arbeiderpartiet som har valgt å budsjettere med luftpenger eller fantasilliarder, og hvor politiske lovnader må smøres med mer oljepenger, ikke mindre, som de hevder. Alternativet er kanskje økte skatter på norsk eierskap i en tid hvor vi trenger en økning av nye bedrifter, nye ideer og flere gründere.

Skal vi sikre varig velferd, må vi skape mer, ikke skatte mer. Vi behandler derfor i dag et offensivt kunnskapsbudsjett som løfter fram kunnskapssamfunnet, som bidrar til flere i arbeid, som sikrer økt aktivitet, og som stiller krav til nødvendig omstilling. Vi har satsinger som gir en helhetlig tilnærming fra barnehage til elever, studenter og voksne, og sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre løfter vi kvaliteten i barnehagene og starter sosial utjevning allerede med læring gjennom lek. I skolen styrker vi fra tidlig innsats i barneskolen og til å løfte yrkesutdanningene, og fokus på basisferdigheter og muligheter for fullført utdanning følger hele veien til studenter eller til voksne ute i arbeid eller i frivilligheten. Dermed skaper vi flere muligheter for alle og bidrar til at flere står sterkere i arbeidsmarkedet.

Særlig satsingen på yrkesutdanningene er viktig. Når Norge er i omstilling, vil framtiden kreve flere fagarbeide-

re også på et høyt nivå. Statistisk sentralbyrå har tidligere anslått at Norge vil mangle 110 000 fagarbeidere innen bygg, elektronikk og mekaniske fag i 2030. Som de borgerlige partiene pekte på i opposisjon, har vi vært på overtred med en satsing på yrkesfag ganske lenge.

Politikere bør måles på hvordan man prioriterer og leverer når man har makt, og derfor er det ekstra gledelig å konstatere at vi endelig har fått et taktskifte i satsingen på kunnskap og forskning, og yrkesutdanningene får nå et skikkelig løft og et tydelig politisk fokus. Siden regjeringsskiftet økes lærlingtilskuddet for femte gang, nå 15 000 kr mer per kontrakt, og i tillegg stilles det nå krav til flere lærlinger i statlige virksomheter, og offentlige anbud går nå fra bør til må for å få på plass enda flere lærlingplasser. Lærlinger med særskilte behov får økt støtte, det stilles krav til praksisbrev i alle fylker, yrkesrettingen av fellesfagene fortsetter, yrkesfaglærerne får etterutdanningstilbud, og regjeringen har nå fem faggrupper som skal lage en enda mer relevant sammensetning av yrkesfagene opp mot næringslivet og samfunnets behov.

Også fagskolene får styrket satsingen på læremidler i maritime fag, og det stilles høyere kvalitetskrav til sektoren for ytterligere å høyne status og innhold. Den varslede stortingsmeldingen vil gjøre 2016 til mesternes og fagskolenes år, noe som passer godt når dyktige fagarbeidere framover vil bli helt sentralt for videre utvikling av norsk næringsliv og industri.

Nå blir det viktig framover at fylkeskommunene som skoleeiere og næringslivet på sin side bidrar til at vi tar ut potensialet i våre satsinger, får flere til å fullføre og bestå videregående opplæring og sikre Norge mange dyktige fagarbeidere for framtiden. Samtidig blir det særlig viktig at fylkeskommunenes politikere har mot til å dimensjonere sine utdanningstilbud sånn at det finnes tilstrekkelig med lærlingplasser, og sånn at søkningen kan øke på andre fagområder som mangler kandidater. Sånn reduserer vi antallet elever som legger ut på en utdanning der det ikke er mulig å få en læreplass, og hvor det blir umulig å fullføre utdanningen og å bestå.

Det er liten tvil om at de reformer og politiske grep regjeringen tar for å styrke kunnskapssamfunnet, vil bidra til å bygge gode velferdstjenester, ruste Norge for framtiden og styrke vår omstillingsevne. Våre løsninger og ideer vil gjøre Norge bedre rustet til å møte en framtid hvor vi trenger flere økonomiske motorer, og hvor vi bruker skattepengene våre smartere, sånn at vi fortsatt kan være trygge på at velferdsordningene våre kan styrkes i framtiden.

Presidenten: Presidenten ser at komiteen har lagt sin elsk på trønderske sanger og får kvittere med: «Mykje skrik og lite ull.»

Tone Merete Sønsterud (A) [12:48:50]: Det er mange som kan bekrefte at kunnskapsministeren i første halvår av 2015 reiste landet rundt og sa at dette skulle være fagskolens år. Men det skjedde ingenting, og i et replikkordskifte med meg i denne sal forsøkte han før sommeren å bortforklare dette med at han mente 2016. 2015 eller 2016 – det spiller for så vidt liten rolle. Det skuffende er at

ifølge budsjettet kommer det til å skje akkurat like lite med fagskolen i 2016 som kunnskapsministeren faktisk fikk gjort i 2015. De pene ordene fra regjeringa og flertalls-partiene følges ikke opp med handling, og det hjelper lite at representanten Gudmundsen nå og i et replikkordskifte med samarbeidspartiet Venstre snakket om hvor viktig fagskolen er. Det er bare ord – eller for å bruke statsrådets formuleringer – det blir bare retorikk og ikke realiteter.

Det ser ut som vi må vente på den varslede stortingsmeldinga, men det er mye som kan og bør gjøres før det, og det haster. Det haster fordi vi vet at Norge vil ha et stort behov for fagkompetanse i framtida, og vi må starte med å utdanne dem nå. Det haster fordi det er mange arbeidsledige fagarbeidere som kunne ha brukt tida til å tilegne seg ny kompetanse, noe som er viktig for den enkelte med tanke på videre karriere, men også for arbeidslivet og næringslivet. Derfor foreslår Arbeiderpartiet å opprette 300 flere arbeidsplasser i 2016 som en del av en opptrappingsplan for 1 000 nye fagskoleplasser over en treårsperiode. Det er synd at vi ikke får flertall for dette, men det er enda et eksempel på regjeringas manglende vilje til å sette inn gode tiltak for å dempe arbeidsledigheten.

De lokale studiesentrene spredt over hele landet er viktige for å gi hele Norges befolkning en reell mulighet til å ta utdanning uavhengig av bosted, livssituasjon og økonomi. Sentrene har stor betydning for at vi skal lykkes med å møte behovet for omstilling og kompetanseheving. De har bred lokal støtte og samarbeider tett med lokalt næringsliv, kommuner og fylkeskommuner, og de står også for en kostnadseffektiv modell og er et utmerket distriktspolitisk virkemiddel. Men sentrenes rolle i den norske utdanningsfloraen er uklar både når det gjelder organisering og økonomi, og derfor fremmet vi sammen med SV og Senterpartiet følgende forslag da vi behandlet strukturmeldinga for universiteter og høyskoler:

«Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak om studiesentrenes rolle i det fremtidige utdanningssystemet.»

Den gangen fikk vi ikke flertall, men det er gledelig at en enstemmig komité i dag anbefaler Stortinget å stemme for dette.

Det er også gledelig at komiteens flertall, med unntak av Høyre og Fremskrittspartiet, går imot regjeringas forslag om å øremerke 10 pst. av opplæringstilskuddet til studieforbundene. Et slikt krav ville ført til mye tid og innsats på dokumentasjon og rapportering og medført vesentlige utfordringer angående personvernet. Nå kan forbundene bruke tida på det de skal, på voksenopplæring og inkludering, i stedet for økt byråkrati og administrasjon. Jeg bare minner om at Arbeiderpartiet foreslo å bevilge 10 mill. kr ekstra til studieforbundene, slik at de kunne ha styrket sitt integreringsarbeid.

Det er bra at vi slipper øremerking, og det er bra at man skal se på studiesentrenes rolle, men det som ikke er bra, er at flertallet nå kutter i bevilgningene til Basiskompetanse i arbeidslivet, såkalt BKA. BKA har en viktig rolle i det norske utdanningssystemet, særlig når det gjelder muligheten for voksne flyktninger til å kvalifisere seg for arbeidslivet, og vi mener at kuttet blir noe merkelig sett i

lys av dagens situasjon. Arbeiderpartiet foreslår derfor å styrke BKA med 5 mill. kr.

Til slutt noen ord om kirkebygg. Jeg synes det er oppsiktsvekkende og litt synd at kirkeministeren ikke er på plass når hennes budsjettkapitler behandles i Stortinget.

Vi er fornøyd med at stavkirkeprogrammet er fulgt opp av regjeringa, men alle vet at behovet for vedlikehold av andre kirkebygg er stort. Vi finner det oppsiktsvekkende at regjeringa i sitt budsjettforslag fjernet hele rentekompensasjonen for opprustning av byggene. Arbeiderpartiets budsjettforslag ville gitt ordningen en ramme på 1 mrd. kr. Det er synd at regjeringa ikke ser viktigheten av den felles kulturarven som kirkebyggene representerer. At Venstre og Kristelig Folkeparti får det på plass i et forlik, er bra, men de som er opptatt av nasjonal og internasjonal historie, kirkehistorie, arkitekturhistorie, kunsthistorie, lokalhistorie osv., bør med bekymring merke seg Høyre og Fremskrittspartiets politikk på dette området.

Norunn Tveiten Benestad (H) [12:53:45]: Årets budsjett er lagt fram med et bakteppe av ulike bekymringer knyttet til situasjonen landet vårt er i. Det gjelder arbeidsmarkedet, den urolige internasjonale situasjonen og migrasjonsutfordringene som også vårt land må bidra til å håndtere.

På den bakgrunn er jeg glad for at de fire samarbeidspartiene har holdt fast ved regjeringas grunnholdning om å fremme et budsjett for å styrke aktiviteten i arbeidsmarkedet og for å sikre omstilling i arbeids- og næringsliv.

I Sundvolden-erklæringen slo regjeringa fast at den ville møte framtidens utfordringer med investering i utdanning, kompetanse og innovasjon, slik at vi kan omsette kunnskap til verdiskaping. Dette gjenspeiles også i årets kunnskapsbudsjett. Det er en styrke at regjeringa og samarbeidspartiene følger opp satsingsområdene over flere år. Det skaper tillit og forutsigbarhet.

Mange budsjettposter kunne fortjent å bli trukket fram i denne debatten. Regjeringa har foreslått en rekke tiltak for å øke kvaliteten innenfor forskning og høyere utdanning. Noen er også blitt forsterket gjennom forliket med Venstre og Kristelig Folkeparti.

Kristin Vinje har understreket budsjettets sterke forskningssatsing. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning følges opp med rundt 885 mill. kr. Dette innebærer en mulighet til å følge opp opptrappingsplanen med 125 nye rekrutteringsstillinger. Det foreslås 25 mill. kr til forskningsinfrastruktur og 135 mill. kr til stimuleringsstiltak for deltakelse i Horisont 2020.

I tillegg kom 113 midlertidige rekrutteringsstillinger som en del av sysselsettingspakken og 50 i sammenheng med innføringen av ny lærerutdanning. På toppen ble det i forliket lagt inn enda 100 rekrutteringsstillinger i potten. Dette har gitt rom for flere gode prioriteringer både med hensyn til fagområder og institusjoner.

Den sterke satsingen på rekrutteringsstillinger gjøres nå for tredje år på rad. Totalt sett er det nå kommet 683 rekrutteringsstillinger siden 2014. Det er kjærkomment og ikke minst nødvendig for å få opp forskningsinnsatsen.

I de landsdelene som er utsatt med tanke på høy ar-

beidsledighet, og som har et sterkt behov for omstilling av arbeidslivet, er utdanningsinstitusjonenes mulighet og kapasitet til å samarbeide med regionens næringsliv særlig viktig.

I min region er rekrutteringsstillingene og satsingen på de regionale forskningsfondene i Agder og på Vestlandet kjærkomne. Kompetanse og forskningsmidler er viktig. Det samme er forskningsfasiliteter. En etterlengtet satsing i årets budsjett er oppfølgingsmidlene til Mechatronic Innovation Lab, MIL, på Næringsdepartementets område. MIL fikk sin startbevilgning i revidert nasjonalbudsjett i vår og følges nå opp i forliket mellom de fire samarbeidspartiene. Det blir et godt tilskudd til landets forskningsinfrastruktur når de nye laboratoriene i Grimstad står ferdig. Det blir en viktig samarbeidsarena for næringsrettet forsknings- og utviklingsarbeid for et miljø som allerede har oppnådd Global Center of Expertise-status. I tillegg til dette har regjeringa i tidligere budsjetter satset på Ocean Space Centre og Life Science-bygget på UiO. Det er flott.

Jeg vil gjerne også trekke fram det arbeidet som nå er i gang for å styrke yrkesfagutdanningene. Vi trenger gode fagarbeidere i landet vårt, og vi trenger flere yrkesfaglærere. Regjeringa vil gi flere ingeniører og fagarbeidere muligheten til å ta praktisk-pedagogisk utdanning. 350 nye studieplasser merkes til dette. Her kan søkere med utdanning i matematikk, naturfag eller teknologi i områder med økende arbeidsledighet prioriteres. Dette vil være et viktig bidrag til å styrke kvaliteten i yrkesutdanningene. I 2016 kommer også fagskolemeldingen og meldingen om livslang læring og utenforskap.

Det er også grunn til å trekke fram regjeringa og samarbeidspartiens satsing på studentene. Det gis tilskudd til 2 200 nye studentboliger i 2016 – en historisk satsing på studentboligbygging. Studiestøtten styrkes utover både pris- og lønnsvekst, og gjennom budsjettforliket er det også foreslått å innføre elleve måneders studiestøtte trinnvis fra 2017 til 2020. Ingen er vel i tvil om at dette er svært gode budsjetttiltak for studentene våre, i alle fall ikke studentene selv.

I sum betyr regjeringa og samarbeidspartiens målbevisste satsing på universitets- og høyskolesektoren svært mye for studenter, forelesere, forskere og fagmiljøer over hele landet.

Martin Henriksen (A) [12:58:42]: Det virker som om denne regjeringas oppskrift på å gjøre Norge mindre oljeavhengig er å sørge for at vi har minst mulig oljepenger igjen å bruke om noen år. Dette er et budsjett med rekordhøy oljepengebruk. Likevel ser vi at regjeringa ikke bruker handlingsrommet på skole. Vi ser at de er initiativløse i arbeidet mot økende ledighet, og at de er helt idéløse om hvordan man f.eks. kan bruke høyere utdanning for å motvirke ledigheten.

I oktober sto 127 000 mennesker arbeidsledig, det største antallet på 20 år. 40 000 unge mellom 15 og 24 år er arbeidsledige. Samtidig kan vi ifølge Statistisk sentralbyrå mangle 40 000 lærere, 35 000 pleie- og omsorgspersonell i 2025. Samtidig har vi hatt en rekordøkning i år i antallet som søker seg til høyere utdanning. 7 500 kvalifi-

serte søkere sto i høst uten studietilbud. I en slik situasjon evner altså ikke regjeringa å bruke høyere utdanning for å gi flere mulighet til å studere, gi flere kompetanse og flere mulighet til omstilling.

Kontrasten til forrige regjering er ganske stor. Regjeringa har vist minimal interesse for å gi flere mulighet til å studere. Før årets statsbudsjett hadde de i sitt forslag til statsbudsjett foreslått usle 24 nye studieplasser. Kristelig Folkeparti og Venstre reddet noe av æra gjennom revidert nasjonalbudsjett. Nå er forslaget fra regjeringa 405 nye studieplasser. På åtte år ga den rød-grønne regjeringa bevilgninger til 23 400 nye studieplasser. Under finanskrisa i 2008, en situasjon med økende ledighet, økte antallet studieplasser med 4 300 nettopp for å motvirke ledigheten. Nå ser vi en regjering som ikke evner å bruke denne muligheten til å motvirke ledigheten.

Arbeiderpartiet foreslår i sitt budsjett 3 000 nye studieplasser for å motvirke ledigheten og for å møte behovet for flere fagfolk. Jeg må innrømme at det er veldig spesielt å se en statsråd, kunnskapsministeren, stå på denne talerstolen og hisse seg opp fordi han mener at Arbeiderpartiet har kuttet studieplassene i feil kategori. Vel, det er et par ting å si til det. For det første er det feil. Her må statsråden enten lære seg å lese budsjett eller slutte å spre feil informasjon til Stortinget. Arbeiderpartiet har studieplasser inne både i kategori A, B, C, D og E, bl.a. 1 000 studieplasser i kategori D, som altså er lærerutdanning. Statsråden må rett og slett gå hjem og gjøre hjemmeleksa si før han kommer med den typen informasjon til Stortinget.

Så må jeg også si at uansett hvilken kategori vi hadde puttet de studieplassene i, er landets studiesøkere mest opptatt av å ha muligheten til å studere. Jeg lar meg ikke affisere veldig av en kunnskapsminister som kommer med den typen kritikk, som har 2 595 færre studieplasser på sitt budsjett enn det Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett.

Vi vil også styrke yrkesfagene. Dyktige fagarbeidere er avgjørende for om vi er klare til å bygge landet for framtida. Skal vi møte utfordringene, må vi gi elevene en skole med mer praksis tidlig i skoleløpet, bedre og mer relevant teori. Vi må knytte skole og arbeidsliv tettere sammen, sørge for rekruttering av yrkesfaglærere og skape flere læreplasser. Derfor foreslår Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett å bruke 274 mill. kr mer enn regjeringa på yrkesfag og på fagarbeidere, på utstyr, på lærlingtilskudd, på yrkesfaglærere og på fagskoler. Vi er glad for alle tiltak som kommer på plass fra denne regjeringa, men de har stort sett slått inn åpne dører, fremmet tiltak fra stortingsmeldinga som ble lagt fram av en rød-grønn regjering i 2013. For all del: Det er fint, og det er gledelig at denne regjeringa viderefører tiltak fra en rød-grønn stortingsmelding, men at en Høyre–Fremskrittsparti-regjering måtte hente inspirasjon og ambisjoner fra den rød-grønne regjeringa, måtte til den rød-grønne regjeringa for å finne nye ideer og bedre løsninger, hadde jeg ikke sett komme.

For å avslutte: Det aller viktigste for å motvirke ledighet, for å sørge for en god skole er kommuneøkonomien. Når kommunebudsjettene er trange, er det skole og eldre det går ut over. Derfor foreslår Arbeiderpartiet 4 mrd. kr

mer til norske kommuner. Det har vi råd til fordi vi prioriterer på en helt annen måte enn regjeringa: velferd foran skatteutt.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:03:57]: Jeg skal si noe om det fremlagte statsbudsjettet for programkategori 08.40, Den norske kirke og andre tros- og livssynsamfunn.

Tros- og livssynsfriheten er en grunnleggende verdi i vårt samfunn. Alle skal ha rett til å gi uttrykk for og utøve sin tro eller sitt livssyn. Mer enn noen gang er det viktig at vi fører en politikk som legger til rette for dialog på tvers av tros- og livssynsmessige skiller, slik at det norske samfunnet kan være et fellesprosjekt. Dialog bygger tillit og understøtter demokratiet gjennom å gi grunnlag for et uenighetsfellesskap der ulike posisjoner får brytes mot hverandre. Regjeringen har derfor økt støtten til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Islamsk Råd Norge.

Tros- og livssynslandskapet er preget av et økende mangfold side om side med en folkekirke med lange tradisjoner som fremdeles er en viktig del av folks liv. Den norske kirke har om lag 3,8 millioner medlemmer, dvs. 74 pst. av befolkningen. Samtidig er 11 pst. av befolkningen medlemmer i et tros- eller livssynssamfunn utenom Den norske kirke. Om lag halvparten av disse er medlemmer i et kristent trossamfunn. Islam er den nest største religionen i Norge, ca. 2,7 pst. av befolkningen er medlemmer av et islamsk trossamfunn.

Kulturdepartementet vil se tros- og livssynspolitikken mer samlet fremover og har teknisk tilrettelagt for dette ved en ny budsjettkategori: Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn.

Vi er inne i en historisk viktig tid for Den norske kirke. Om kort tid vil regjeringen legge frem forslag til lovendringer som betyr at Den norske kirke kan skilles ut fra staten og etableres som en selvstendig rettslig enhet. Vi får da et tydelig skille mellom staten og Kirken. Den norske kirke vil få større selvstendighet. I arbeidet mot en stadig mer selvstendig Kirke har vi lagt stein på stein. Vi har tatt ett steg om gangen. Gjennom slike skrittvis og grundige prosesser har vi oppnådd bred oppslutning om endringene. Det er kirkeforliket, som har sitt opphav i Stortinget, selvfølgelig. Kirkemøtet 2015 har i det store og hele sluttet opp om forslagene. Jeg håper forslagene vil få bred oppslutning også her i Stortinget. Jeg ser komiteens forslag om å bevilge 6 mill. kr i omstillingsmidler til Den norske kirke som et uttrykk for nettopp det.

Neste skritt er en lovgivning for Den norske kirke som er mer av rammekarakter, og som betyr en ytterligere selvstendigjøring av Kirken. Dette arbeidet vil vi se i sammenheng med regjeringens mål om en helhetlig lov for alle tros- og livssynssamfunn.

Regjeringen har i 2015 fjernet boplikten for prestene. Den tradisjonsrike tjenesteboligordningen for prestene, slik vi kjenner den fra lang tid tilbake, er dermed opphørt.

Jeg er overbevist om at dette har vært en riktig avgjørelse. Boplikten og tjenesteboligsystemet for prestene har vært nødvendig for å sikre prestatetjeneste i alle deler av landet. I vår tid må andre virkemidler tas i bruk for å nå det samme målet.

Det er foreslått at Sjømannskirken får en økning på 2 mill. kr i budsjettet for 2016. Dette er viktig for at Sjømannskirken skal kunne fortsette sitt diakonale arbeid for og blant nordmenn som er bosatt i eller reiser til utlandet.

Jeg ser at komiteen og Stortinget er opptatt av tilstanden for kirkebyggene våre. Det er derfor gledelig at det er foreslått en ny investeringsramme neste år for rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg. Etterspørselen innenfor ordningen har ikke vært stor nok i år, men jeg håper kommuner og kirkeiere vil intensivere innsatsen for kirkene. Vedlikeholdsetterslepet er som kjent betydelig, og kommunenes økonomiske ansvar er tyngende mange steder.

I en situasjon med mange utfordringer på tros- og livssynsfeltet er jeg glad for det foreliggende forslaget til statsbudsjett for 2016. Jeg vil takke komiteen for innstillingen og for arbeidet med statsbudsjettet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tone Merete Sønsterud (A) [13:07:45]: «Kirkebyggene er blant de viktigste offentlige bygningene i norske lokalsamfunn. De uttrykker nasjonens religiøse og folkelige liv opp gjennom historien og er fremdeles sterke symbolbærere for identitet og tilhørighet til lokalsamfunnet.»

Dette skriver regjeringa i Prop. 1, og jeg er enig i den beskrivelsen.

Arbeiderpartiet mener at kirkebyggene er en viktig og sentral del av den norske kulturarven, og vi er alle godt kjent med de store utfordringene vi har med kirkevedlikehold. Jeg er klar over budsjettforliket og avtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre, der rentekompensasjonsordninga for kirkebyggene kom inn igjen. Det er bra. Men jeg går ut fra at statsråden og regjeringa la fram det budsjettet de mente var det beste for landet, og i dette tilfellet også for Kirken og kirkebyggene.

Man vet at de fleste søknadene om dette kommer i andre halvår, eller på høsten. Mitt spørsmål er: Hvis statsråden og regjeringa er opptatt av å bevare kirkebyggene våre, hvorfor foreslo man å fjerne hele investeringsrammen til dette i 2016?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:08:45]: Det er helt riktig som representanten sier, at flere undersøkelser, bl.a. tilstandsundersøkelsen fra KA – Arbeidsgiverorganisasjonen for kirkelige virksomheter, bekrefter et stort vedlikeholdsetterslep på kirkebygg på flere milliarder kroner. Innholdet i disse rapportene er godt kjent og anvendt av departementer, kirkeiere og kommuner. Det er kommunene som har det økonomiske ansvaret for drift og vedlikehold av kirkene, og jeg oppfatter ikke at det er noen stor uenighet om det.

Rentekompensasjonsordningen for istandsetting av kirkebygg har en ramme i 2015 på 500 mill. kr, og hittil i år

har om lag 65 pst. av investeringsrammen blitt benyttet. Komiteen har innstilt på ny ramme i 2016 på 750 mill. kr. Ordningen skal stimulere kommunene til å ta et økt ansvar og en økt innsats overfor kirkebyggene, og jeg regner med at den vil bli godt utnyttet. Med andre ord er jeg glad for at pengene har kommet inn etter budsjettforliket her i Stortinget.

Når det gjelder regjeringens prioriteringer, er det slik at når man har et budsjett, som Kulturdepartementets budsjett, er det alltid vanskelige prioriteringer og avveininger som må gjøres.

Tone Merete Sønsterud (A) [13:09:50]: Vi er alle glade for at pengene er inne igjen. Det er bra.

Men jeg har et spørsmål til. Etter at regjeringa var ferdig med sitt budsjettarbeid, ble det inngått en arbeidstidsavtale for prestene som skal gjelde fra 1. januar 2016. Kort oppsummert har prestenes arbeidstid tidligere vært målt i dager, men nå skal den også måles i timer – for å være presis: 35,5 timer per uke. Det er mye teknisk i dette, og jeg skal ikke gå inn i alt det, men prestene mener – kort sagt – at de har jobbet mer enn 35,5 timer. De mener at den gjennomsnittlige arbeidstida har vært på 42 timer i uka, og at det i tillegg har vært mye gratisarbeid. Konklusjonen må da bli: Hvis man skal få like mange prestetimer i 2016 som i 2015, må det tas noen grep. Hva vil statsråden gjøre for å opprettholde prestatjenesten i samme omfang i 2016 som i 2015?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:10:43]: Jeg skal ikke gå inn på de tekniske sidene av denne saken, men rett og slett si at påstanden om at prestenes arbeidstid blir redusert med den nye arbeidstidsavtalen, kan være litt upresis, siden prestene ikke har hatt normert arbeidstid tidligere. Det er ikke mulig for departementet å konkludere med om prestene vil arbeide mer eller mindre enn før som følge av den nye avtalen, og avtalen vil uansett ikke få noen konsekvenser for kirkemedlemmenes tilgang til prestatjenester. Men visse oppgaver som prestene på eget initiativ utfører i dag, kan muligens i mindre grad bli utført i fremtiden.

Så har jeg merket meg at flertallet i komiteen ber om at det i forbindelse med revidert budsjett 2016 blir gitt en vurdering av kapasitetsmessige konsekvenser av avtalen, og det vil naturligvis departementet komme tilbake til. Grunnlaget for å vurdere spørsmålet vil også være bedre på det tidspunktet enn det er nå.

Anders Tyvand (KrF) [13:11:59]: Vi er vel flere som har merket oss at kulturministeren ikke er til stede, og det var kanskje flere enn meg som tenkte: «Kor vart det tå den dama?» Men vi skjønner nå at det har en naturlig forklaring, og når jeg tenker på det vi har fått til sammen i kirkebudsjettet de siste årene, kan jeg jo legge til at «æ kan husk hu vart finar og finar – heilt te a forsvant».

Jeg vil følge opp spørsmålet fra forrige replikant, og det gjelder arbeidstidsavtalen for prestene. Vi vet ikke hvordan dette eksakt kommer til å påvirke den totale prestatjenesten. Som det har blitt påpekt, har prestene muligens

jobbet mye utover det som har vært normert arbeidstid til. Mitt spørsmål er: Mener statsråden at det er rimelig at vi skal ha en prestatjeneste der vi betaler prestene lønn for det de faktisk gjør, eller skal vi ha en ordning der vi legger opp til at en del av dette blir utført på frivillig basis av prestene?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:13:01]: Det kan jo hende det blir mer «rai rai» for forhenværende kulturminister Widvey nå som hun ikke skal være kulturminister lenger. Men jeg er helt sikker på at den nytnevnte kulturministeren også vil være opptatt av disse tingene.

Når det gjelder spørsmålet fra representanten Tyvand, vil jeg vise til mitt forrige svar – at departementet og jeg mener det er uvisst nå om dette vil føre til mer eller mindre arbeid for prestene. Så har jeg selvfølgelig merket meg at stortingsflertallet har bedt regjeringen komme tilbake til en vurdering av de kapasitetsmessige konsekvensene av avtalen, og det vil jeg naturligvis gjøre. På det tidspunkt vil det være et bedre grunnlag for å vurdere konsekvensene av avtalen enn det er nå.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:14:01]: Siden vi har fått en ny kirkeminister i løpet av natta, har ikke jeg tenkt å stille noen spørsmål til kirkebudsjettet – for det regner jeg med vi kommer til å få rikelig anledning til senere.

Men jeg har lyst til å gripe fatt i noe som statsråden sa i stad. Han sa – på en replikk fra Venstre angående kompetansekravet for lærere – at kommunene måtte benytte seg av dispensasjonsadgangen. Det var veldig interessant, synes jeg, for det betyr at vi har nå vedtatt en lov med tilbakevirkende kraft, og både Venstre og regjeringa sjøl ser at dette gir utfordringer. Og hvis det er sånn at vi først vedtar en lov, og så sier vi: «Men dere burde egentlig passe på at det blir søkt om dispensasjon fra denne loven?», hva i all verden er vitsen med at vi har innført denne loven da, med tilbakevirkende kraft?

Presidenten: Presidenten vil påpeke at replikken skal gå til foregående innlegg, så statsråden får velge selv om han vil svare på det eller ikke.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:14:57]: Jeg tror jeg benytter anledningen til å svare på spørsmålet selv om det er helt riktig at det i utgangspunktet skal være kirkesaker, men det er jo fint å få anledning til å snakke litt om kunnskapspolitikken også.

Denne dispensasjonsordningen er jo ikke ny – dispensasjonsordningen lå allerede inne med de gamle kompetansekravene. Forskjellen på de forsterkede kompetansekravene – eller nye kompetansekravene – og de gamle er rett og slett at vi nå sier det skal gjelde alle i skolen. For å få det til er vi avhengige av at dispensasjonsadgangen brukes av kommunene. Det er etter min forståelse en relativt vid dispensasjonsadgang. Det betyr f.eks. at en skole som ser at en lærer i matematikk som ikke har nødvendige studiepoeng i matematikk, men som man ikke kan unnvære før om to–tre år, er nødt til å bruke dispensasjonsadgangen frem til vedkommende får videreutdanning.

Trond Giske (A) [13:16:11]: Jeg synes statsråden svarer bedre som kirkeminister enn som utdanningsminister, og det er ikke nødvendigvis fordi kirkesvarene er så gode. Men vi får tilgi at kirkeministeren ikke er her, i og med at hun er nyutnevnt. Det viktigste er at hun kan si «æ e trønder æ» – og det er positivt.

Spørsmålet mitt til kirkeministeren går på noe han sa i sitt innlegg – nemlig at kirken skal bli et eget rettssubjekt. Nå er jo ikke denne prosessen ferdigstilt, og kirkeforliket – den gangen det ble laget – inneholdt ikke noen bestemmelser om hvorvidt kirken skulle bli fullstendig fristilt. Den diskusjonen må man ta grundig i stortings salen. Så jeg forutsetter egentlig bare – skal vi si for referatets skyld – at ikke regjeringen forskutterer konklusjonene på dette, og at man søker en bredest mulig – gjerne enstemmig, slik som kirkeforliket var forrige gang – løsning på dette, hvor alle elementene i framtidens kirkepolitikk er på plass.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:17:14]: Jeg har av forståelige grunner holdt meg ganske presist til manus i innlegget, og det jeg sa, betyr at den norske kirke *kan* skilles ut fra staten og etableres som en selvstendig rettslig enhet. Samtidig la jeg stor vekt på at regjeringen vil legge frem et forslag, men selvfølgelig da også bygge på kirkeforliket. Jeg synes det er et veldig viktig prinsipp når vi diskuterer noe så viktig som den norske folkekirkens fremtid, at vi bygger på det gode politiske håndverket som har vært gjort av stortingspolitikere før – at vi forsøker å få et så bredt forlik som mulig.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:18:03]: Ministeren er jo ikkje berre minister for kyrkja, men òg for alle dei ulike trusretningane og livssyna som vi har i samfunnet i dag. Så det er viktig å ikkje forenkle det for mykje. Det er ein debatt som har gått føre seg som er av relevans for både den statsråden som har ansvar for religion og trudom i dette samfunnet, og for utdanningsministeren. Det handlar om å bere religiøst motiverte symbol, nærmare bestemt hijab, i skulen. Der kom Hadia Tajik, representant frå Arbeidarpartiet, og hadde eit utspel der ho meinte at ein burde forby det fordi at det var ei seksualisering av kvinna. Eg har ikkje registrert at regjeringa har uttalt seg om den saka, og eg er rett og slett nysgjerrig på å høyre kva vurderingar ministeren har på det området.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:18:59]: Det som står i regjeringserklæringen, er at vi vil tillate institusjoner – det er for øvrig tillatt i dag – å si at de ikke ønsker ansiktsdekkende plagg, altså type nikab. Det mener jeg kan være veldig fornuftig å gjøre fordi man ønsker å se ansiktene til hverandre. Nå var vel representanten Tajik litt mer nyansert med hensyn til om hun ønsket et forbud eller noe annet, men det er ikke noe i regjeringserklæringen som tilsier at vi skal innføre et forbud mot hijab i noen del av utdanningssystemet. Så kan jeg jo legge til at jeg synes det allikevel er en interessant diskusjon representanten Tajik har tatt opp. Jeg mener at det skal veldig tungtveiende grunner til før man lovregulerer – og det kommer klart opp

mot både religionsfrihet og foreldrerett. Samtidig er det en diskusjon som representanten Tajik tok opp – om det burde problematiseres i større grad – men det er altså ikke noen initiativ fra denne regjeringen på gang.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gunvor Eldegard (A) [13:20:32]: Gode fagarbeidarar byggjer landet, og me treng fleire fagarbeidarar. Med den utviklinga me ser no, kan me risikera å mangla 90 000–190 000 fagarbeidarar i 2035. For å hindra det må fleire velja yrkesfag.

I Arbeidarpartiet sitt alternative budsjett styrkjer me opplæringsprogramma for yrkesfag, sånn at me kan gje gode og relevante utdanningar. Me sørgjer for oppdatert utstyr, og me satsar på yrkesfaglæraren, ved å sørgja for både fleire yrkesfaglærarar og betre kompetanse, og me aukar lærlingstilskotet med 12 500 kr meir enn regjeringa.

Men det viktigaste for å få fleire ungdomar til å velja yrkesfag handlar om meir enn både lærlingstilskot og utstyr. Det handlar om kjønnsbalanse i faga, det handlar om studiekompetanse, og det handlar om at ein allereie i grunnskulen får moglegheit til å læra meir om praktiske fag.

I likestillingsmeldinga til regjeringa kan me lesa at målsetjinga er å sikra at det er elevane sin kompetanse og interesser som bestemmer val av vidaregåande opplæring, ikkje kjønn. Eg er heilt einig i det, men dette skjer jo ikkje av seg sjølv. Regjeringa har òg sagt i plattformen si at dei skal jobba for ein mindre kjønnsdelt arbeidsmarknad. Eg har hittil ikkje sett eit einaste tiltak.

Eg har lyst å gje regjeringa nokre gode tips, som eg håpar dei lyttar til.

Først: betre yrkesrådgjeving i ungdomsskulen – det er ein føresetnad for at ungdom skal kunne velja eit yrke, at dei kjenner dei moglegheitene som finst. Når dei så har valt utradisjonelt, må me sørgja for nettverksbygging, for ein kjem i minoritetsposisjonar der, og då er det viktig at både jentene og gutane som har valt slik, får eit nettverk med andre som har valt utradisjonelt.

Me må ha ein likestillingsansvarleg i fylkeskommunen. Det er nokre fylke som er veldig flinke til å leggja til rette, f.eks. Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Oslo og Telemark, men det er inga oppgåve dei må gjera, ein er avhengig av eldsjeler, og det er altfor tilfeldig viss me tenkjer at me skal få fleire til å velja yrkesfag.

Fullført fagbrev bør gje studiekompetanse, og ein må få moglegheit til å velja om og veksla, for ein er veldig ung når ein søkjer på vidaregåande første gongen – kanskje 15–16 år gamal. Det er altfor tidleg å velja, og difor trur eg mange heller vel studiespesialisering, for då kan ein utsetja det alvorlege valet i alle fall i tre år. Eg tenkjer at dersom ein visste at fagbrevet ville gje studiekompetanse, ville valet ha vore lettare.

Bente Thorsen (FrP) [13:23:43]: Bjørn Eidsvåg har sagt:

«Religion skal bygge folk og skjerpe vår humani-

tet, gjøre oss mer empatiske og gjøre livet vakkert rundt oss. Gjør det ikke det, så er det ikke verdt noen ting.»

Det synes jeg er svært godt sagt.

Samfunnet skal legge til rette for fri og sunn religions- og livssynsutøvelse, noe som også gjøres i dette budsjettet. Fremskrittspartiet mener at prinsippet om likebehandling av trossamfunn er viktig i et pluralistisk demokrati. Tros- og livssynsfrihet er en ukrenkelig menneskerett og en grunnleggende demokratisk verdi, men vi vil samtidig understreke at både historisk og kulturelt står Den norske kirke i en særstilling i Norge. Kristen tro og tradisjon har gjennom tusen år vært med på å prege norsk kultur og samfunnsliv, og tro, religion og livssyn spiller en viktig rolle i det norske samfunnet, både for fellesskapet og for enkeltmennesker. Vi er derfor glade for at regjeringen gjennomfører en politikk i tråd med det inngåtte kirkeforliket.

Det pågår en stadig fornyelse av norsk kirkepolitikk. Gjennom grunnlovsendringene i 2012 ble det slått fast at Den norske kirke skal være Norges folkekirke. Rollen som folkekirke gir Den norske kirke en del plikter som de andre trossamfunnene ikke pålegges, som at den skal være landsdekkende, og at den skal tilby trosopplæring. I arbeidet med en forvaltningsreform blir det lagt opp til et tydelig skille mellom kirke og stat. Reformen skal etter planen gjennomføres i 2017. Jeg registrerer hva Arbeiderpartiet poengterte når det gjelder den saken.

Fremskrittspartiet er positive til forvaltningsreformen, slik vi har vært positive til de endringene som er gjennomført i Kirken, og vi er glade for at de 16 mill. kr ekstra som ble bevilget i fjor, videreføres dette året. I tillegg har budsjettforliket medført ekstra 6 mill. kr, altså en total økning på 22 mill. kr til omstillingsarbeidet i Kirken. Som en følge av dette økes også tilskuddet til andre trossamfunn.

Fremskrittspartiet vil understreke hvor viktig det er at kirkebyggene forvaltes med respekt og i samsvar med deres kulturhistoriske betydning. Vi er derfor glade for det som er blitt gjort i Stavkirkeprogrammet under Klima- og miljødepartementet. Alle stavkirkene skal innen utgangen av året være utstyrt med sikringsanlegg som reduserer faren for at bygningene skal bli skadet eller ødelagt av brann.

Fremskrittspartiet er også veldig glade for at man i budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre styrker rentekompensasjonsordningen for kirkebygg. Behovet for vedlikehold av kirkebygg er stort, og det er viktig at vi legger forholdene til rette for at kommunene kan klare å bevare en så viktig del av lokal og nasjonal identitet som kirkebygg er.

Kjersti Toppe (Sp) [13:27:06]: Stortinget vedtok i juni 2015 ei ny privatskulelov, der regjeringa fekk gjennomslag for å utvida godkjenningsgrunnlaget for private vidaregåande skular til òg å gjelda opplæring i yrkesfaglege utdanningsprogram og såkalla profilskular. Senterpartiet gjeikk imot denne endringa og meiner at eit utvida godkjenningsgrunnlag vil kunna gi uheldige konsekvensar for den desentraliserte tilbodsstrukturen som vi ønskjer i vidaregåande opplæring.

I Hordaland har ein denne hausten hatt ein svært opprivande skulestrukturdebatt i vidaregåande skule. Det store talet på private skular i Bergen tvingar no fram kutt i det offentlege tilbodet. I Hordaland går allereie 22 pst. av elevane på studieførebuande på ein privat skule, mot 12 pst. nasjonalt. I Bergen sentrum er talet 50 pst. Det er fordi vi har hatt eit Høgre–Framstegsparti-styre av fylket Hordaland i mange år, som har prioritert privatskuleetablering.

I friskulelova står det at privatskular ikkje skal godkjennast viss det svekkjer det offentlege skuletilbodet. Men har ein fått godkjenning, kan ho ikkje trekkjast tilbake utan at det er brot på lov og forskrift. Det er altså umogleg å fjerna private skular som først har fått godkjenning. Da er det store paradokset at mens alle offentlege vidaregåande skular og linjer må vurderast gjennom rullering av skulebruksplanen, har private skular vern til evig tid. Dersom det er søkkande elevtal eller liknande som krev justering av skuletilbodet, er det altså dei offentlege skulane eller linjene der som må leggjast ned.

Utdanningsdirektoratet uttalte i Klassekampen den 7. desember at dei ikkje kan garantera at nye privatskular ikkje vil få godkjenning i Hordaland, og det trass i at det private skuletilbodet til elevar i Bergen no er så stort at ein av fire elevar på vidaregåande er nøydd til å velja private skular for at alle skal kunna få ein elevplass. Dette er den mørke baksida av skuleprivatiseringa, og det går ut over det offentlege tilbodet.

Eg meiner situasjonen er uholdbar. Lovverket må endrast slik at private skular ikkje lenger er verna til evig tid, men må kunna vera del av skulebruksplanrulleringane på linje med dei offentlege skulane.

Til slutt har eg ei oppmoding til spesielt Arbeidarpartiet og Venstre om i dag å setja politisk prestisje til side. For det er det det handlar om. Eg vil oppmoda om at dei støttar forslaget frå Senterpartiet, SV og Kristeleg Folkeparti i innstillinga om at lærarar med fullført utdanning frå før 2014 kan behalda full undervisningskompetanse. Det er riktig med forsterka kompetansekrav i basisfag, men det er feil å ugyldiggjera den offentlege lærarutdanninga frå før 2014.

Kjell-Idar Juvik (A) [13:30:24]: I dag skal det vedtas et budsjett med en ramme på hele 68 mrd. kr. I det budsjettet har man ikke klart å finne plass til 3,3 mill. kr til å opprettholde Sameskolen for Midt-Norge i Hattfjelldal. I dag var det en markering utenfor her fra noen av dem som blir berørt. I tillegg ser vi at det er stort engasjement på Facebook, med over 2 000 som støtter aksjonen.

For mange av dem som var samlet utenfor i dag, var det ikke bare – som for meg – å stikke ut av Stortinget og være med på en markering. De har faktisk hatt en reisevei tur–retur på over 200 mil, og selvfølgelig kostnader deretter. Men dette viser engasjementet og fortvilelsen over regjeringens forslag. De burde ha kunnet bruke tida til noe annet i disse juletidene enn å reise disse 200 milene. Men jeg konstaterer at vi har en regjering som ikke er klar over hva de er i ferd med å gjøre overfor en minoritet, som sørsamisk representerer. Det er rett og slett smålig av regjeringen og støttepartiene på Stortinget. Vi har et

statsbudsjett på hele 1 245 mrd. kr, og så kutter regjeringen – og jeg vil si med Fremskrittspartiet i spissen – ut et tilbud for skarve 3,3 mill. kr, et kutt som vil true et helt språk.

Jeg er glad for at jeg tilhører et parti som både kjenner og forstår utfordringene vi har både i by og land, og for at vi har prioritert dette viktige skoletilbudet i vårt alternative budsjett for 2016. Vi er nå i ferd med å miste en institusjon i Midt-Norge med høy kompetanse, og som ivaretar språk og kultur for en truet minoritetsgruppe. Sameskolen har gjennom en årrekke bygd seg opp nok kunnskap om språk og kultur til å gi samiske barn og unge tilbake kulturen som en gang ble revet fra dem. Dette rammer ikke bare de elevene som får verdifull språkundervisning fra skolen, men hele det sørsamiske miljøet både i Norge og i Sverige.

Argumentet for å legge ned skolen er at det ikke er elever der. Det er jo ikke tilfellet. Hadde man tatt seg tid til å sjekke ut dette før man gikk på kuttlista, hadde man visst det.

Viktigheten av å skape et positivt og inkluderende læringsmiljø er derfor avgjørende for at ikke bare kulturen, men også språket skal bestå, noe jeg mener regjeringen ser blindt bort fra for å spare 3,3 mill. kr. Jeg synes også det er skuffende at komiteen innenfor et budsjett på 68 mrd. kr ikke har klart å omprioritere 3,3 mill. kr.

Jeg legger merke til at i dag står Kristelig Folkeparti på regjeringens forslag, og da er det dessverre flertall for nedleggelse. Men det er aldri for sent å snu. Snur man ikke i dag, er neste mulighet i revidert i mai.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [13:33:42]: I juni i år vedtok et flertall på Stortinget at om du var utdannet allmennlærer fra før 2014, skulle ikke din grunnkompetanse lenger gi full undervisningskompetanse. Jeg vet ikke om noen andre yrkesgrupper som har fått underkjent sin grunnutdanning sånn som flertallet vedtok i juni. For det er jo ikke sånn at en allmennlege får underkjent sin grunnutdanning sjøl om han eller hun får tilbud om etter- og videreutdanning, eller at medisinstudiet endres.

I 2012 innførte den rød-grønne regjeringa krav om henholdsvis 30 eller 60 studiepoeng for å undervise på henholdsvis barnetrinnet og ungdomstrinnet i norsk, matte, engelsk og samisk. Loven ble den gang vedtatt i samsvar med Grunnloven § 97, der det heter: «Ingen lov må gis tilbakevirkende kraft.» Dette prinsippet valgte flertallet å se bort fra i juni i år, da de vedtok å avskilte allmennlæreren, dvs. underkjenne grunnutdanninga i troen på at jo flere studiepoeng, jo bedre lærer. Uansett hvor mange år en har erfaring fra, er studiepoengene altså viktigst.

Ikke før Aftenposten tok opp de faktiske virkningene av dette vedtaket, gikk det opp for folk flest hva vedtaket ville bety. Vi kunne lese om allmennlæreren med mange års erfaring som skulle flytte, men som hadde problemer med å skaffe seg fast jobb fordi hun ikke lenger var ansett som kvalifisert. Vi har lest innlegget om superlæreren Håvard Tjora, som heller ikke lenger er kvalifisert, for han mangler også noen studiepoeng. Ei heller lærere som har

vært med på å skrive lærebøker, og som er regnet som de dyktigste og mest erfarne lærerne er lenger kvalifisert som allmennlærere, fordi flertallet uten blygsel har satt «ikke godkjent» i panna på dem. Fra Trondheim har vi hørt om lektoren som som tilkallingsvikar fikk nedsatt lønn fordi vedkommende var å anse som ukvalifisert i enkelte av fagene hun underviste i.

Jeg synes det er en skam. Jeg synes regjeringa og flertallet i denne salen har undervurdert konsekvensene av dette vedtaket. Og i ettertid skal en finne smidige løsninger. Du skal jammen være smidig for at lærerne skal velge å koste videreutdanning sjøl for å få lov til å komme tilbake igjen i skolen.

Eksemplene som jeg har referert til, viser med tydelighet at lærere allerede nå erfarer at deres muligheter til å utøve yrket er blitt begrenset. Hvilken annen yrkesgruppe finner seg i å bli behandlet på denne måten?

La meg understreke: Det er ingen av oss som mener at kompetanse ikke er viktig. Vi ser behovet for at nye lærere har mer dybdekunnskap i undervisningsfag, men vi mener det er direkte uklokt å gi loven tilbakevirkende kraft. Jeg vil oppfordre særlig Arbeiderpartiet og Venstre til å stemme for forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV.

Karin Andersen (SV) [13:36:50]: Det er et gammelt kinesisk ordtak som heter: Fyller du hodet og ikke lommene, kan du aldri bli ranet. Det er en av grunnene til at SV bruker mye mer av samfunnets fellesressurser på utdanning enn det flertallet og regjeringen velger. Det er fordi vi vet at hvis vi gir hvert enkelt menneske et enda tryggere grunnlag å stå på i form av kompetanse og kunnskap og tro på at man klarer noe, vil det være en god investering både for den enkelte og for samfunnet.

Jeg er i likhet med siste taler veldig bekymret for at vi går i en retning der man tror at det er bare det som kan telles eller måles, som er viktig også i skolen. Jeg vil minne om at vi har en formålsparagraf som er bred, og som er viktig. Blant annet står det i den at elever og lærlinger skal lære å tenke kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Det er ufattelig viktig i den framtida vi skal inn i nå. Og de skal ha medansvar og rett til medvirkning. Dette er utrolig viktig kunnskap og kompetanse for elever og framtidens samfunnsborgere.

Det er derfor SV satser på at vi skal ha flere lærere, slik at hver enkelt elev kan bli sett, og at noen har tid til å prate med dem om dagen. Vi ønsker skolemåltid, for uten mat og drikke duger helten ikke – vi er snart det eneste landet som ikke har dette – og fysisk aktivitet, og vi ønsker også forskning med lekser på skolen, altså fra hjemmelekser til skolelekser. For det er sånn at de som sliter mest med skolen og har foreldre som sjøl ikke hadde noe særlig godt forhold til skolen og lekser, får lite hjelp. Det er vanskelig å bryte slike sirkler.

Jeg har også lagt fram et forslag, som ligger til behandling i komiteen, om at alle skoler i Norge må bli dysleksi- og dyskalkulivennlige. Jeg håper virkelig at det er mulig å få flertall for det. Jeg skjønner at man har en slags konkur-

ranse i denne komiteen om å sitere trønderrock, og jeg vil vel tro at hvis man ikke stemmer for dette forslaget, kan noen finne på å «kaill det før et svik». For det er helt basisen for barn å kunne forstå og kunne tilegne seg kunnskap videre i livet.

Jeg er en av dem som har dette problemet, så jeg vet hvordan det er å føle seg komplett dum og bli fortalt at man er dum, fordi man skriver feil og heller ikke alltid leser riktig. Men det går an å få hjelp med dette i norsk skole. Noen skoler er kjempebra, men altfor mange er dårlige, altfor mange lærere mangler metoder og kunnskaper om hvordan dette kan håndteres. Det må systematiseres, slik at hver enkelt elev får den hjelpen de trenger.

Heidi Greni (Sp) [13:40:13]: Et av de mest uforståelige kuttene regjeringen vil få flertall for her i dag, er nedleggelse av Sameskolen for Midt-Norge. Sameskolen for Midt-Norge, Hattfjelldal, har tilpasset seg den moderne verden. Samiske barn slipper å flytte hjemmefra i seksårsalderen for å bo på internat hele barndommen. En god kombinasjon av språksamlingene i det sørsamiske nærmiljøet i Hattfjelldal og fjernundervisning over Internett, slik at elevene kan bo hjemme, har gitt stolte elever. Straffen fra regjeringen er nedleggelse, og de argumenterer med at skolen ikke har elever fordi de ikke går der hele året.

Når regjeringen velger å fremme forslag om nedleggelse av Sameskolen for Midt-Norge som en ren budsjettsak, har de gjort et bevisst valg. Men de har ikke vurdert hvordan de elevene som er knyttet til Sameskolen i dag, skal få oppfylt sine soleklare rettigheter til undervisning på eget morsmål. De har åpenbart lagt til grunn at andre skal kunne gi et tilbud som er like godt kvalitetsmessig, og det skal de kunne gjøre gratis, for det fins ikke noe annet sted i budsjettet. Det vil selvsagt ikke være mulig.

Sameskolen for Midt-Norge gir i dag tilbud om fjernundervisning som ligger kvalitetsmessig langt over andre leverandører. Gjennom språksamlingene tilbys elevene opplæring i sørsamisk sløyd og annen sørsamisk kultur, som andre ikke uten videre kan tilby. Det er ikke mulig for andre skoler å overta oppgavene fra Sameskolen for Midt-Norge uten at de får tilført ressurser. Den såkalte gevinsten på 3,3 mill. kr som regjeringen tenker å hente ut ved nedleggelse av skolen, er derfor ikke reell. Trolig vil det koste mye mer å opprette dette tilbudet et annet sted.

Jeg undres på hvorfor regjeringen ikke har vært i kontakt med kommunen. Da hadde de funnet ut at denne skolen faktisk har elever. Hvorfor har de ikke vært i kontakt med landsdelen og funnet ut at dette er en viktig bit av det sørsamiske miljøet i Nordland? Det må være lov å spørre seg hvorfor Erna skrev under på konsultasjonsavtalen med Sametinget hvis hun ikke hadde tenkt å snakke med dem.

At Fremskrittspartiet foreslår dette, er ikke overraskende, kanskje heller ikke at Høyre er med på det. Men jeg må si jeg er overrasket når Kristelig Folkeparti og Venstre stemmer for det.

Senterpartiet forholder seg til avtaler med FN og Same-

tinget. Vi arbeider for å styrke samisk språk og kultur. Derfor har vi lagt inn midler til Sameskolen for Midt-Norge i vårt alternative budsjett. Derfor har vi lagt inn ekstra midler til Sametinget. Og derfor har vi lagt inn oppstartsmidler til Samien Sitje, sørsamisk museum og kultursenter i Snåsa.

Willfred Nordlund (Sp) [13:43:30]: I dag er det slik at Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Nord universitet ikke har samme finansieringsmodell som de øvrige universitetene i Norge. I dette ligger det en systematisk skjevhet, der man ikke lar utdanning og forskning være sterke vekstfaktorer i de respektive regionene. Når regjering og storting nå arbeider med å endre universitets- og høyskolesektoren, er det derfor viktig at de finansielle rammebetingelsene for institusjonene endres og blir mer framtidsrettet. Det er derfor synd at regjeringen velger å behandle finansieringen av høyere utdanning som et kapittel i denne saken.

I mange fylker velger fortsatt en overvekt av elevene yrkesfaglig studieretning. Det anser jeg som positivt, i og med at det er et stort behov for faglærte i dette landet. Tall viser at de aller fleste med fag-/svennebrev går rett ut i arbeid. For å lykkes i det yrkesfaglige opplæringsløpet er vi svært avhengige av god tilgang på læreplasser. Vi står hvert år igjen med ungdommer og voksne som ikke får lære plass slik de ønsker. Det er derfor positivt at regjeringen økte lærlingtilskuddet i revidert nasjonalbudsjett med 2 500 kr per lærlingkontrakt, og at forslaget til statsbudsjett og det framforhandlede statsbudsjettet med Venstre og Kristelig Folkeparti legger opp til en ytterligere økning.

Dessverre er dette underfinansiert. Som eksempel kan jeg nevne at Nordland fylkeskommune for tiden har ca. 2 700 løpende lærekontrakter, noe som medfører at økt lærlingtilskudd vil gi fylket en merkostnad på ca. 11,5 mill. kr sammenlignet med det fylkeskommunen har fått i kompensasjon. Det er altså en merkostnad her som må dekkes opp av andre sektorer. Og Nordland er ikke alene. Fylker som har et stort antall lærekontrakter, kommer dårligere ut enn fylker med lavere antall lærekontrakter. Initiativet er godt, men flertallet har dermed også underfinansierte tiltak, ikke bare opposisjonen.

Et mer systematisk samspill mellom skole og arbeidsliv vil kunne øke kvaliteten på den videregående opplæringen og i større grad sikre at arbeidslivet får den kompetansen som trengs. Nordland fylke har sammen med flere derfor igangsatt et prosjekt for å styrke denne samhandlingen. I prosjektet samarbeides det med både NHO, Senter for IKT i utdanningen og andre fylkeskommuner. Utdanningsdirektoratet har nemlig gitt midler til dette prosjektet i 2015. Som et resultat av dette samarbeidet har Senter for IKT i utdanningen laget et digitalt verktøy som finnes under utdanning.no, som viser sammenhengen mellom yrke, utdanning, arbeidsmarked og læreplasser på en mer konkret og lettfattelig måte. Prosjektet vil forenkle det å se mulighetene i arbeidsmarkedet helt nede på kommunenivå. Det tilbys også påloggingsverktøy og verktøy for

arbeidslivet for dette med å lage samarbeidsavtaler mellom videregående opplæring og fylkeskommunen som utdanningsinstitusjon. Dette er statsråden hjertelig velkommen til å få mer informasjon om, for det vil kunne styrke samarbeidet mellom arbeidslivet og fylkeskommunen som utdanningsinstitusjon og bedre resultatene i videregående opplæring.

Marianne Aasen (A) [13:46:55]: Den 6. juni 2014 sendte Kunnskapsdepartementet ut en uttalelse, hvor det heter:

«For å styrke koordineringen av forskningspolitikken, har regjeringen konkludert med at den vil behandle forskningspolitikken i ordinære regjeringskonferanser. På den måten vil alle statsråder delta i diskusjonene, under ledelse av Statsministeren.»

Dette sa kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen.

Dette synes jeg egentlig var en merkelig opptakt til budsjettene for 2015 og 2016, og det er rett og slett fordi satsingen som kom på forskning, kom på næringsliv og teknologi, og dermed er det Kunnskapsdepartementet, Næringsdepartementet, Fiskeridepartementet og Olje- og energidepartementet som får de økte bevilgningene, i tillegg til helseforetakene. I alle andre departementer er det nullvekst eller en realnedgang. Sånn er det i år, og sånn var det i fjor.

Jeg forundres over at en regjering som snakker om forskning i hver eneste festtale, ikke klarer å satse på forskning på alle fagfelt, for de ulike departementene har ansvar for å sikre et godt kunnskapsgrunnlag innen sine sektorer. Det er viktig at hvert enkelt departement tar det sektoransvaret på alvor, også når det gjelder forskning.

Forskning bør følge de store pengestrømmene nettopp for å sikre at vi bruker ressursene på en god måte, og da er det bekymringsfullt at det ikke bevilges mer penger til f.eks. samferdselssektoren eller justissektoren enn det som faktisk blir gjort. Vi bruker mye penger på dette budsjettet, og vi bruker mye penger på de nevnte områdene, som jeg sa. Vet vi at det fører til et bedre politi når vi omorganiserer politiet på den måten vi nå gjør? Hva er den beste asfalten for norske forhold? Hva virker best når innvandrene skal integreres? Man kan stille mange spørsmål på veldig mange av de saksfeltene som blir behandlet på de ulike budsjettpostene, men det trengs forskning for å vite om vi faktisk bruker pengene rett. Jeg skulle ønske at statsministeren, som har ansvaret for forskning i departementene, ifølge denne pressemeldingen, i større grad klarte å få med seg flere ministre enn kunnskapsministeren, som jo satser på forskning, og de andre ministre som har fått noe, særlig næringsministeren, som også gjør det hun skal, men de andre gjør ikke det de skal. Det betyr at vi får dårligere løsninger, og alle de andre bevilgningene over statsbudsjettet blir ikke brukt godt nok antakeligvis, og det skulle jeg ønske denne regjeringen gjorde langt mer med enn det den faktisk gjør.

Norunn Tveiten Benestad (H) [13:49:48]: Jeg vil gjerne knytte noen få ord til tros- og livssynsområdet i budsjettet.

Den norske kirke har en sterk posisjon i samfunnet vårt, og regjeringa er opptatt av å føre en politikk for å sikre at Den norske kirke kan ivareta sin rolle og oppgave som folkekirke også i framtida, når skillet mellom stat og kirke tydeliggjøres. Lovforslaget om et tydelig skille har vært på høring og ble også lagt fram for Kirkemøtet i 2015, og nå forberedes den videre prosessen.

Det er en krevende omstillingsprosess når en så stor, viktig og tradisjonsrik institusjon skal endres. I Høyre er vi opptatt av at vi gjennom denne prosessen også skal sikre en landsdekkende og lokalt forankret kirke i framtida. Men samtidig som Den norske kirke er i omstilling, ser vi også at samfunnet vårt har forandret seg i retning av et mye større mangfold når det gjelder tros- og livssynstilhørighet.

I 1969, da lov om trdomssamfunn og ymist anna ble vedtatt, fantes det 90 trossamfunn utenom Den norske kirke. I all hovedsak var dette frikirkelige kristne menigheter. I 2014 var det ca. 700 tilskuddsberettigede tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke, og disse representerer et bredt spekter av religioner og livssyn.

Tros- og livssynsfrihet er en grunnleggende verdi og rettighet i et demokratisk samfunn, og det er statens ansvar å styrke og beskytte denne friheten.

Jeg er glad for at regjeringa og samarbeidspartiene i dette budsjettet både prioriterer trosopplæringsmidler og omstillingsmidler til Kirken. På samme måte er tiltakene som skal styrke tros- og livssynsdialogen, viktig i et multikulturelt samfunn.

Det er ikke bare Kirken her hjemme som er under omstilling. Dette året har jeg besøkt flere av sjømannskirkene våre ute, og nye oppgaver og nye grupper av brukere utfordrer ressursene og kapasiteten deres hver dag. Regjeringa og samarbeidspartiene har derfor økt bevilgningen til Sjømannskirken dette året – først i revidert nasjonalbudsjett og så med ytterligere 2 mill. kr i budsjettforliket i høst. I budsjettforliket videreføres, som vi har hørt tidligere, rentekompensasjonsordningen for kirkebygg med en investeringsramme på 750 mill. kr, og det er et viktig virkemiddel for vedlikehold av kirkebyggene.

Senere denne uken skal Stortinget behandle et representantforslag, hvor jeg er glad for at det er en enstemmig energi- og miljøkomité som ber om at det utarbeides en forsterket strategi for hvordan vi skal ivareta de gamle steinkirkene fra middelalderen, de fredede etterreformatoriske kirkene og særlig viktige kirker fra etter 1650-tallet og sikre dem et forsvarlig vedlikeholds nivå. Det er et stort behov for dette, og en forsterket strategi på dette området vil være kjærkommen nå.

Christian Tynning Bjørnø (A) [13:52:56]: Nå «bli det liv». I disse dager snakkes det mye om studiepoeng og kompetansekrav, også i debatten her, helt med rette. Arbeiderpartiet er for målet om at lærere skal ha fordypning i de fagene de underviser i, men vi mener at regjeringa ikke har greid å legge fram en realistisk plan for hvordan dette skal gjennomføres. Derfor har vi også lagt fram et Dokument 8-forslag der det foreslås at saken skal behandles på nytt av Stortinget, nettopp fordi vi må få alle kortene på

bordet. Hvis regjeringen ikke kommer med bedre svar enn det den har gjort til nå, vil vi vurdere å foreslå å trekke hele lovendringen.

Debatten har blitt tatt i rykk og napp her i dag. Vi ser fram til at Stortinget skal få muligheten til å diskutere denne saken på en ordentlig, skikkelig og grundig måte på nyåret. For kompetanse er definitivt mer enn studiepoeng, men studiepoeng er også kompetanse. Og skal du bli en god lærer, må du ha en rekke personlige egenskaper i tillegg til et godt faglig utgangspunkt. Det faglige utgangspunktet legges først i grunnutdanningene. Den rød-grønne regjeringen endret lærerutdanningen, sånn at det ble lagt til rette for mer fordypning i fag og trinn. Nå er det tid for å gjøre nye grep for å styrke lærerutdanningene, og Arbeiderpartiet støtter ambisjonen om å innføre en lærerutdanning på masternivå. Vi tror at et ekstra år kan bidra til trygghet, mer reflekterte og faglig mer robuste lærere, så lenge det gjøres på riktig måte. Året må ha vettug innretning, det må være noe mer enn en masteroppgave produsert fra en lesesal.

Men det er en ting som begynner å bekymre oss, og det er at vi begynner å få litt dårlig tid. Vi må sørge for at utdanningsinstitusjonene er klare for å ta fatt på den formidable oppgaven det faktisk er å reformere lærerutdanningen. I februar 2015 skrev NOKUT i et innspill til departementet at en full innføring av en femårig lærerutdanning fra 2017 er problematisk, og at dette vil kreve tilføring av minst 230 nye stillinger ved institusjonene. Flere av institusjonene trenger mer tid til å styrke fagmiljøene, og det etterlyses en opptrappingsplan.

Det meste av dette må naturlig nok skje i 2016, og vi skulle derfor ønske at dette var noe mer klart og noe mer konkret formulert i budsjettet om disse utfordringene. Lærerne som starter på en femårig lærerutdanning i 2017, skal passe på at elevene som begynner i 1. klasse i 2050 har riktig kompetanse til å ta Norge videre. Det er en formidable oppgave. Da må vi utarbeide en gjennomtenkt og god lærerutdanning.

Gunnar Gundersen (H) [13:56:06]: Regjeringen har truffet ganske godt med sin overskrift for budsjettet, «arbeid, aktivitet og omstilling». Norge er inne i en tøff omstillingsperiode, og det er åpenbart at skole, kunnskap og forskning kommer til å være helt sentralt for å styrke vår konkurransekraft og det løpet regjeringen har lagt ut på. Jeg var selv i kunnskapskomiteen i min første periode på Stortinget, og jeg gleder meg over at feltet blir godt tatt vare på av sittende statsråd.

Norge kan aldri bli billigst, men vi kan bli best, og det må være målet i den omstillingen vi er inne i. Vi skal erstatte en drivkraft for norsk økonomi – oljen, som skapte mange høyinntektsjobber. Det er det som er utfordringen. Det er ikke bare det å finne arbeidsplasser, men det er det å finne arbeidsplasser som har så mye verdiskaping i seg at man klarer å opprettholde det velferdsnivået vi har. Da blir kunnskap igjen helt sentralt, og det er en ganske fundamental utfordring vi har.

Da vil jeg poengtere at denne regjeringen har satset enormt på næringsrettet forskning. Vi har økt den nærings-

rettede forskningen med 2,2 mrd. kr siden regjeringen tiltrådte i 2013, og det er et område som var kronisk underfinansiert under de rød-grønne. Når jeg nå også vet at man kutter i FORNY2020, er det jo som kunnskapsministeren sa: Man skal ikke bare drive med forskning, man skal også ha noe igjen for forskningen. En ting er grunnforskning som skal kunne spille litt fritt, men det er viktig for samfunnet at vi også får igjen verdiskaping for den forskningen vi driver. Da er FORNY2020 helt sentralt, og det kutter altså opposisjonen i. Det synes jeg er en ganske uforståelig post å kutte i, slik utfordringene vi står overfor, er.

Vi satser altså mye på BIA, vi satser som sagt på FORNY2020, vi satser på muliggjørende teknologier. Vi satser på studententreprenørskap og ting rundt det. Vi styrker SkatteFUNN, og i budsjettforliket med Kristelig Folkeparti og Venstre kom det inn ytterligere satsing på næringsrettet forskning som vil gjøre at norsk økonomi står bedre rustet til å møte de utfordringene framtida nå gir.

Gunvor Eldegard (A) [13:59:06]: Her kjem val av yrkesfag del 2, sidan eg ikkje rakk alt i mitt førre innlegg då eg snakka om kjønnsbalanse i yrkesfaga og tiltak for å få fleire elevar, både gutar og jenter, til å velja både yrkesfag og kjønnsutradisjonelle yrkesfag. Vidare meinte eg at fullført fagbrev bør gje studiekompetanse.

Det er sånn at skal ein begynna på eit yrkesfag, må ein òg veta at ein får lærlingplass. Det beste er om ein får lærlingplass i ei god, relevant bedrift, men dersom ein ikkje får det, meiner eg at skulane må tilby at ein kan få fagbrev på skulen, og det går fint an i veldig mange fag. I tillegg må det verta lettare å velja om, slik at når ein er 15–16 år og skal velja, skal ein ikkje vera redd for at valet ein tek, avgrensar ein i framtida. Eg veit om mange elevar som fram til no – men no begynner det å endra seg – har gått tre år på allmennfag eller studiespesialisering og så ønskjer dei då å ta yrkesfag, og så får ein beskjed om at ein har brukt opp retten sin. Det synest eg er heilt unødvendig, for me treng folk med yrkesfagleg bakgrunn, og då tenkjer eg at i og med moglegheita med vekslingsmodellar kan ein gå frå studiespesialisering til yrkesfag, og då kan ein få eit komprimert yrkesfagleg påbygg, sånn at ein slepp å starta heilt på nytt, for ein har gjerne kompetansen i fellesfaga, og ein har moglegheit til å tileigna seg den fagkunnskapen ein treng for f.eks. å gå ut i læra. Det som er veldig positivt – og som eg vil skryta litt av regjeringa for – er at Utdanningsdirektoratet faktisk er i gang med å sjå på det eg har fått tilbakemelding om er veldig gode modellar, og eg gleder meg veldig til å sjå resultatet av det.

Så tenkjer eg at når me trur at elevar ikkje har lyst til å begynna på yrkesfag, skulle me ha teke dei med hit, slik at dei hadde fått sett på den oppussinga som ein har drive med på hjørnekontoret her, og vist dei alle dei fantastiske moglegheitene som er der dersom ein tek ulike yrkesfag.

Men oppsummert: Dersom ein skal få fleire til å velja yrkesfag, må ein ha tiltak for ein betre kjønnsbalanse i yrkesfaga, ein må få studiekompetanse når ein har eit fagbrev, og ein må allereie i grunnskulen få betre tilbod om og moglegheiter til å læra praktiske fag.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Anders Tyvand (KrF) [14:02:12]: Den norske kirke er midt inne i en omfattende omstillingsprosess, og jeg er glad for at vi også i år har blitt enige om å bevilge omstillingsmidler til Kirken. Det er nødvendig for at Kirken skal være i stand til å stå på egne bein og til å overta mye av det ansvaret som i dag ligger hos staten.

Men oppfølgingen av kirkeforliket kommer til å reise mange viktige spørsmål, ikke minst når det gjelder finansieringen av Kirken og andre tros- og livssynssamfunn sett i lys av prinsippet om likebehandling. I forrige uke vedtok Stortinget med et flertall bestående av regjeringspartiene og Venstre en lovendring som berører nettopp dette prinsippet. Den saken kom til Stortinget som en hastesak med behov for snarlig behandling, fordi regjeringen hadde lagt lovendringen til grunn for sitt budsjettforslag uten å omtale dette i budsjettproposisjonen. Jeg synes det er en uheldig framgangsmåte, men jeg ser fram til en mer helhetlig sak om finansieringssystemet, som et enstemmig storting har bedt regjeringen om å komme tilbake med.

Jeg vil også trekke fram en annen sak, og det er prestetjenesten. Det ble i september framforhandlet en ny arbeidstidsavtale for prestene, som trer i kraft fra 1. januar 2016. Den avtalen ble inngått etter at regjeringens budsjettforslag var ferdig utarbeidet, og det er derfor ikke tatt høyde for konsekvensene av dette og et eventuelt behov for flere prestestillinger som følge av avtalen i budsjettet.

Men så vil jeg trekke fram en sak som jeg er veldig glad for at de fire samarbeidspartiene har blitt enige om i budsjettforliket. Det er at Sjømannskirken får et økt tilskudd i budsjettet også i 2016. Sjømannskirken betyr mye for mange nordmenn som oppholder seg i utlandet, både som kirkefelleskap, som kultursenter og som et sosialt møte- og sted, og jeg er glad for at stortingsflertallet støtter opp om dette viktige arbeidet.

Til slutt vil jeg innom en sak som ikke handler om Kirken, men som kanskje handler litt om åndelig føde, det også, nemlig kulturskolene. Når det gjelder kulturskolene, er det kanskje riktig å si at akkurat nå skimtes sola bak en topp, for det har blitt utarbeidet en ny rammeplan for kulturskolene, og de får et ekstra tilskudd på 3 mill. kr som støtte til arbeidet med å implementere den nye rammeplanen i den enkelte kulturskole rundt omkring i hele Norges land. Dette arbeidet betyr mye for å sikre flest mulig barn og unge et godt kulturskoletilbud, som gir kunnskap, kjennskap, opplevelser og ferdigheter innenfor musikk- og kulturfeltet, og som skal legge til rette for både et breddetilbud for de mange og for talentutvikling.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:05:25]: Man skulle tro at man hadde satt DVD-spilleren på «repeat» fra forrige års budsjettdebatt når man hører opposisjonen – og særlig representanten Giskes innlegg. Også i år er inspirasjonen Terje Tyslands sang: «No går det på rævva». Også i år er kritikken at det er historiens svakeste kunnskapsbudsjett.

Det eneste positive jeg kan trekke ut av det, er at det er en real oppreisning til inneværende års budsjett. Det er da i hvert fall noe.

Det merkelige er likevel at det er bare på Trond Giskes kontor i andre etasje i stortingsbygningen at man kommer fram til den konklusjonen. Ute i sektoren er virkelighetsoppfatningen en helt annen. Gro Elisabeth Paulsen, leder i Norsk Lektorlag, sier:

«Her satses det på å ruste opp skolen, både bygninger og innhold. (...) Det er også meget positivt og fremtidsrettet at det bevilges såpass mye til forskning. Samlet sett gir dette et inntrykk av en offensiv kunnskapspolitikk.»

Knut Aarbakke, leder i Akademikerne, sier:

«Det er svært bra at regjeringen satser offensivt på forskning. Vi står foran krevende omstillinger både i privat og offentlig sektor, og forskning og utvikling er helt avgjørende for at vi skal lykkes.»

Og så blir vi kritisert for oljepengebruken. Martin Henriksen er sågar redd for at vi skal bruke opp fondet. Da er det verdt å minne om at oljepengebruken neste år er på 2,8 pst. Arbeiderpartiet laget i sin tid en handlingsregel som satte en maksimumsgrense på 4 pst. Vi er altså godt innenfor. I 2009, derimot, brukte Arbeiderpartiet over 4 pst. av oljepengene. Sånn er det når man ikke vet om man skal kritisere oss for at vi gjør for mye for tidlig, eller for lite for sent. Våre store satsinger går på infrastruktur, forskning og utvikling og vekstfremmende skatteletter – helt i tråd med handlingsregelen.

Det merkelige er likevel at kritikken kommer fra et parti som budsjetterer med monopolpenger, som budsjetterer med skatteinntekter det ikke er mulig å inndrive neste år. Og er det noen som bør vite at selskapskatten betales etterskuddsvis, er det tidligere næringsministre. Kritikken kommer fra et parti som sier at de ønsker 3 000 studentboliger, men som bare finansierer rundt 2 450. Kritikken kommer fra et parti som sier at de ønsker 3 000 ekstra studieplasser i alle kategorier, men de 91 mill. kr de bevilger, gir bare 1 000 plasser i kategori E og 2 000 plasser i kategori F – langt fra i alle kategorier og langt fra 3 000 studieplasser innenfor velferdsyrkene.

Arbeiderpartiet og Trond Giske må gjerne hevde at dette er historiens svakeste kunnskapsbudsjett. Men det er ikke riktig. Det som er riktig, er at alternativet til Arbeiderpartiet er historiens minst etterrettelige alternative statsbudsjett.

Presidenten: Presidenten er enig i at det setter en spiss på debatten at man siterer trønderrock, men presidenten vil også anmode om at ikke alle titler fra trønderrocken siteres herfra.

Iselin Nybø (V) [14:08:46]: Ærede president, jeg kan forsikre at jeg nå har gått tom for sitater fra trønderrock – jeg er ikke så kjent med den genren – så her blir det trønderrock-fritt.

Jeg har lyst til å knytte noen kommentarer til finansieringssystemet, som også er til behandling i budsjettet. Jeg

mener at dette ikke er noen optimal måte å behandle en så stor og viktig sak på. Jeg mener at dette burde vært en del av den strukturmeldingen som vi hadde tidligere. Når det ikke lot seg gjøre, burde det vært en egen sak, for jeg mener at en så viktig endring ikke får den oppmerksomheten som den fortjener, når den blir behandlet i en stor sak som budsjettet.

Men selv om mange av de grepene som blir foreslått av regjeringen, er gode grep og viktige grep, tror jeg ikke at det som nå blir vedtatt, er med på å skape ro i sektoren. Lenge har det vært en uro, og mye som følge av at de såkalt nye universitetene ikke har hatt samme finansiering som de etablerte.

I forslaget til finansieringssystem adresseres ikke denne problemstillingen på tilstrekkelig måte, og det er helt sikkert uenighet om hvordan dette bør løses. Men sånn som det er nå, mener jeg – og jeg tror – at denne konflikten vil fortsette. Jeg tror heller ikke at det blir en mindre aktuell problemstilling når HiOA og HVBT får universitetsstatus og mange av de mindre høyskolene blir slått sammen med etablerte eller nye universiteter.

Det blir korrekt påpekt fra Senterpartiets representant fra Nordland at det er en skjev finansiering, men jeg synes det er litt spesielt når Venstre og Kristelig Folkeparti sammen med regjeringspartiene faktisk gjør noe med det. Vi bevilger 50 stipendiattstillinger til de tre nye universitetene i år. Vi gjorde det samme i fjor. Det synes jeg er bra. Det retter ikke opp skjevheten, men det er med på å bidra til en bedre finansiering av de nye universitetene. Allikevel velger Senterpartiet å komme med en kritisk merknad til akkurat den måten å gjøre det på.

Jeg har ett minutt igjen og har lyst til å si noen få ord om skolen i Hattfjelldal, som har vært oppe i dag. Venstre hadde de 3,3 millionene inne i vårt alternative statsbudsjett, og vi skulle ønske at driften kunne fortsette, iallfall til vi hadde litt mer klart for oss hvordan dette kunne overtas av andre. Dessverre er det sånn når man er i forhandlinger, at noen ganger vinner man, og noen ganger taper man. Har man inngått en avtale, så har man inngått en avtale, og da må vi stå på det. Jeg ville bare si det til slutt.

Jenny Klinge (Sp) [14:11:38]: Grunnskulen varer i mange år, og gjennom disse åra skal ungene lære mykje. Dei skal modnast saman med andre ungar og få tilført kunnskapar og verdjar i samspelet mellom lærarar og andre tilsette og ungene sjølve. Leirskuleopphald varer ikkje i mange år, det er i tid berre ein bitte liten del av grunnskuleløpet. Men når vi som vaksne ser tilbake på alle åra på skulen, dukkar gjerne leirskuleopphaldet raskt opp i minnet.

Og har vi sjølve ungar som kjem tilbake frå leirskule, ser vi at ungene kjem tilbake med noko dei ikkje hadde før dei reiste. Nye venskap og ny kunnskap er verdifullt, men også det at dei har opplevd nye måtar å vere saman på og få kunnskap på.

Vi i Senterpartiet tykkjer leirskule er så viktig at vi har fremma forslag om at alle elevar skal ha rett til eit leirskuleopphald i løpet av grunnskulen. Dessverre vel mange

kommunar å prioritere bort leirskule for elevane. Norsk Leirskuleforening har innhenta tal som viser at stadig færre skular sender elevane på leirskule, og at kommunane i svært ulik grad bidreg til finansieringa av opphaldet. Når kommunane ikkje lenger bruker pengar på dette, fører det til at mellom 15 og 20 pst. av elevane ikkje lenger får tilbod om leirskuleopphald.

Tidlegare øyremerkte tilskot til føremålet har for lengst vorte lagde inn i ramma. Vi veit at mange kommunar slit med økonomien og må prioritere hardt. Senterpartiet meiner leirskule er for viktig til at det blir prioritert bort. Senterpartiet ser behov for målretta midlar til leirskule, og har derfor lagt inn 100 mill. kr i vårt alternative statsbudsjett til nettopp dette.

Mange skuleklassar er flinke til å samle inn pengar til leirskuleopphald, og mange foreldre tek på seg økonomisk ansvar. Men dette inneber at finansieringa av leirskule i dag er på kanten av gratisprinsippet. Senterpartiet meiner leirskuleopphald både er og framleis skal vere ein viktig del av grunnskuleopplæringa. Det betyr at kostnaden må takast av det offentlege. På den måten sikrar vi best at ungar som veks opp også framover, får ha gode minne og nyttige erfaringar frå leirskuleopphald.

Martin Henriksen (A) [14:14:04]: Det er ingen sak å gå på talerstolen og lese opp enkeltpunkter fra et politisk regnskap, enkeltsaker som man har fått gjennomført i et statsbudsjett. Alle vi som var med i åtte år i den rød-grønne regjeringa, vet at det er ikke noe problem. Forskjellen er bare at vår liste var både lengre og bedre.

Jeg hører representanten Sivert Bjørnstad fra Fremskrittspartiet snakke om fantasibudsjetter. Vel, det er grunn til å lytte når Fremskrittspartiets representanter snakker om det, et parti som har bedrevet helt, totalt urealistisk budsjettering over flere år og bl.a. lagt inn store reduksjoner i utgifter til sykefravær samme år som man skulle sette inn tiltak – helt, totalt urealistisk.

Når det gjelder oljepenger, trenger man bare å se på andelen av statsbudsjettet som finansieres av oljepenger, som nå har blitt skyhøy. De har for første gang ikke bare tatt av de løpende oljeinntektene, men også av avkastninga. Ved enhver anledning har denne regjeringa sammen med støttepartiene gått rett til honningkrukka, forsynt seg av oljefondet og i tillegg til det greid å bruke nattetimene i forhandlingene til å finne opp nye avgifter, som poseavgift, flypassasjeravgift og andre avgifter som kommer rett ut av det blå-blå, bokstavelig talt.

Når det gjelder den kritikken som Sivert Bjørnstad kom med mot budsjetteringa når det gjelder skatteinntekter, har våre folk i finanskomiteen tilbakevist det gang på gang. Hvis ikke representanten Bjørnstad eller andre vil tro på meg eller andre representanter fra Arbeiderpartiet, kan han lytte til professor Guttorm Schjelderup, en av landets fremste eksperter på akkurat dette, som sier at det er fullt mulig å gjøre det på den måten.

Vi legger ikke inn en urealistisk budsjettering på 3 000 studieplasser. Vi legger inn 1 000 studieplasser i kategori D, 1 900 i andre kategorier, vi legger også inn i A, B og C.

Dersom de tallene ikke stemmer, er det intet mindre enn oppsiktsvekkende, for de baserer seg på svarene vi har fått fra Finansdepartementet på spørsmål om kostnadene i de ulike kategoriene.

Så må jeg til slutt også si at når de til neste år legger opp til en rekordhøy oljepengebruk, skulle man i det minste tro at pengene først og fremst gikk til det Høyre gikk til valg på, nemlig en bedre skole. Det gjør de ikke, og det er det kritikken vår går på. Tvert imot har regjeringa, som representanten Giske har påvist, kuttet mer i skolebudsjettet enn det den samla økninga til etter- og videreutdanning er.

I tillegg: Den viktigste forutsetninga for en god skole er kommuneøkonomien. Vi legger inn 4 mrd. kr mer, slik at lokale folkevalgte kan sikre en bedre skole.

Men det skal regjeringspartiene i alle fall ha: De har gjennomført en veldig god politikk for kompetanseheving blant landets folkevalgte. De er nå blant våre fremste kuttekasperter.

Kent Gudmundsen (H) [14:17:10]: Når opposisjonen klager på de borgerlige partiene for lite offensiv satsing på kunnskapsfeltet, kan man jo saktens glede seg over at kunnskapsfeltet nå er viktig i opposisjon. Men som politikere bør man måles på hva man leverer, og hvordan man prioriterer når man sitter med makt. Når det viser seg at kommuneøkonomien er så vanskelig, er det verdt å merke seg at det reelle handlingsrommet er bedre i 2014–2016 enn i de tre foregående årene, fra 2011 til 2013. I så måte er det langt mellom historiske fakta og hva rød-grønne partier målbærer her i dag.

Ønsket er vel at de fleste skal glemme hvileskjæret innen høyere utdanning opp mot budsjettet for 2016, som har passert over 1 pst. til FoU, eller at man skal glemme husløse studenter som måtte returnere hjem, opp mot dagens mer enn dobling av antall studentboliger, eller for den saks skyld den sterke økningen av studiestøtten. Hva med de mange tusen elevene som mangler læreplass, men der dagens flertall for femte gang øker lærlingsatsen? Og la oss ikke glemme økningen på 80 pst. ufaglærte lærere som underviste i skolen under de åtte rød-grønne årene, opp mot nærmere tre ganger så mange tusen lærere som nå får etter- og videreutdanning. Sånn kunne jeg ha fort-satt.

Det er liten tvil om at det er kunnskapsbudsjettet som er budsjettvinneren her i dag, og de borgerlige partiene styrker dermed kunnskapssamfunnet og Norges omstillings-evne.

Det er godt at vi har en regjering som sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti har en ansvarlig økonomisk politikk som styrker norsk konkurransekraft for å sikre bærekraft i velferdssamfunnet, i motsetning til Arbeiderpartiet, som har valgt å budsjettere med nærmere 5 milliarder luftpenger. På toppen av dette har de allerede økt skattene med 9 mrd. kr, i en tid da norsk næringsliv trenger bedre vilkår i den globale økonomien.

Det som blir enda mer merkelig, er hvordan man med så mange ekstra skatte- og luftmilliarder i budsjettet likevel ikke finner rom for å prioritere egne løfter, som man

selv aldri var i nærheten av å levere på da man satt i posisjon. Det spares på lærlinger med økt tilskudd første høsten, med den risikoen at flere bedrifter vil avvente å ta inn lærlinger. Det spares på fagskolene, hvor de foreslåtte studie plassene finansieres med 25 pst. lavere sats enn faktisk kostnad og dermed ikke er reell. Det spares på studentboliger ved å legge inn bare en tredjedel av det de faktisk koster, og det kuttes i studie plasser ved å sette av penger til alt annet enn de studie plassene vi trenger mest av.

Det leveres altså verken i posisjon eller i opposisjon. Sånn sett er det jo en viss grad av konsistens for en gangs skyld.

Dagens flertall snakker ikke bare om kunnskap, vi prioriterer faktisk kunnskap. Vi erkjenner at dersom vi skal sikre varig velferd, må vi skape mer og ikke skatte mer. Vi behandler derfor i dag et offensivt kunnskapsbudsjett, som løfter fram kunnskapssamfunnet, som bidrar til flere i arbeid, som sikrer økt aktivitet, og som stiller krav til nødvendig omstilling.

Trond Giske (A) [14:20:35]: Jeg er veldig glad for presidentens innstramming på Tysland-tekster. Det er mye der som ikke er passende i stortings salen. Selv om titler som «På trynet» eller «Tullingan trives» sikkert fra velgernes side kunne vært passende når de hører på debatter her, skal vi løfte oss til et annet nivå, og derfor sitere tekster som f.eks. «Tebake te vår'n en gang», som kan passe på veldig mye av det regjeringen gjør. Når det gjelder Djupedal-utvalget, når det gjelder lærerutdanningen, når det gjelder kvalitet i høyere utdanning, er det utredninger og utsettelser – og det kommer «til våren en gang».

Det er veldig rart å høre regjeringspartiene kritisere at når vi plusser på studie plasser, når vi satser på fagskolen, når vi øker antall studentboliger, øker vi det ikke nok utover regjeringens forslag. Det er i sannhet en spesiell argumentasjon. Det må jo være mer betimelig å spørre: Hvorfor gjør man ikke mer når man sitter i regjering? Det er helt riktig – jeg tror det var Bjørnstad som sa det – at dette ikke er historiens svakeste budsjett. Historiens svakeste budsjett var antakelig et av de første budsjettene man laget en gang på 1800-tallet. Dette er betydelig sterkere enn det. Det er sterkere enn budsjettene under Stoltenberg, som Stoltenbergs budsjetter var sterkere enn Bondeviks, som Bondeviks var sterkere enn Brundtlands, som Brundtlands var sterkere enn Willochs, fordi vi stadig blir rikere og mer velstående. Men når man setter verdensrekord i økning av oljepengebruk, skulle man forvente at man også valgte å sette kunnskap, kompetanse og omstilling øverst. Og det er her regjeringen går seg vill. Man satser mange milliarder på skatte kutt og veldig lite særlig på grunnopplæringen, og det er her vår kritikk er sterkest, kombinert med en kommuneøkonomi som gjør at skolebudsjettene blir trange mange steder.

Så reagerer jeg også på representanten Asheim, tror jeg det var, som sa at det er en konfrontasjon man gjerne tar når det gjelder kompetansekravene i skolen. Jeg lurar på om kunnskapsministeren deler den oppfatningen at man

gjærne tar slike konfrontasjoner med lærerne. Jeg tror at konfrontasjon er en dårlig strategi for å bygge skolen. Jeg tror samarbeid og tillit og å gi lærerne rom og tid og ressurser for å gjøre jobben med å følge opp hver enkelt elev er en mye bedre strategi. Nå hadde vi en lærerkonflikt i fjor som satte dype spor etter seg, veldig dårlig håndtert fra KS-lederens side. Hvis vi nå skal få en tilsvarende konflikt rundt kompetansekravene, tror jeg det er svært uheldig.

For å avslutte med en Tysland-sang: Hvis vi sitter her mye lenger, kommer vi ut i gruppefesten, og da blir vi nødt til å sitte stille med «en øl, kjære kelner», og det håper jeg vi slipper.

Presidenten: Neste taler er representanten Henrik Asheim. Da er det opp til representanten hvor lenge vi skal debattere.

Henrik Asheim (H) [14:23:48]: Signalet er mottatt.

Det er litt pussig å høre på Arbeiderpartiet i denne debatten, for representanten Tynning Bjørnø har etterlyst fortgang i f.eks. ordningen med masterutdanning for lærere – en ordning som vi fortsatt ikke vet om Arbeiderpartiet er for eller imot. Det er veldig viktig at vi skal forte oss med å gjøre ting som Arbeiderpartiet ikke klarer å bestemme seg for.

Når det så kommer til kompetansekrav, er jeg som sagt i dag veldig glad for at Arbeiderpartiet har sagt i replikkvekslingene fra denne talerstolen at de er for de samme kravene som vi stiller. For å svare representanten Giske, som bevisst misforstår det jeg sier: Jeg sier ikke at det er en konfrontasjon vi skal ta med lærerne. Hvis det er noe som preger denne regjeringens og flertallets politikk, så er det nettopp at vi følger opp lærerne, løfter statusen for lærerne og i forhandlinger og samtaler med lærerne finner gode ordninger som de kan være med på.

Det kompetanseløftet vi nå innfører, er et krav de fremmet i åtte år med rød-grønn regjering, men som de nå får. De jeg sier jeg vil ta en konfrontasjon med, er de partiene i denne sal som plutselig nå ikke mener at de kravene som det er logisk å stille til nyutdannede lærere, ikke skal gjelde for de lærerne som allerede er i skolen. Det er slik at et av de viktigste kravene fra Utdanningsforbundet har alltid vært, både opp mot kommunene og opp mot oss som rikspolitikere, å få det faglige påfyllet de har krav på. Problemet var at den forrige regjeringen ikke tok nok av regningen, slik at kommunene dyttet det at de ikke hadde råd til å gi nok etter- og videreutdanning, foran seg hele tiden.

Hva er det vi da faktisk har gjort? Jo, vi har økt andelen av utgiftene som staten nå tar. Dermed er det mulig å få det til. Både ved å bygge ut nok plasser og ved at staten tar en større del av regningen, får lærerne i løpet av ti år det kompetansekravet de selv har etterlyst.

Representanten Bjørnstad var inne på dette med at Arbeiderpartiet kanskje budsjetterer litt kreativt. Det var flere

fra Arbeiderpartiet etterpå som syntes det var litt rart at Fremskrittspartiet sa det. Vel, vi står foran en votering i dag med to budsjetter. Det ene går opp, det andre gjør det ikke. Det ene budsjettet går simpelthen ikke opp fordi det man sier i ord, i tekst, i sitt alternative budsjett, er det ikke bevilget penger til. Det er å føre velgerne bak lyset, det er å føre studentene bak lyset, det er å få føre en hel sektor bak lyset – hvis man sier at man skal gjøre en ting, men ikke bevilger nok penger til det. Det er svært alvorlig, og derfor skal vi være glade for at det alternative budsjettet til Arbeiderpartiet ikke blir vedtatt, men at de fire samarbeidspartienes budsjettforlik, som går opp både i kroner og i ord, er det som blir vedtatt i dag.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 1. Det ringes til votering.

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 12 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–8, fra Trond Giske på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 9, fra Anders Tyvand på vegne av Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 10, fra Anne Tingelstad Wøien på vegne av Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre
- forslag nr. 11, fra Anne Tingelstad Wøien på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 12, fra Torgeir Knag Fylkesnes på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voteses først over forslag nr. 12, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for etablering av folkehøyskolen Sjunkehatten i Fauske kommune.»

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 101 mot 3 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.37.08)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 11, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen jevnlig, og minst én gang i hver stortingsperiode, forelegge for Stortinget en grundig analyse av basiskomponenten i finansierings-systemet for universitets- og høyskolesektoren, basert på avklarte kostnadsbærere og strategiske føringer.»

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 97 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.37.29)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av om stipendsatsene for utstyr i videregående opplæring samsvarer med behovene for bøker og utstyr ved de enkelte utdanningsprogrammene.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 88 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.37.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til endring av kompetansekravene, slik at lærere med fullført utdanning fra før 2014 fortsatt har full undervisningskompetanse.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 88 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.38.23)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 2, 4, 5 og 7, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en utfyllende vurdering av nettbasert kompletterende undervisnings rolle og tilbud, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2016.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i implementeringen av revidert finansieringsystem for universiteter og høyskoler og i oppfølgingen av den såkalte Andreassen-gruppens rapport foreta en gjennomgang av de statlige tilskuddene til private høyskoler.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen raskest mulig komme til Stortinget med en ferdig investeringsplan/kørdning for investeringer og større vedlikeholdsprosjekter av bygg i universitets- og høyskolesektoren, samt

en analyse og plan for sektorens fremtidige behov for utstyr.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak der konsekvensene av omleggingene i utdanningsstøtten synliggjøres, og det vurderes om inntektsgrensene for elever og lærlinger for å motta grunnstipend og bostipend er satt på riktig nivå.»

Voteringstavlene viste at det var avgitt 60 stemmer mot og 42 stemmer for forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

(Voteringsutskrift kl. 14.38.54)

Åsmund Aukrust (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Tone-Helen Toften (A) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Da tar vi voteringen på nytt.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 59 mot 44 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.39.44)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 1, 3, 6 og 8, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva det reelle utstyrsbehovet er ved skolene for å ivareta samtlige læreplanmål og relevansen i yrkesopplæringen med sikte på å innføre en toppfinansiering av særlig ressurskrevende utdanningsprogram.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fortsatt gi opplærings-tilskuddet til voksenopplæring som frie midler, som beskrevet i dagens finansieringsordning.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre elleve måneders studiestøtte i løpet av inneværende stortingsperiode.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen sak om ulike rammebetingelser for universiteter og høyskoler, sett i lys av strukturrendringene og Stortingets behandling av Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet. Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren.»

Miljøpartiet De Grønne ønsker å støtte forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 58 mot 45 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.40.15)

Komiteen hadde innstilt:

A
(Rammeområde 16)
Kirke, utdanning og forskning

I

På statsbudsjettet for 2016 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
200		Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	254 152 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 197 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 745 000	
220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter	272 976 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	135 065 000	
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 21</i>	57 087 000	
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1	Driftsutgifter	13 946 000	
222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	1	Driftsutgifter	88 642 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 491 000	
223		Sametinget		
	50	Tilskudd til Sametinget	41 501 000	
224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	60 878 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	21 935 000	
225		Tiltak i grunnsopplæringen		
	1	Driftsutgifter	22 217 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	100 241 000	
	60	Tilskudd til landslinjer	211 531 000	
	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	23 670 000	
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	58 975 000	
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	492 063 000	
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	334 218 000	
	66	Tilskudd til leirskoleopplæring	48 247 000	
	67	Tilskudd til opplæring i finsk	8 059 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	272 918 000	
	69	Kompensasjon for investeringskostnader ved grunnskolereformen	216 826 000	
	70	Tilskudd til opplæring av lærlinger og lærekandidater med spesielle behov	57 870 000	
	71	Tilskudd til kunst- og kulturarbeid i opplæringen	29 336 000	
	72	Tilskudd til internasjonale utdanningsprogram og organisasjoner	6 290 000	
	73	Tilskudd til studieopphold i utlandet	14 153 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	74	Tilskudd til organisasjoner	21 630 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	823 398 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 324 132 000	
	50	Nasjonale sentre i grunnopplæringen	91 939 000	
	60	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	40 812 000	
	62	Tilskudd for økt lærertetthet	395 215 000	
	63	Tidlig innsats i skolen gjennom økt lærertetthet på 1.-4. trinn	754 420 000	
	70	Tilskudd til NAROM	8 151 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	53 339 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	60	Tilskudd til Murmanskolen	2 242 000	
	61	Tilskudd til voksenopplæring i Andebu kommune	5 095 000	
	62	Tilskudd til Fjellheimen leirskole	6 070 000	
	70	Tilskudd til Den franske skolen i Oslo	10 158 000	
	71	Tilskudd til internatdriften ved Krokeide videregående skole	26 164 000	
	72	Tilskudd til Røde Kors Nordisk United World College	32 999 000	
	74	Tilskudd til Signo grunn- og videregående skole og Briskeby videregående skole	44 522 000	
	75	Tilskudd til opplæring i rusinstitusjoner	10 630 000	
	76	Tilskudd til Foreningen Norden og Norsk håndverksinstitutt	4 857 000	
	77	Tilskudd til Lycée International de Saint-Germain-en-Laye	2 400 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 866 052 000	
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 520 416 000	
	72	Frittstående skoler godkjent etter kap. 4 i voksenopplæringsloven, <i>overslagsbevilgning</i>	146 078 000	
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	119 492 000	
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	23 026 000	
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	259 368 000	
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	47 312 000	
	77	Den tyske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	17 180 000	
	78	Kompletterende undervisning	23 277 000	
	79	Toppidrett	41 417 000	
	80	Friskoleorganisasjoner	735 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	1 892 000	
	82	Kapitaltilskudd til friskoler, kapital- og husleietilskudd	20 920 000	
229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	1	Driftsutgifter	23 223 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 158 000	
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Driftsutgifter	631 218 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	61 289 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	8 877 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
252		EUs utdannings- og ungdomsprogram		
	70	Tilskudd	513 780 000	
253		Folkehøyskoler		
	70	Tilskudd til folkehøyskoler	791 630 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	4 819 000	
	72	Tilskudd til nordiske folkehøyskoler	615 000	
254		Tilskudd til voksenopplæring		
	70	Tilskudd til studieforbund	208 374 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	12 762 000	
255		Tilskudd til freds- og menneskerettsentre		
	70	Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter	32 070 000	
	71	Falstadsenteret	18 636 000	
	72	Stiftelsen Arkivet	25 522 000	
	73	Nansen Fredssenter	6 040 000	
	74	Narviksenteret, <i>kan overføres</i>	5 737 000	
	75	Det europeiske Wergelandsenteret	8 103 000	
	76	Raftostiftelsen	4 987 000	
256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Driftsutgifter	53 333 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 310 000	
257		Program for basiskompetanse i arbeidslivet		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 70</i>	5 306 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	157 818 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	1	Driftsutgifter	4 895 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 1</i>	91 834 000	
	60	Tilskudd til karriereveiledning	31 858 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	31 345 716 000	
	70	Private høyskoler	1 277 859 000	
270		Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter		
	71	Tilrettelegging for internasjonal mobilitet	17 193 000	
	74	Tilskudd til velferdsarbeid	87 311 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	717 446 000	
276		Fagskoleutdanning		
	72	Annen fagskoleutdanning	68 683 000	
280		Felles enheter		
	1	Driftsutgifter	80 456 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 000	
	50	Senter for internasjonalisering av utdanning	81 114 000	
	51	Drift av nasjonale fellesoppgaver	174 572 000	
	71	Tilskudd til UNIS	125 360 000	
	72	Tilskudd til UNINETT	27 240 000	
	73	Tilskudd til NORDUnet, <i>kan overføres</i>	33 352 000	
281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	209 461 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 867 000	
	50	Tilskudd til Norges forskningsråd	167 574 000	
	70	Andre overføringer, <i>kan nyttes under post 1</i>	75 475 000	
	73	Tilskudd til internasjonale programmer	73 351 000	
	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	17 247 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
283		Meteorologiformål		
	50	Meteorologisk institutt	301 171 000	
	72	Internasjonale samarbeidsprosjekter	127 345 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	16 989 000	
285		Norges forskningsråd		
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 600 972 000	
	53	Strategiske satsinger	1 256 047 000	
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	486 317 000	
	55	Administrasjon	279 676 000	
287		Forskningsinstitutter og andre tiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	15 571 000	
	53	NUPI	4 716 000	
	56	Ludvig Holbergs minnepris	11 541 000	
	57	Basisbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	178 759 000	
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	251 562 000	
	71	Tilskudd til andre private institusjoner	41 740 000	
	73	Niels Henrik Abels matematikkpris	14 528 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	37 252 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	306 024 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning, <i>kan overføres</i>	2 325 815 000	
	75	UNESCO-kontingent	22 540 000	
	76	UNESCO-formål	3 500 000	
340		Den norske kirke		
	1	Driftsutgifter	1 289 538 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	39 364 000	
	71	Tilskudd til Sjømannskirken – Norsk kirke i utlandet	88 170 000	
	75	Tilskudd til trosopplæring og andre kirkelige formål, <i>kan overføres</i>	468 090 000	
341		Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	316 632 000	
	75	Tilskudd til private kirkebygg	5 000 000	
	78	Ymse faste tiltak	12 200 000	
342		Kirkebygg og gravplasser		
	1	Driftsutgifter	55 480 000	
	60	Rentekompensasjon – kirkebygg, <i>kan overføres</i>	44 407 000	
	70	Tilskudd til sentrale tiltak for kirkebygg og gravplasser	15 285 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd til forskning	2 298 036 000	
925		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	412 728 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	316 146 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	117 100 000	
926		Forskningsfartøy		
	1	Driftsutgifter	173 934 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	80 442 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	86 500 000	
927		NIFES		
	1	Driftsutgifter	85 930 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	64 840 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	5 800 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
928		Annen marin forskning og utvikling		
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	56 494 000	
	72	Tilskudd til Nofima	99 506 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	256 065 000	
	51	Basisbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	183 193 000	
	52	Innovasjonsaktivitet m.m.	5 246 000	
	53	Omstillingsmidler instituttsektoren mv.	3 545 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 45</i>	367 356 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	6 190 298 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	2 328 416 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	842 305 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	921 121 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	509 530 000	
	74	Tap på utlån	327 200 000	
	76	Startstipend for kvotestudenter, <i>overslagsbevilgning</i>	809 000	
		Totale utgifter		73 271 819 000
Inntekter				
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 034 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 184 000	
3222		Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat		
	2	Salgsinntekter mv.	5 140 000	
3224		Senter for IKT i utdanningen		
	1	Inntekter fra oppdrag mv.	1 628 000	
3225		Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	292 298 000	
3229		Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører		
	2	Salgsinntekter mv.	1 718 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 135 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Inntekter ved oppdrag	61 289 000	
	2	Salgsinntekter mv.	14 755 000	
3256		Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk		
	1	Inntekter ved oppdrag	11 225 000	
	2	Salgsinntekter mv.	346 000	
3280		Felles enheter		
	1	Eksterne inntekter NOKUT	10 000	
	2	Salgsinntekter mv.	1 316 000	
3281		Felles tiltak for universiteter og høyskoler		
	2	Salgsinntekter mv.	10 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	5 578 000	
3340		Den norske kirke		
	1	Ymse inntekter	45 292 000	
	2	Inntekter ved oppdrag	39 364 000	
3342		Kirkebygg og gravplasser		
	1	Ymse inntekter	18 566 000	
	2	Leieinntekter m.m.	3 678 000	
3925		Havforskningsinstituttet		
	3	Oppdragsinntekter	324 830 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3926	1	Forskningsfartøy Oppdragsinntekter	80 542 000	
3927	1	NIFES Oppdragsinntekter	68 746 000	
5310	4	Statens lånekasse for utdanning Refusjon av ODA-godkjente utgifter	25 190 000	
	29	Termingebyr	23 244 000	
	89	Purregebyrer	188 894 000	
5617	80	Renter fra Statens lånekasse for utdanning Renter	3 800 306 000	
		Totale inntekter		5 020 318 000

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 58 stemmer for og 45 stemmer mot komiteens innstilling til stor bokstav A romertall I.

(Voteringsutskrift kl. 14.41.11)

Hårek Elvenes (H) (fra salen): Jeg glemte å stemme.

Presidenten: Vi tar snart juleferie, men først skal vi få til denne voteringen.

1.

overskride bevilgningen på	mot tilsvarende merinntekter under
Kap. 200 post 1	Kap. 3200 post 2
Kap. 220 post 1	Kap. 3220 post 2
Kap. 222 post 1	Kap. 3222 post 2
Kap. 224 post 1	Kap. 3224 post 1
Kap. 229 post 1	Kap. 3229 postene 2 og 61
Kap. 230 post 1	Kap. 3230 post 2
Kap. 256 post 1	Kap. 3256 post 2
Kap. 280 post 1 og post 21	Kap. 3280 postene 1 og 2
Kap. 281 post 1	Kap. 3281 post 2
Kap. 2410 post 1	Kap. 5310 post 3

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.
- avhende fast eiendom ved universiteter og høyskoler, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervis-

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 58 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.41.48)

Videre var innstilt:

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2016 kan:

nings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

- gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Forskningsrådet.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2016 kan:

- gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
220	70	Utdanningsdirektoratet Tilskudd til læremidler mv.	30,0 mill. kroner
226	21	Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen Spesielle driftsutgifter	20,0 mill. kroner
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	230,8 mill. kroner
270	75	Internasjonal mobilitet og sosiale formål for studenter Tilskudd til bygging av studentboliger	617,2 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 prosent av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
3. gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 1,5 mrd. kroner under kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen, post 65 Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg.
4. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2017 (andre halvdel av undervisningsåret 2016–17) etter de satsene som blir fastsatt andre halvår 2016 (første halvdel av undervisningsåret 2016–17), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rente- støtte og 90 Økt lån og rentegjeld, samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
5. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2017 (andre halvdel av undervisningsåret 2016–17) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2016 (første halvdel av undervisningsåret 2016–17), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opp-

- læringsloven § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 029 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 058 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringsloven § 3-5, skal betale 878 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 1 758 kroner ved senere forsøk.
2. Kunnskapsdepartementet i 2016 kan gi universiteter og høyskoler fullmakt til å:
    - a. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
    - b. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
    - c. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
    - d. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

V

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen under

kap. 340 post 1
kap. 340 post 21
Kap 342 post 1

mot tilsvarende merinntekt under

kap. 3340 post 1
kap. 3340 post 2
kap. 3342 postene 1 og 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

1.

overskride bevilgningen under

kap. 925 post 21
kap. 926 post 21
kap. 927 post 21

mot tilsvarende merinntekter under

kap. 3925 post 3
kap. 3926 post 1
kap. 3927 post 1

VI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2016 kan:

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.
2. overskride bevilgningen på kap. 925 post 22 og kap. 927 post 22 slik at summen av overskridelser på kap. 917 post 22, kap. 919 post 76, kap. 925 post 22 og kap. 927 post 22 tilsvarer merinntekter under

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
920	50	Norges forskningsråd Tilskudd til forskning	50 mill. kroner

VIII

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2016 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon tilsvarende en investeringsramme på 0,75 mrd. kroner over kap. 342 Kirkebygg og gravplasser, post 60 Rentekompensasjon – kirkebygg.

B

Rammeuavhengig vedtak

Stortinget ber regjeringen komme til Stortinget med en sak om studiesentrenes rolle i det fremtidige utdannings-systemet.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 2 [14:42:13]

Referat

- (106) Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en gjennomgang av nasjonale tiltak for å nå ambisjonen om 1,5 graders oppvarming (Dokument 8:28 S (2015–2016))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
- (107) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Line Henriette Hjemdal, Kirsti Bergstø og Une Aina Bastholm om å forebygge kroppspres hos barn og unge (Dokument 8:26 S (2015–2016))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen som forelegger sitt utkast til innstilling for helse- og omsorgskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
- (108) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby og Sveinung Rotevatn om heving av alko-

kap. 5574 post 74, jf. forslag til vedtak II rammeområde 10 (fiskeri) i Innst. 8 S (2015–2016).

VII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2016 kan:

- gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

holgrensen for øl som selges i dagligvareforretninger (Dokument 8:27 S (2015–2016))

Enst.: Sendes helse- og omsorgskomiteen.

- (109) Representantforslag fra Guri Melby, Iselin Nybø, Abid Q. Raja og Sveinung Rotevatn om en helhetlig tros- og livssynspolitikk (Dokument 8:25 S (2015–2016))

Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.

Presidenten: Fra Statsministerens kontor foreligger følgende brev til Stortinget, datert 16. desember 2015:

«I statsråd for H.M. Kongen holdt på Oslo slott 16. desember 2015 kl. 0930 er bestemt:

1. Statsrådene Thorhild Widvey, Tine Sundtoft og Robert Eriksson gis avskjed i nåde.

2. Statsråd Elisabeth Aspaker overtar styret av saker knyttet til samordning av EØS-saker og forholdet til EU i Utenriksdepartementet. Aspaker fortsetter som Norges representant i Nordisk ministerråd med den særlige oppgave å ha ansvaret for samordningen av nordiske samarbeidsspørsmål.

3. Statsråd Vidar Helgesen overtar styret av Klima- og miljødepartementet.

4. Statsråd Sylvi Listhaug overtar styret av innvandringsområdet i Justis- og beredskapsdepartementet og integreringsområdet i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

5. Stortingsrepresentant Per Sandberg utnevnes til statsråd og overtar styret av fiskerisaker i Nærings- og fiskeridepartementet.

6. Anniken Hauglie utnevnes til statsråd og overtar styret av Arbeids- og sosialdepartementet.

7. Stortingsrepresentant Linda Cathrine Hofstad Helleland utnevnes til statsråd og overtar styret av Kulturdepartementet.

8. Statssekretær Jon Georg Dale utnevnes til statsråd og overtar styret av Landbruks- og matdepartementet.

9. Rangordningen i regjeringen fastsettes i samsvar med et framlagt forslag.

10. Statssekretærene Jon Georg Dale, John-Ragnar Aarset, Torkil Åmland og Morten Høglund gis avskjed i nåde fra sine embeter.

11. Statssekretær Marit Berger Røsland gis avskjed i nåde som statssekretær for statsminister Erna Solberg og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug.

12. Statssekretær Jøran Kallmyr gis avskjed i nåde som statssekretær for statsråd Anders Anundsen og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug.

13. Statssekretær Amund Drønen Ringdal gis avskjed i nåde som statssekretær for statsråd Elisabeth Aspaker og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Ketil Solvik-Olsen.

14. Statssekretær Elsbeth Tronstad gis avskjed i nåde som statssekretær for statsråd Vidar Helgesen og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Elisabeth Aspaker.

15. Statssekretær Lars Andreas Lunde gis avskjed i nåde som statssekretær for statsråd Tine Sundtoft og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Vidar Helgesen.

16. Statssekretær Kristian Dahlberg Hauge gis avskjed i nåde som statssekretær for statsråd Robert Eriksson og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Anniken Hauglie.

17. Statssekretær Thor Sættem gis avskjed i nåde som statssekretær for statsråd Robert Eriksson og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Anniken Hauglie.

18. Statssekretær Bjørgulv Vinje Borgundvaag gis avskjed i nåde som statssekretær for statsråd Thorhild Widvey og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Linda Cathrine Hofstad Helleland.

19. Statssekretær Hanne Maren Blåfjelldal gis av-

skjed i nåde som statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug og utnevnes på ny som statssekretær for statsråd Jon Georg Dale.

20. Politisk rådgiver André Kolve utnevnes til statssekretær for statsråd Siv Jensen.

21. Tom-Christer Nilsen utnevnes til statssekretær for statsminister Erna Solberg.

22. Ingvil Smines Tybring-Gjedde utnevnes til statssekretær for statsråd Tord Lien.

23. Hanne Caroline Simonsen Iversen utnevnes til statssekretær for statsråd Sylvi Listhaug.

24. Ronny Berg utnevnes til statssekretær for statsråd Per Sandberg.

25. Christl Kvam utnevnes til statssekretær for statsråd Anniken Hauglie med virkning fra 8. januar 2016.

26. Bård Folke Fredriksen utnevnes til statssekretær for statsråd Linda Cathrine Hofstad Helleland med virkning fra 8. januar 2016.

27. Alle endringene ovenfor skjer med virkning fra 16. desember 2015 kl. 13, med mindre annet er særskilt nevnt.»

Presidenten foreslår at dette brevet vedlegges protokollen – og anser det som vedtatt.

Statsrådsskiftene medfører følgende endringer i Stortingets sammensetning:

Følgende vararepresentanter for Sør-Trøndelag fylke møter som representanter i den tid representantene Linda C. Hofstad Helleland og Per Sandberg er medlemmer av regjeringen:

Torhild Aarbergsbotten og Lill Harriet Sandaune.

Det er viktig å vedta dette i dag før morgendagens møte. Derfor måtte presidenten ta det på denne måten.

Dette brev er forelagt Stortinget og tatt til følge.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.49.